

ΣΧΟΛ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Βραβευθὲν εἰς τρεῖς διαγωνισμοὺς τῶν διδακτικῶν βιβλίων

Ἀνατύπωσις τῆς τρίτης ἐκδόσεως

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1901

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΔΑΦΝΙΣΤΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΑΡΧΗ

Δ. Κ. ΖΑΚΕΛΛΑΒΟΥΡΑΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1901

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

153

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Βραβευθὲν εἰς τρεῖς διαγωνισμοὺς τῶν διδακτικῶν βιβλίων

Ἀνατύπωσις τῆς τρίτης ἐκδόσεως

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1901

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΛΕΞΗ ΔΗΜΑΡΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πάν αντίτυπον φέρει τὴν πογραφὴν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τῶν Καταστημάτων μας.

ΕΠΙ ΤΟ ΠΡΩΤΟ
ΕΚΔΟΣΗ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Μεταφράσεις

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΕΝ ΤΗ ΠΡΟΤΑΣΕΙ

1. Πᾶσα ἀπλή πρότασις αὐτοτελὲς νόημα ἀπαρτίζουσα σύγκεται ἐκ τοῦ ὑποκειμένου (subiectum) καὶ τοῦ κατηγορουμένου (praedicatum).

2. Καὶ τὸ μὲν ὑποκείμενον εἶναι ἢ οὐσιαστικὸν ἢ προσωπικὴ ἀντωνυμία ἢ οἰονδήποτε ἄλλο μέρος τοῦ λόγου οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον ἢ καὶ ὅλη πρότασις.

3. Τὸ δὲ κατηγορούμενον εἶναι ἢ ῥῆμα (verbum finitum) ἢ ἐπίθετον (μετοχή, ἐπιθετικὴ ἀντωνυμία) ἢ καὶ οὐσιαστικόν. ὅθεν τὸ κατηγορούμενον εἶναι ἢ ῥηματικὸν ἢ ὀνοματικόν. Συνδέεται δὲ πρὸς τὸ ὑποκείμενον τὸ μὲν ῥηματικὸν κατηγορούμενον διὰ τῆς ῥηματικῆς καταλήξεως, τὸ δὲ ὀνοματικὸν διὰ τοῦ συνδετικοῦ ῥήματος esse (verbum auxiliare ἢ copula).

α΄. Συμφωνία τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

4. Τὸ ῥῆμα ἢ τὸ συνδετικὸν esse συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον. Arbor viret.—Homines sunt mortales.

5. Τὸ κατηγορούμενον, ἂν μὲν εἶναι ἐπίθετον (μετοχή ἢ ἐπιθετικὴ ἀντωνυμία) συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν, ἂν δὲ οὐσιαστικόν, δύναται καὶ μόνον κατὰ πτώσιν νὰ συμφωνῇ. Verae amicitiae sempiternae sunt.—Captivi militum praeda fuerunt (Δ:ε.)

6. 'Αλλ' ἐὰν τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον ὄν εἶναι κοινουῦ γένους, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐχόντων ἄλλην κατάληξιν διὰ τὸ ἄρσενικὸν καὶ ἄλλην διὰ τὸ θηλυκόν, τὰ ὅποια ὀνομάζουσιν οἱ Λατῖνοι *substantiva mobilia* (εἶν *corruptor corruptrix magister magistra* κλπ.), τότε τὸ τοιοῦτον οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν. 'Ἐπειδὴ δὲ τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά ὄν ἔχουσι φυσικῶς καὶ οὐδέτερον γένος, ἂν τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως εἶναι οὐδέτερου γένους, τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον τίθεται κατὰ γένος ἄρσενικόν. *Licentia corruptrix est morum* (Κικέρ.) — *Tempus* (οὐδέτ.) *vitae magister* (ἄρσ.) *est*.

Σημ. Τὰ περιληπτικά σπανιώτερον, συχνότερον δὲ τὰ ἐπιμεριστικά ἐνικὰ συντάσσονται πρὸς πληθυντικὸν ῥῆμα, οἷον *Atria turba tenent* ('Οβίδ.) — *Uterque eorum exercitum educunt* (Κικέρ.) — *Pro se quisque scelus regium queruntur* (Λίβ.).

7. Ὅταν συνθέτου οὐσης τῆς προτάσεως εἶναι πλείονα τὰ ὑποκείμενα, ἢ κατ' ἀριθμὸν συμφωνία τοῦ κατηγορουμένου γίνεται διττῶς· α') ἢ τὸ κατηγορούμενον ἀναφέρεται εἰς πάντα τὰ ὑποκείμενα καὶ τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν. *Pompeius, Lentulus, Scipio foede perierunt* (Κικέρ.) — *Beneficium ei gratia homines inter se coniungunt* (Κικέρ.).

β') ἢ τὸ κατηγορούμενον ἀναφέρεται εἰς ἓν μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων καὶ τίθεται καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν. *Fors, tempus ac necessitas fecit* (Λίβ.).

Σημ. Ἐν τῷ πληθυντικῷ τίθεται συνθέτερον τὸ ῥῆμα, ὅταν ἢ πάντα τὰ ὑποκείμενα ἢ τινα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐμψύχων ὄντων δηλωτικά.

8. Ἡ δὲ πρὸς πλείονα ὑποκείμενα κατὰ γένος συμφωνία τοῦ κατηγορουμένου γίνεται ὡς ἑξῆς·

α') Τὸ κατηγορούμενον δύναται νὰ ἀναφέρηται εἰς ἓν ἐκ τῶν ὑποκειμένων καὶ τότε τίθεται καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ γένος αὐτοῦ. *Thrasylbulus contemptus est primo a tyrannis atque eius solitudo* (Κορνήλ. Νέπ.).

β') τὸ κατηγορούμενον δύναται νὰ ἀναφέρηται εἰς πάντα τὰ ὑποκείμενα, τότε δὲ

1. Ἐὰν μὲν εἶναι ὁμοιογενῆ, τίθεται κατὰ τὸ γένος αὐτῶν. *Justitiae sunt adjunctae pietas, bonitas, liberalitas* (Κικέρ.).

2. Ἐὰν δὲ εἶναι ἑτερογενῆ, ἐπὶ μὲν ἐμψύχων τίθεται κατ' ἄρσενι-

κόν γένος, ἐπὶ δὲ ἀψύχων κατ' οὐδέτερον. *Iam pridem pater mihi et mater mortui sunt* (Τερέντ.).

3. Ἐὰν τὰ ἑτερογενῆ ὑποκείμενα εἶναι τὰ μὲν ἐμψυχα, τὰ δὲ ἄψυχα, τὸ κατηγορούμενον τίθεται ἢ κατὰ τὸ γένος τῶν ἐμψύχων, ἢ, συνηθέστερον, κατ' οὐδέτερον γένος. *Rex regiaque classis una profecti sunt* (Λιβ.). — *Natura inimica sunt inter se libera civitas et rex* (Λιβ.).

Σ η μ. Καὶ ὅταν εἶναι ὁμοιογενῆ τὰ ἄψυχα ὑποκείμενα, δύναται τὸ κατηγορούμενον νὰ τεθῆ κατ' οὐδέτερον γένος. *Iniustitia et intemperantia fugienda sunt* (Κικέρ.). Ἐπὶ δὲ ἑτερογενῶν ἀψύχων δύναται τὸ κατηγορούμενον νὰ συμφωνήσῃ καὶ πρὸς τὸ πλησιέστερον. *Brachia modo atque humeri liberi ab aqua erant* (Καῖς.).

9. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι διάφορα κατὰ πρόσωπον, τὸ ῥῆμα τίθεται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. *Si tu et Tullia valetis ego et Cicero valemus* (Κικέρ.). Ἐνίοτε δὲ συμφωνεῖ τὸ ῥῆμα πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ πλησιεστέρου ὑποκειμένου. *Et ego et Cicero meus flagitabit* (Κικέρ.).

6. Ἐπιθετικοὶ καὶ οὐσιαστικοὶ προσδιορισμοί.

10. Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ (adiectiva epitheta) λέγονται τὰ ἐπίθετα τὰ στενῶς καὶ ἄνευ τοῦ συνδετικοῦ *esse* συναπτόμενα πρὸς τὸ οὐσιαστικόν, ὥστε νὰ ἀποτελῶσι μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν. Συμφωνοῦσι δὲ ταῦτα τὰ ἐπίθετα πρὸς τὸ οὐσιαστικόν, πρὸς δὲ συνάπτοντα, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὰ ἐπιθετικά κατηγορούμενα πρὸς τὸ ὑποκείμενον. *Praeteritum tempus numquam revertitur* (Κικέρ.). — *Hominis utilitati agri omnes et maria perent* (=et omnia maria) (Κικέρ.).

Σ η μ. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ συνάπτονται μετ' οὐσιαστικῶν καὶ μεταχαὶ καὶ ἐπιθετικά ἀντωνυμίας καὶ ἀριθμητικά.

11. Οὐσιαστικοὶ δὲ προσδιορισμοὶ ἢ παραθέσεις (appositio) λέγονται τὰ οὐσιαστικά τὰ ἄνευ τοῦ συνδετικοῦ *esse* παρατιθέμενα εἰς ἄλλο οὐσιαστικόν (ἢ προσωπικὴν ἀντωνυμίαν) πρὸς προσδιορισμὸν αὐτοῦ. Ἰσοδυναμεῖ δὲ ἡ παράθεσις πρὸς ἀναφορικὴν πρότασιν καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν ὅπως καὶ τὸ οὐσιαστικόν κατηγορούμενον πρὸς τὸ ὑποκείμενον. *Urbs Athenae* (γεν. *urbis Athenarum*). — *Apud Herodotum, patrem historiae, sunt innu-*

merabiles fabulae (Κικέρ.). — Voluptates, blandissimae dominae (οὐσίαστ. mobile), animum a virtute detorquent (Κικέρ.)

Σημ. α'. Τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως καὶ τὸ κατηγορούμενον συμφωνοῦσι πρὸς τὸ προσδιοζόμενον οὐσιαστικὸν καὶ ὄχι πρὸς τὸ παρατιθέμενον, ἄν ὅμως τὰ προσηγορικὰ urbs, oppidum, civitas παρατίθενται εἰς κύριον ὄνομα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, τότε τὸ ῥῆμα ἢ τὸ κατηγορούμενον συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν πρὸς τὴν παράθεσιν Volsinii, oppidum Tuscorum, concrematum est fulmine (Πλίν. Φυσ. Ἰστ.).

Σημ. β'. Ἐνίοτε τίθεται ἡ παράθεσις κατ' ὀνομαστικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν εἰς προσδιορισμὸν ὀλοκλήρου προτάσεως Vulgo ex oppidis publice gratulantur, ineptum sane negotium (Κικέρ.).(1).

γ'. Συμφωνία τῆς ἀνωνημίας.

12. Αἱ ἀναφορικαὶ καὶ δεικτικαὶ ἀνωνημίαι, ὅταν μὲν ἀναφέρονται εἰς ὄνομα, συμφωνοῦσι πρὸς αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν, ὅταν δὲ εἰς ῥῆμα ἢ εἰς ὀλόκληρον πρότασιν, τίθενται κατ' οὐδέτερον γένος. Ἡ δὲ πτώσις αὐτῶν κρέμαται ἐκ τῆς θέσεως, ἣν ἔχουσιν ἐν τῇ ἐν ἧ εὐρίσκονται προτάσει. Ἀντὶ δὲ τοῦ quod τίθεται συνήθως id quod, ὅταν προσδιορίζηται ὀλόκληρος πρότασις: Tam modestus ille puer est, quem vidisti, de quo audivisti, cuius tutor es, ut omnes eum diligant. — Timoleon, id quod difficilium putatur, multo sapientius tulit secundam quam adversam fortunam (Κορν. Νέπ.).

(Σημ. Λέγεται ἐπίσης ὀρθῶς λατινιστὶ flumine Rhodano (ἢ Rheno), qui.. Καῖς.) καὶ ad flumen Ligerim ἢ Scaldem, quod . . . (Καῖς.). Δύναται δηλαδὴ τὸ ἀναφορικὸν νὰ συμφωνῇ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν ἢ πρὸς τὸ κύριον ὄνομα, εἰς ὃ ἀναφέρεται, ἢ πρὸς τὴν παράθεσιν αὐτοῦ (flumen).

13. Ἐὰν πρὸς τὸ ἀναφορικόν, τὸ ἀναφερόμενον εἰς ἡγούμενον οὐσιαστικόν, συνάπτεται διὰ τῶν ῥημάτων esse, dicere, appellare κ.τ.λ. ἕτερον οὐσιαστικόν, δύναται τότε τὸ ἀναφορικὸν νὰ συμφωνήσῃ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν ἢ πρὸς τὸ ἡγούμενον οὐσιαστικόν ἢ πρὸς τὸ διὰ τίνος τῶν ῥηθέντων ῥημάτων ἐπιφερόμενον: Darius ad eum locum, quem Amanicas Pylas vocant pervenit (Κούρτ.) — Thebae ipsae, quod Boeotiae caput est, in magno tumulto erant (Λίβ.).

(1) Καὶ ἐλληνιστὶ Ἡ δόστηνος εἶχον ἐλπίδας πολλὰς ἐν ὑμῖν γηροβοσκήσειν τ' ἐμὲ καὶ κατθανοῦσαν χερσίν εὐ περιστελεῖν, ζηλωτῶν ἀνθρώποισι (Εὐριπ. Μήδ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗΣ

14. Κατ' ὀνομαστικὴν τίθεται τὸ ὑποκείμενον τῶν παρεμφατικῶν προτάσεων καὶ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν συνάπτηται διὰ τοῦ ῥήματος esse. Πλὴν δὲ τοῦ ῥήματος esse δέχονται κατηγορηματικὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὰ ῥήματα *existere, evadere, effici, nasci, fieri, apparere, videri, manere* κ.τ.τ., ἔτι δὲ καὶ τὰ παθητικὰ τῶν μετὰ δύο αἰτιατικῶν συντασσομένων κλητικῶν, δοξαστικῶν, προχειριστικῶν ἢ ἄλλων ὁμοίων ῥημάτων κτλ. *dici, vocari, fieri, appellari, nominari, haberi, iudicari, existimari, putari, creari, eligi, designari, declarari* κλπ. *Caesar fit ab Ubiis certior Suevos omnes in unum locum copias cogere* (Καῖσ.).—*Aliter amicitiae stabiles permanere non possunt* (Κικέρ.).—*Ommes rectae animi affectiones virtutes appellantur* (Κικέρ.).—*Consules declarantur M. Tullius et C. Antonius* (Σαλλούστ.).

Σ η μ. Τὸ ῥήμα *videri* (δοκεῖν) λαμβάνεται πάντοτε παρὰ τοῖς Λατίνοις προσωπικῶς, ὡς *Felicissimus fuisse videor—felicissimus fuisse videris—felicissimus fuisse videtur—felicissimi fuisse videmur—felicissimi fuisse videmini—felicissimi fuisse videntur*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ

15. Ἡ γενικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος ἢ καὶ ἄλλης λέξεως οὐσιαστικῶς λαμβανομένης τίθεται μετ' ἄλλου οὐσιαστικοῦ πρὸς ὀλίγων τῆς συνυπαρχούσης μεταξύ τῶν δύο τούτων οὐσιαστικῶν σχέσεως. Ἡ δὲ σχέσις αὕτη δύναται νὰ εἴνε διττή, σχέσις ὑποκειμένου καὶ σχέσις ἀντικειμένου· ὅθεν ἡ γενικὴ εἶναι ἢ ὑποκειμενικὴ ἢ ἀντικειμενικὴ.

α') Ἡ ὑποκειμενικὴ γενικὴ (*genetivus subiectivus*) δεῖκνυται τὸ ὑποκείμενον, ἐξ οὗ πηγάζει ἢ εἰς ὃ, τι ἀνήκει, ἀποκρίνεται δὲ εἰς τὴν ἐρώτησιν *τίος*; ὡς *Hominum facta* (*hominis faciunt*).—*Hortus patris* (*pater possidet hortum*).

Σ η μ. Οὐδέποτε μεταχειρίζονται οἱ Λατίνοι τὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς ὑποκειμενικὴν, ἀντ' αὐτῆς δὲ κάμνουσι χρῆσιν τῶν κτητικῶν

ἀντωνυμιῶν. ὅθεν ἀντί τοῦ liber mei (τὸ βιβλίον μου), λέγεται liber meus (τὸ ἐμὸν βιβλίον), ἀντί τοῦ causa mei (ἐνεκεν ἐμοῦ) meā causā (ἐξ ἐμῆς αἰτίας, ἐμῆ αἰτία), οὕτω καὶ tuā causā, suā causā, nostrā causā, vestrā causā, suā causā (πληθυντ.). Ἄλλ' ὁμοίως τὸ suā causā λέγεται μόνον ἐπὶ αὐτοπαθείαι, ἄλλως τίθεται eius, illius causā.

Πρὸς τὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν δύναται νὰ συναφθῇ ἡ γενικὴ τοῦ προσώπου, εἰς ἧ ἄντωνυμία ἀναφέρεται, ὡς meā solius solliciti causā (Τερέντ.) ἔνθα ἐτέθη ἡ γεν. solius ὡς εἰ ἔκειτο mei causā. Παραβλητέα τὰ ἑλληνικὰ. Δαχρ ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος (=ἐμοῦ κυνώπιδος) Ὅμηρ.—Τὸ μὰ δυστήνου κακὰ (=ἐμοῦ τοῦ δυστήνου) Σοφ.

β'. Ἡ ἀντικειμενικὴ γενικὴ (genetivus obiectivus) δεικνύει τὸ ἀντικείμενον, εἰς ὃ μεταβαίνει ἡ ὑπὸ τοῦ ἐτέρου οὐσιαστικοῦ δηλουμένη ἐνέργεια, ὡς amor dei (amo deum).—Odium servitutis (odi servitutum). Τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς ἡ ἔννοια δύναται νὰ ἀποδοθῆ καὶ διὰ τῶν προθέσεων in, erga, adversus μετὰ τῆς ἀρμοδίας πτώσεως. Hannibal multa de fide sua et odio in Romanos (=Romanorum) commemoravit (Κορν. Νέπ.). Τότε δὲ μάλιστα γίνεται τοῦτο, ὅταν εἶναι φόβος μήπως ἐπέλθῃ σύγχυσις ἐννοίας, ὡς ἐν τῇ παρατεθείσῃ φράσει, ἂν ἐγράφετο odium Romanorum, θὰ ἠπόρει τις ἂν ὁ Ἀννίβας ἐμίσει τοὺς Ῥωμαίους ἢ οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Ἀννίβαν.

Σημ. α'. Ἐκ τῶν δύο τύπων τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ α' καὶ β' προσώπου, οἱ μὲν τύποι nostri καὶ vestri τίθενται πρὸς δῆλωσιν τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς, οἱ δὲ nostrum καὶ vestrum τῆς διακριτικῆς (§ 17).

Σημ. β'. Καὶ ἀντί τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (mei, tui, sui κτλ.) γίνεται οὐχὶ σπανίως χρῆσις τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, αἰτίαι κανονικῶς, ὡς εἶπομεν (§ 15 σημ.), τίθενται ἀντί τῆς ὑποκειμενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν γενικῆς. Non sua solum ratio habenda est, sed etiam aliorum (Κικέρ.).

Ὁσάκις ὁμοίως ἐν τινι προτάσει πρόκειται διὰ τοιοῦτων ἀντωνυμιῶν ἀμφοτέροι αἱ σχέσεις νὰ δηλωθῶσι καὶ ἡ ὑποκειμενικὴ καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ, τότε πρὸς δῆλωσιν μὲν τῆς ὑποκειμενικῆς σχέσεως τίθεται ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία, πρὸς δῆλωσιν δὲ τῆς ἀντικειμενικῆς ἡ γενικὴ τῆς προσωπικῆς. Grata mihi est vehementer memoria nostri (γεν. ἀντικειμ.) tua (ὑποκειμ. σχέσις) = ἡ ὑπὲρ ἐμοῦ ἀνάμνησις σου, τὸ νὰ ἐνθυμῆσαι σὺ ἐμέ.

Σημ. γ'. Ἐνίοτε εὐρίσκονται ἐν τῇ αὐτῇ φράσει ἀμφοτέροι αἱ γενικαὶ ἢ τε ὑποκειμενικὴ καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ, ὡς pro veteribus Helvetiorum (γεν. ὑποκειμ.) iniuriis populi Romani (γεν. ἀντικειμ.) Καῖσ.

16. Ἡ γενικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος μετὰ τοῦ συνημμένου ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμιᾶς ἢ ἀριθμητικοῦ τίθεται εἴτε ἀπλῶς εἴτε συνδεομένη διὰ τοῦ esse, τοῦ fieri ἢ ἄλλου ὁμοίου ῥήματος εἰς δῆλωσιν τῆς

ιδιότητος ἄλλου οὐσιαστικοῦ καὶ τότε λέγεται γενικὴ τῆς ιδιότητος (genetivus qualitatis): *Homo mangi ingenii* (οὐδέποτε *homo ingenii* ἄνευ ἐπιθέτου, ἀλλὰ *homo ingeniosus*).—*Datames Thyum, hominem maximi corporis, ad regem duxit* (Κορν. Νέπ.).—*Magni iudicii esse debebat orator* (Κικέρ.).—*Fossa centum pedum*.—*Exsilium decem annorum*.

Ἡ ιδιότης ἐκφέρεται καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν (§ 71).

17. Ἡ γενικὴ τίθεται ὡς διαιρετικὴ (genetivus partitivus) εἰς δῆλωσιν τῆς σχέσεως τοῦ μέρους καὶ τοῦ ὅλου. Μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς συντάσσονται 1) τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα: *Gallorum omnium fortissimi sunt Belgae* (Καῖσ.).—*Poeni in minorem Balearium insulam traiecerunt* (Διβ.). 2) αἱ λέξεις αἱ ἔχουσαι ὅπως δὴ ποτε ἀριθμητικὴν ἔννοιαν, τοιαῦται δ' εἶναι, πλὴν τῶν κυρίως ἀριθμητικῶν, αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμιαὶ *quis, uter* κτλ., αἱ ἀόριστοι *aliquis, alter* κτλ., τὰ ἐπίθετα *solus, multi, nullus, nonnulli, nemo* καὶ ἄλλαι ὅμοιαι λέξεις. *Duo sunt aditus in Ciliciam quorum uterque parvis praesidiis propter angustias intercludi potest* (Κικέρ.).—*Nemo mortalium omnibus horis sapit* (Πλίν. φυσ. ἱστορ.). 3) τὰ περιληπτικὰ οὐσιαστικά. *Catilina ingentem numerum perditorum hominum collegerat* (Κικέρ.).

18. Ἄντ' τῆς διαιρετικῆς γενικῆς δύνανται νὰ τεθῶσιν αἱ προθέσεις *ex, in, inter* καὶ σπανιώτερον ἢ *de* (οὐδέποτε δὲ ἢ *ab*) μετὰ τῶν ἀρμοδίων πτώσεων. *Antiquissimum est e(ex) doctis genus poetarum* (Κικέρ.).—*Thales sapientissimus in septem fuit* (ἐνθα τοῦ *septem* ἀκλίτου ὄντος καὶ μὴ δυναμένου νὰ τεθῇ κατὰ γενικὴν ἐξ ἀνάγκης ἔγεινε χρῆσις τῆς προθέσεως) Κικέρ.—*Nemo de iis* (Κικέρ.).

Σημ. Ἡ διαιρετικὴ γενικὴ τίθεται καὶ μετὰ ὑπερθετικῶν ἐπιρρημάτων. *Treverorum civitas longe plurimum totius Galliae equitatu valet* (Καῖσ.).

19. Πρὸς γενικὴν διαιρετικὴν συντάσσονται καὶ ὀνομαστικὰ ἢ αἰτιατικὰ οὐσιαστικῶς λαμβανόμενων ἐπιθέτων οὐδετέρου γένους ἀριθμητικὴν ἐχόντων ἔννοιαν (*multum, plurimum, tantum, quantum*) καὶ δεικτικῶν, ἀναφορικῶν, ἐρωτηματικῶν ἢ ἀόριστων ἀντωνυμιῶν, εἶτι δὲ τὸ *nihil* οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον καὶ τὰ ἐπιρρήματα *sat ἢ satis, parum, nimis, abunde, affatim*, οἷον. *Multum habet incunditatis solis caelique mutatio* (Πλίν.).—*Nihil omnium rerum*

melius quam omnis mundus administratur (Κικέρ.).—*Satis eloquentiae sapientiae parum in Catilina fuit* (Σαλλούστ.) (1).

Σ η μ. α'. Μετὰ τῶν τοιούτων οὐδετέρων ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν δύναται νὰ τεθῆ κατὰ γενικὴν διακριτικὴν τὸ ὑπ' αὐτῶν προσδιοριζόμενον ὄχι μόνον ὅταν εἶναι οὐσιαστικόν, ἀλλὰ καὶ ὅτεν εἶναι ἐπίθετον οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον τῆς δευτέρας κλίσεως *aliquid falsi* (Κικέρ.)=*aliquid falsum*, ὅπερ ὡς αὐτὸς λέγεται. Οὐδέποτε ὁμοῦ δύναται νὰ τεθῶσι κατὰ γενικὴν διακριτικὴν τὰ τῆς τρίτης κλίσεως οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα ἐπίθετα οὐδὲ τὰ εἰς *us* οὐδέτερα συγκριτικὰ, ὅθεν λέγεται *senile aliquid* ἢ *gravius aliquid*. οὐδέποτε δὲ *senilis* ἢ *gravioris* κατὰ γενικὴν. Ἐν ὁμοῦ συνυπάρχουσιν ἐν τῇ φράσει ἐπίθετον τῆς τρίτης κλίσεως μετὰ ἐπιθέτου τῆς δευτέρας, δύναται μὲν τότε ἀμφότερα νὰ τεθῶσι κατὰ γενικὴν διακριτικὴν *aliquid novi ac memorabilis*, ἀλλὰ συθέτερον λέγεται κατ' ὀνομαστικὴν (ἢ κατ' αἰτιατικὴν) *aliquid novum ac memorabile*.

Σ η μ. β'. Τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα *ubi, ulique, ubicumque, nusquam, hic, huc, eo, aliquo* κλπ. συντάσσονται παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσι μετὰ τῶν διακριτικῶν γενικῶν *gentium, terrarum, loci* ἢ *locorum* πρὸς ἐπίφωσιν τῆς ἐννοίας τῶν. *Ubinam gentium sumus* (Κικέρ.).—*Ibidem loci res est* (Κικέρ.).

Ἄλλαι γενικαὶ ἐκτὸς τῶν τριῶν *gentium, terrarum* καὶ *loci* ἢ *locorum*, εὐρίσκονται ἐπίσης μετὰ τοῦ *huc* ἢ *eo*, ἀλλ' ἡ τοιαύτη χρῆσις δὲν εἶναι πολὺ δοκίμος (οὐδέποτε παρὰ τῷ Κικέρωνι). *eo felicitatis pervenit* (ad eam felicitatem pervenit).—*Et processerat inarum* (Διῖθ) — *Huc arrogantiae venerat* (Τάκιτ.).

20. Τὰ ἐφετικά ἐπίθετα καὶ τὰ μετοχῆς, πλησμονῆς, ἐμπειρίας, μνήμης, κτλ. ἢ τῶν ἐναντίων σημαντικά, συντάσσονται μετὰ γενικῆς συμπληρώσεως τὴν ἐννοίαν αὐτῶν οὕσαν καθ' ἑαυτὴν ἀτελεῆ. *Ferae sunt rationis et orationis expertes* (Κικέρ.).—*Pythagoras sapientiae studiosos appellat philosophos* (Κικέρ.).—*Cato reipublicae peritus et juris consultus fuit* (Κορν. Νέπ.).—*Medicamentorum salutarium plenissimae sunt terrae* (Κικέρ.).—*Certe omnes virtutis compotes beati sunt* (Κικέρ.).

Σ η μ. Τὰ ἐπίθετα τὰ δηλοῦντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν (*plenus, inanis, fertilis* κτλ.) δύναται νὰ συνταχθῶσι καὶ πρὸς ἀφαιρετικὴν, τὸ δὲ referunt συντάσσεται συνήθως πρὸς γενικὴν προσώπου δηλωτικὴν (*referta quondam Italia Pythagoreorum fuit*. Κικέρ.), πρὸς ἀφαιρετικὴν δὲ πράγματος (*annus refertus pecuniā*. Κικέρ.).

21. Πρὸς γενικὴν συντάσσονται αἱ μετοχαὶ τοῦ ἐνεστώτος τῶν με-

(1) Καὶ ἄλλα οὐδέτερα ἐνικὰ καὶ πληθυντικὰ συντάσσονται μετὰ γενικῆς διακριτικῆς, ὡς παρὰ τῷ Διῖθω *per obliqua campi*—*opportuna moenium immensum loci*—*per adversa montium* (= *per adversos montes*). Σπανιώτατα ὁμοῦ εὐρίσκονται τὰ τοιαῦτα παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσιν *in occultis ac reconditis templi*. Καῖσα. de bello civ. 3, 105.

ταβατικῶν ῥημάτων, ὅταν αὐταὶ λαμβάνονται ὡς ἐπιθετα, ἄλλως δέχονται τὸ ἀντικείμενόν των κατὰ τὴν πτώσιν, μεθ' ἧς συντάσσεται τὸ ῥήμα, εἰς ὃ ἀνήκουσι· *Romani semper appetentes gloriae fuerunt* (Κικέρ.).—*Nemo erat fugiens laboris* (Καῖο.). Ὅθεν *patiens frigoris* εἶναι ὃ ἔχων τὴν ἰδιότητα τοῦ ὑπομένειν ἀέρι ποτε τὸ ψῦχος, *patiens frigus* ὃ ἐν ὀρισμένη περιπτώσει ὑπομένων τὸ ψῦχος. Αἱ τοιαῦται ἐπιθετικά μετοχαὶ σχηματίζουσι καὶ παραθετικά.

22. Τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικὰ ῥήματα (*meminisse, meminisci, recordari, oblivisci* κτλ.) λαμβάνουσι τὸ ἀντικείμενόν των, εἰς μὲν εἶναι πρόσωπον, πάντοτε κατὰ γενικὴν (*Vivorum meminisci nec tamen Epicuri licet oblivisci* Κικέρ.), εἰς δὲ εἶναι πρᾶγμα, ἢ κατὰ γενικὴν ἢ (πολλάκις) κατ' αἰτιατικὴν· *Est operae pretium diligentiam maiorum recordari* (Κικέρ.).

Τὰ ἀναμνηστικά ῥήματα (*admonere, commonefacere* κτλ.) λαμβάνουσιν ὡσαύτως γενικὴν τοῦ πράγματος (ἢ τοῦ προσώπου), ὅπερ τις ἀναμνήσκει, οἷον· *admonere aliquem alicuius rei* (ἢ *alicuius hominis*)=ἀναμνήσκειν τινὰ τι (ἢ τινά).—*Catilina admonerat alium cupiditatis suae* (Σαλλούστ.).

23. Πάντοτε τίθεται κατ' αἰτιατικὴν τὸ ἀντικείμενον καὶ τῶν μνήμης ἢ λήθης σημαντικῶν ῥημάτων καὶ τῶν ἀναμνηστικῶν, ὅταν τοῦτο εἶναι ἀντωνυμία οὐδετέρου γένους ἢ τι τῶν ἀρίστων ἐπιθέτων (*multa, omnia, κτλ.*)· *Illud semper memento*.—*Ridiculum est, te istuc me admonere*.—*Oportet, si volumus multa meminisse, multos nobis locos comparare*. Τοῦτο δὲ γίνεται ἐξ ἀνάγκης, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, διότι, ἂν αἱ ἀντωνυμίαι αὗται ἢ τὰ ἐπιθετα ἐτίθεντο κατὰ γενικὴν, ἠδύναντο νὰ ἐκληθῶσι γένους ἀρσενικοῦ.

Σημ. Ἡ φράσις *certiorem facere aliquem* (ἄλλοι ποιεῖν τινί τι ἀγγέλλειν τινί τι) λαμβάνει ὡς συμπλήρωμα ἢ γενικὴν ἢ τὴν *de* (μετ' ἀφαιρετικῆς). *Nos certiorem fecit consilii sui ἢ de consilio suo*.

24. Τὰ ῥήματα *ducere, facere, habere, putare, esse* (δύνασθαι) καὶ καθόλου τὰ σημαίνοντα *δοξάζεσθαι, τιμᾶσθαι, ἀξιῶν ἠγεῖσθαι*, συντάσσονται μετὰ γενικῆς τοῦ ἐπιθέτου τοῦ δηλοῦντος τὸ πάθος (*tanti, quanti, magni, pluris, nihili* κτλ. ὅχ. *multi, maioris, minoris*). *Voluptatem virtus minimi facit* (Κικέρ.).—*Spectari oportet quanti res aestimentur* (Κικέρ.). Ἡ γενικὴ αὕτη καλεῖται γενικὰ τοῦ τιμήματος (*genetivus pretii*).

25. Τὰ ῥήματα *accusare, incusare, arguere, insimulare, arcessere* — *convincere, coarguere, — damnare, condemnare, — absolvere, liberare* συντάσσονται μετὰ γενικῆς δηλούσης τὴν προῆξιν, δι' ἣν τις ἐνέχεται, ἐγκαλεῖται, καταδικάζεται, κτλ. *Altiades proditiōnis accusatus est* (Κορν. Νίπ.). — *Cicero Verrem avaritiæ nimiae coarguit* (Κικέρ.).

Σημ. α'. Μετὰ τῆς γενικῆς ταύτης συνάπτεται ἐνίοτε καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ *crimine, nomine ἢ iudicio*, ὡς: *crimine repetundarum damnati sunt multi*.

Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς γενικῆς τίθεται ἡ *de* (μετ' ἀφαιρετικῆς), ὡς: *Drusus erat de prævaricatione a tribunis aerariis absolutus*.

Σημ. β'. Ἡ ποινή, εἰς ἣν τις καταδικάζεται, ἐκφέρεται ἢ κατὰ γενικὴν ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν, λέγεται δ' ἐπίσης ὀρθῶς *damnare capitibus* καὶ *damnare capite*. Ἄλλ' ὅταν ὁμοῦς ὁ λόγος εἶναι περὶ ὀρισμένης χρηματικῆς ζημίας, εἰς ἣν τις καταδικάζεται, τίθεται πάντοτε ἡ ἀφαιρετικὴ *Licinius Stolo decem milibus aeris est damnatus* (Λιβ.). Ὁσαύτως δὲ *Frusinates tertia parte agni damnati sunt* (Λιβ.). Σημείωσον καὶ τὰς φράσεις *ad bestias aliquem damnare* = καταψηφίζεσθαι τινος θηριομαχεῖν καὶ *voti damnatus* = *voti compos* = τῆς εὐχῆς τυχών.

26 Μετὰ τῶν ῥημάτων *esse* καὶ *fieri* τίθεται γενικὴ δηλοῦσα εἰς ὅν ἢ εἰς ὅτι ἀνήκει: ἡ *idiaxi* (*genetivus possessivus*). *Improbi hominis est mendacio fallere* (Κικέρ.). — *Temeritas est florentis ætatis* (Κικέρ.).

Αἱ ἐνικαὶ καὶ πληθυντικαὶ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀνωσυμιῶν οὐδέποτε τίθενται ἐπὶ τοιαύτης ἐννοίας, ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν γίνεται χρῆσις τοῦ οὐδετέρου τῶν κτητικῶν ἀνωσυμιῶν (*meum, tuum, suum, nostrum, vestrum*). *Tuum est nihil præter virtutem in bonis ducere* (Κικέρ.).

Σημ. α'. Αἱ φράσεις *est stultitiæ, est veritatis, est consuetudinis* = *est stultitia, est veritas, est consuetudo*. Ἄξια δὲ σημειώσεως εἶναι καὶ ἡ φράσις *facere aliquid alicuius rei*, ὡς: *Hannibal, quod inter Alpes Apenninumque agri est, sua ditionis facit* (Λιβ.).

Σημ. β'. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος γενικὴ προέρχεται πολλάκις ἐκ παραλείψεως τῶν λέξεων *officium, munus, regotium, proprium* κτλ., αἵτινες ἐνίοτε καὶ προστίθενται, ὡς: *id viri est officium*. — *Sapientis est proprium nihil facere quod pænitere possit*.

27. Τὸ τριτοπρόσωπον ῥῆμα *interest* (μέλει ἢ διαφέρει τινί) συντάσσεται μετὰ γενικῆς δηλοῦσης τὸ πρόσωπον (ἢ τὸ πεπροσωποποιημένον πρᾶγμα) ὧς μέλει τι· *Discipulorum interest* = μέλει τοῖς μαθηταῖς.—*Interfuit reipublicae* (Κικέρ.). = μεμείληκε ἢ ἐμέλησε τῇ πολιτείᾳ. Τὸ δὲ πρᾶγμα, περὶ οὗ μέλει τινί, οὐδέποτε ἐκφέρεται δι' οὐσιαστικοῦ, ἀλλ' ἢ δι' οὐδετέρου ἄντωνυμίας (*hoc, illud, quod*) ἢ δι' ἀπαρεμφάτου μετὰ ἢ ἄνευ ὑποκειμένου ἢ δι' ἐξηρητημένης ἐρωτηματικῆς προτάσεως, σπανίως δὲ διὰ τοῦ *ut, sicut*.

- 1) *Imperatoris hoc interest.*
- 2) *Imperatoris interest vincere.*
- 3) *Imperatoris interest milites fortes esse.*
- 4) *Imperatoris interest milites fortes sint, necne.*
- 5) *Imperatoris interest, ut milites fortes sint.*

Ἐντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἄντωνυμιῶν γίνεται χρῆσις τῶν θηλυκῶν ἀφαιρετικῶν τῶν κτητικῶν *meā, tuā, suā, nostrā, vestrā*. *Illud meā interest, te ut videam* (Κικέρ.). Ἡ σύνταξις αὕτη προήλθεν ἴσως ἐξ ἀναλογίας ἐκ τῆς συντάξεως τοῦ *refert*.

28. Τὸ πρὸς τὸ *interest* συνώνυμον ῥῆμα *refert* (ἐκ τῆς ἀφαιρετικῆς *rē* καὶ *fert*, ὅχι *refert* ἐκ τοῦ *refero*) ἢ συντάσσεται πρὸς τὰς ἀφαιρετικὰς *meā, tuā, suā* ἢ (συνηθέστερον) τίθεται ἀπολύτως ἐν τῷ λόγῳ, ἄνευ δηλαδὴ συμπληρώματος, τοιαύτη δ' εἶναι μάλιστα ἢ χρῆσις τοῦ ἤρματος παρὰ τοῖς δοκίμοις πεζογράφοις. *Tua quod nihil refert percunctari desinas* (Τερέντ.)—*Quid refert?* (Κικέρ.) Ἡ πρὸς γενικὴν σύνταξις τοῦ *refert* εἶναι ἀδόκιμος.

29. Τὸ πόσον τι διαφέρει ἢ μέλει τινί, ἐκφέρεται διὰ τῶν οὐδετέρων *multum, permultum, plus, plurimum, minus, quiddam* κτλ. ἢ διὰ τῶν γενικῶν τοῦ τιμήματος *tantum, magni* (ὅχι *maioris*), ἢ τέλος διὰ τῶν ἐπιρρημάτων *magis, magnopere, parum, minime, maxime*. *Magni interest meā cum amico una esse* (Κικέρ.).—*Vestrā, iudices, hoc maxime interest* (Κικέρ.).

30. Τὸ ὡς πρὸς τί (διαφέρει ἢ μέλει τινί), ἐκφέρεται διὰ τῆς *ad* καὶ αἰτιατικῆς. *Magni ad honorem nostrum interest me quam primum ad urbem venire* (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΟΤΙΚΗΣ

31. Ἡ δοτικὴ ἀποκρίνεται ἐν γένει εἰς τὴν ἐρώτησιν *τίμι*, ἤτοι δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, πρὸς ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεται τι, καὶ ὀνομάζεται *χαριστικὴ* ἢ *ἀντιχαριστικὴ* (*dativus commodi* ἢ *incommodi*), ὡς· *Pisistrātus sibi, non patriae Megarensis vicit* ('Ιουστίν.) — *Non scholae sed vitae discimus* (Σενέκ.).

32. Δοτικὴν τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου λαμβάνουσι τὰ δοτικὰ (*do, trado, tribuo* κτλ.), λεκτικὰ (*dico, narro*, κτλ.), δεικτικὰ (*monstro* κτλ.) καὶ τὰ τούτοις ὅμοια ῥήματα· *Dedi puero librum. — Fabulam pueris narro. — Erranti viam monstro.* Ἡ δοτικὴ αὕτη μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει· *liber puero datus est.*

33. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα ὁμοιότητα ἢ προσέγγισιν (*similis, aequalis, par, communis*), φιλίαν ἢ εὖνοιαν (*amicus, faustus, fidus*), τὸ ἀρμόζον ἢ μὴ ἀρμόζον, ὠφέλιμον ἢ βλαβερὸν (*aptus, utilis, gratus*) καὶ τὰ ἐναντία τούτοις (*dissimilis, impar, inimicus, infestus, molestus*). Ἔτι δὲ μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ ἔχοντα ἔννοιαν παρεμφερῆ πρὸς τὰ ῥηθέντα ἐπίθετα· *Belgae proximi sunt Germanis* (Καῖς). — *Miltiades amicior erat omnium libertati quam suae dominationi* (Κορν. Νέπ.). — *Cunctis esto benignus, nulli blandus* (Σενέκ.). — *Convenienter naturae vivere* (Κικέρ.).

Σ η μ. α'. Πολλὰ τῶν ἐπιθέτων τούτων (*amicus, inimicus, vicinus, aequalis, propinquus*) λαμβανόμενα ὡς οὐσιαστικά δύνανται νὰ συνταχθῶσι καὶ μετὰ γενικῆς.

Σ η μ. β'. Τὸ ἐπίθετον *similis* (καὶ *dissimilis*) συντάσσεται ἢ μετὰ δοτικῆς ἢ μετὰ γενικῆς. Συνηθέστερον συντάσσεται μετὰ γενικῆς μὲν προσώπου· *Dionysius tyrannus Neronis simillimus*, μετὰ γενικῆς δὲ ἢ δοτικῆς (ἀδιαφόρως) πράγματος· *somnus mortis ἢ mortis similis est.* Ὅθεν πάντοτε λέγεται *mei, tui, sui, nostri, similis* ἢ *dissimilis* (καὶ ὄχι *mihi, tibi*, κτλ.). Δοτικὴν προσώπου λαμβάνει τὸ ἐπίθετον *similis* (*dissimilis*), ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ τῆς κατὰ μέρος ὁμοιότητος, ὡς· *filius in hoc patri similis est.*

Σημ. γ'. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν πρὸς αἰτιατικὴν σύνταξιν τῆς προθέσεως *prope*, λαμβάνουσιν αἰτιατικὴν συχρότερον ἢ δοτικὴν καὶ τὰ παραθετικά *propius* καὶ *proxime*, πρὸς ἃ συνεξέδραμον ἔπειτα καὶ τὰ ἐπίθετα *propior*, *proximus* συντασσόμενα καὶ ταῦτα καὶ πρὸς αἰτιατικὴν· *Proxime Pompeium sedebam* (Κικέρ.). — *Ipse propior montem* (Σαλ.). — *Proximi Hispaniam Mauri sunt* (Σαλ.).

Σημ. δ'. Τὸ *assuetus* φέρεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς ἀφαιρετικὴν· *Homines labore assueti*. Ἄλλὰ λέγεται καὶ *assuetus* (ὅπως καὶ *insuetus*) *ad sceptrum* καὶ *Romani Gallici tumultus assueti*.

34. Τὰ ἀμετάβητα ῥήματα τὰ ἔχοντα ἔννοιαν παρεμφερῆ πρὸς τὴν τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων συντάσσονται καὶ αὐτὰ πρὸς δοτικὴν· *Cæsar Marcellum cui maxime succensebat restituit* (Καῖς.). — *Epaminondas patriæ irasci nefas esse ducebat* (Κορν. Νέπ.). — *Probus invidet nimini* (Κικέρ.).

Σημ. α'. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων μετὰ δοτικῆς συντασσόμενων ῥημάτων ἀνάγονται καὶ πολλὰ, ἅτινα ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ φέρονται πρὸς αἰτιατικὴν· οἷον *noceo* (βλάπτω), *blandior* (κολακεύω), *medeor* (θεραπεύω, ἀλλὰ καὶ ἐπικουρῶ τινι), *obtrecto* (διαβάλλω). *Non licet sui commodi causa nocere alteri* (Κικέρ.). — *Nostro ordini palam blandiuntur* (Κικέρ.). — *Philosophia medetur animis* (Κικέρ.). — *legi obtrectare* (Κικέρ.).

Σημ. β'. Λίγεται μὲν *invideo tibi* (=φθονῶ σοι), *invidetur bonis* (=φθονοῦνται οἱ ἀγαθοί), ἀλλ' ὄχι (τούλάχιστον παρὰ τοῖς δοκίμοις) καὶ *invideo tibi laudem tuam*, *invideo amico fortunam*. Τὸ ἔρθῶν εἶναι *invideo laudi tuæ*, *invideo fortunæ amici*. Ἀδόκιμος εἶναι καὶ ἡ σύνταξις *invideo alicui aliqua re* (=φθονεῖν τινὶ τινας). *Non inviderunt laude sua mulieribus* (δοτ.) *Romani* (Λιβ.).

35. Πρὸς δοτικὴν φέρονται καὶ τὰ ῥήματα *suadeo* (πεῖθω), *parco* (φείδομαι τινος), *studeo* (σπουδάζω), *supplico* (ἱκετεύω), *impero* (προσάπτω), *nubo* (εἰς τὴν σημασίαν τοῦ νυμφεύομαι, ἐπὶ γυναικός).

Σημ. Τὸ *suadeo* (*persuadeo*) καὶ τὸ *impero* συντάσσονται ἔνιοτε καὶ πρὸς αἰτιατικὴν πράγματος, οἷον· *Quid mihi suades?*—*Cæsar toti provincie quam maximum potest militum numerum imperat* (Κικέρ.).

36. Μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν συνθέτων ἐκ μιᾶς τῶν ἐξῆς δέκα προθέσεων *ad*, *ante*, *cum*, *in*, *inter*, *ob*, *post*, *præ*, *sub*, *super* ἢ τίθεται δοτικὴ ἢ ἐπαναλαμβάνεται ἢ πρόθεσις (ἢ ἄλλη συνώνυ-

μος) μετά τῆς ἀρμοδίας πτώσεως. Ὅθεν λέγεται: *Signa inferre hostibus* (ἢ *in hostes*).—*In hac vita* (ἢ *huic vitae*) *nihil inest nisi miseria*. Παρὰ τοῖς δοκίμοις πεζολόγοις φαίνεται προτ' μωμμένη ἢ ἐπανάληψις τῆς προθέσεως, ἀπὸ Λιθίου δὲ καὶ ἐξῆς γίνεται πλεοτέρα χρήσις τῆς πρὸς δοτικὴν συντάξεως.

Σημ. Τῶν τοιοῦτων ῥημάτων τὰ μὲν εἶνε μεταβατικά καὶ λαμβάνουσι πρὸς τῇ δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ παραδείγματι *signa inferre hostibus*, τὰ δὲ ἀμετάβατα, μὴ δεχόμενα ἄμεσον ἀντικείμενον, οἷον: *sidera sedibus inhaerent*.

37. Τὰ ῥήματα *adspergere* (*inspergere*), *circumdare*, *circumfundere*, *donare*, *impertire*, *intercludere* καὶ *exuere* (*induere*) συντάσσονται ἢ πρὸς αἰτιατικὴν πράγματος καὶ δοτικὴν προσώπου ἢ πρὸς αἰτιατικὴν προσώπου καὶ ἀφαιρετικὴν πράγματος, οἷον: *donare aliqui aliquam rem* (δωροῦμαι τινί τι) καὶ *donare aliquem aliqua re* (δωροῦμαι τινά τινα). *Agésilauum mortuum amici cera circumfuderunt* (Κορν. Νέπ.).—*Herculi Deianira tunica induit* (Κικέρων).

Σημ. Τὸ *interdicere* λαμβάνει συνήθως δοτικὴν προσώπ' οὐ καὶ ἀφαιρετικὴν πράγματος: *interdicere alicui aqua et igni*. Παρὰ τῷ Λιθίῳ εὐρίσκεται καὶ *interdicere alicui aliquid*, παρὰ δὲ τῷ Νέπωτι *interdicere aliquem aliqua re*. Μετὰ τοῦ *interdicere* τίθεται καὶ *ab* (*ab oppido*, *ab auxilio*).

38. Ῥήματά τινα λαμβάνουσιν ἄλλην σημασίαν, ὅταν συντάσσονται μετὰ δοτικῆς, καὶ ἄλλην ὅταν μετ' αἰτιατικῆς: *consulo aliquem* = συμβουλευομαι τινί (ἢ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν, συμβουλευομαι τινα, τὸν ἰατρὸν λ. χ. *medicum*), *consulo alicui* = φροντίζω περὶ τινος, *patriae* περὶ τῆς πατρίδος, *reipublicae* περὶ τῆς πολιτείας. Οὕτω καὶ *timeo* (*metuo*) *aliquem* = φοβοῦμαι τινα, *timeo* (*metuo*) *alicui* φοβοῦμαι περὶ τινος ἢ ὑπὲρ τινος (μὴ πάθη τι) κτλ.

39. Εὐρίσκεται ἐνίοτε παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσι τὸ ποιητικὸν αἴτιον κατὰ δοτικὴν (ἀντὶ τῆς *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς) μετὰ τῶν συνθέτων χρόνων τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, οἷον: *Mihi* (= *a me*) *captum consilium iam diu est* (Κικέρ.).

Σημ. Οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ τὰς ποιητικὰς συντάξεις ἀπομιμούμενοι πεζολόγοι κάμνουσιν εὐρυτέραν χρήσιν τῆς τοιαύτης δοτικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου. *Non intelligor ulli* (= *a nullo intelligor*). Ὅσιδ.—*Gallis* (δοτ. = *a Gallis*) *in meridiem inspicitur Britannia* (Τάκιτ.).

40. Πάντοτε ὅμως τίθεται κατὰ δοτικὴν τὸ ποιητικὸν αἴτιον ἐπὶ τῶν λεγομένων θετικῶν ἤτοι γερονδείων, ὡς· *scribendum mihi est* (γραπτέον μοί ἐστιν). Τίθεται ὅμως καὶ μετὰ τῶν θετικῶν ἢ *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς ἀντὶ τῆς δοτικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου πρὸς ἀποφυγὴν ἀμφιβολίας περὶ τὴν ἔννοιαν, ὡς· *quibus (bonis multorum civium) est a vobis consulendum* (Κικέρ. de imp. Cn. Pomp. 2 § 6), ἔνθα ἐτέθη ἢ *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς (*a vobis*) ἀντὶ τῆς δοτικῆς (*vobis*) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ *consulendum est*, ἐπειδὴ τὸ *consulo* κατὰ τὴν ἐνταῦθα ἔννοιαν αὐτοῦ (ἰδ. § 38) δέχεται καὶ τὸ ἀντικείμενόν του κατὰ δοτικὴν (*quibus*) καὶ θὰ ἐγεννᾶτο ἄλλως ἀμφιβολία ὀποτέρᾳ ἐκ τῶν δύο δοτικῶν (*quibus—vobis*) εἶναι ἢ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου καὶ ὀποτέρᾳ ἢ τοῦ ὑποκειμένου. Οὕτω καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ εἴπωμεν π. χ. οὐ δουλευτέον τοὺς ροῦν ἔχοντας τοῖς κακῶς φρονοῦσι καὶ ὄχι τοῖς ροῦν ἔχουσι, διότι οὕτω θὰ εἶχομεν δοτικὴν ὑποκειμενικὴν καὶ δοτικὴν ἀντικειμενικὴν ὁμοῦ ἀκριτοῦς.

41. Μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* τίθεται προσωπικὴ δοτικὴ, ὅπως καὶ παρ' Ἑλλήσι, *sunt mihi libri*—ἔστι μοι βιβλία = *habeo libros*.

42. Ἐν ταῖς φράσεσιν *est mihi (tibi, rei) nomen* (ἢ *cognomen*)—*nomen mihi manet*—*nomen mihi datum* (*inditum*) *est*, τίθεται τὸ ὄνομα ἢ κατ' ὀνομαστικὴν ὡς παράθεσις εἰς τὴν ὀνομαστικὴν *nomen* (*ei morbo nomen est avaritia*. Κικέρ.) ἢ συνηθέστερον κατὰ δοτικὴν, καθ' ἕλξιν δηλαδὴ πρὸς τὸ *mihi, tibi, cui* κτλ. (*Scipio cui postea Africano cognomen fuit*. Σαλλούστ.), ἐνίοτε δέ, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ παρωνυμίων καὶ ὄχι καθ' αὐτὸ ὀνομάτων, καὶ κατὰ γενικὴν συντακτικὴν εἰς τὸ *nomen* (*Q. Metello cognomen Macedonici inditum est*. Βελλήσιος).

Ἐν τῇ φράσει *do* ἢ *dico*, *alicui nomen* τὸ ὄνομα δύναται νὰ τεθῇ ἢ κατὰ δοτικὴν ὡς ἀνωτέρω (συνηθέστερον) ἢ κατ' αἰτιατικὴν συμφωνοῦσαν πρὸς τὸ ἐπίσης κατ' αἰτιατικὴν κείμενον *nomen* (*Filius, cui Ascanium parentes dixere nomen*. Αἰβ.).

43. Τὰ ῥήματα *dare, ducere, tribuere, vertere, relinquere, venire, mittere, habere* καὶ ἄλλα ὅμοια δύναται νὰ συνταχθῶσι μετὰ δύο δοτικῶν, ἐξ ὧν ἢ μὲν μία δηλοῖ τίτι δίδει, ἄγει, ἀπονέμει τις κτλ., ἢ δὲ τὸν σκοπόν, πρὸς ὃν τις δίδει, ἄγει, κτλ. *Cæsar quin-*

que cohortes castris praesidio reliquit (Καῖσ.). Ὁμοίως συντάσσεται μετὰ δύο δοτικῶν τὸ esse καὶ τὰ παθητικὰ dari, duci, tribui, verti, κτλ. Virrutes hominibus decori gloriaeque sunt (Σενέκ.)—Num Fabio laudi datum est quod pingeret? (Κικέρ.). Ἄξιαι σημειώσεως εἶναι αἱ φράσεις esui dare—dare potui (διδόναι φαγεῖν, πιεῖν τινι), curae esse alicui (εἶναι τινι διὰ φροντίδος), cui bono? (δηλ. est)—τῖνι συμφέρει;

Σ η μ. Μετὰ τῶν δόσεως σημαντικῶν ῥημάτων τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ τῆς δοτικῆς τῆς δηλούσης τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν τις δίδει, αἰτιατικῆ· Latini coronam auream Jovi donum in Capitolium mittunt. (Λίβ.). Εὕρεσκαται δὲ καὶ ἡ in ἢ ἢ ad μετὰ αἰτιατικῆς· reliquit ibi exercitum ad praesidium (=praesidio) —gloriam mihi in crimen (=crimini) vertis.

44. Τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα ῥήματα δὲν τρέπονται καθ' ὅλην τὴν κλίσιν εἰς παθητικά, ὡς τε ἡ δοτικὴ νὰ γίνῃ ὀνομαστικὴ τοῦ παθητικοῦ, ὅπως συχναίως γίνεται ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ. Παρὰ τοῖς Λατίνοις τῶν τοιούτων ῥημάτων μόνον τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ εἶναι εὐχρηστον (ἀπρόσωπος σύνταξις), οἷον· ego invideo tibi—tibi invidetur a me. — Orgetorix persuasit Helvetiis—ab Orgetorige persuasum est Helvetiis. Εἰς τὴν τοιαύτην λοιπὸν ἀπρόσωπον παθητικὴν χρῆσιν ἡ δοτικὴ μένει ἀμετάβλητος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΣ

45. Κατ' αἰτιατικὴν τίθεται τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων, γίνεται δὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως ὑποκείμενον τῆς παθητικῆς· Pater amat filium— Caesar vicit Pompeium—Filius amatur a patre—Pompeius victus est a Caesare.

46. Ῥήματά τινα ἀμετάβατα λαμβάνουσιν ἐνίοτε μεταβατικὴν σημασίαν καὶ δέχονται τότε αἰτιατικὴν ἀντικείμενον. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι :

1) Τὰ σημαίνοντα ψυχικὴν διάθεσιν ἢ ἐκδήλωσιν ψυχικῆς διαθέσεως, οἷον· dolere, lugere, maerere, flere, gemere, lamentari, π. χ. casum alicuius.

queri, conquēri π. χ. iniurias alicuius.
horrēre, reformidare π. χ. crimen ingrati animi.
fastidire π. χ. preces alicuius.
ridere π. χ. incostantiam hominum.
mirari, admirari π. χ. se ipsum.
sitire π. χ. honores, sanguinem.

Σημ. Τὰ ῥήματα ταῦτα δὲν ἔχουσι παθητικὸν τύπον ἄλλον πλὴν τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος (γερονδίου), dolendus, horrendus, κτλ. Μόνον τὸ ridere ἔχει πλήρη παθητικὸν τύπον.

2) Τὰ σημαίνοντα ὄζειν τινός, γεῦσιν ἔχεις τινός, οἶον· olere, redolere—sapere, resipere· Catonis orationes *antiquitatem redolent*—*Piscis mare sapit*.—*Vinum picem resipit*. Οἱ ποιηταὶ καὶ ἄλλα ἀμετάβατα συντάσσουσιν ὡς μεταβατικά.

47. Τὰ ἀμετάβατα δύνανται νὰ προσλάβωσι τὴν λεγομένην σύστοιχον αἰτιατικὴν συνημμένην συνήθως μετὰ ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας *servitutum durissimam servire*—*longam vitam vivere* κτλ. ἢ αἰτιατικὴν οὐδετέρου ἀντωνυμίας (*hoc tibi assentiri non possum*—*id operam do, ut in litteris proficiam*).

Σημ. Ποιητικὰ εἶναι τὰ *triste resonare* ('Οράτ.)—*mollia ridere* ('Οβιδ.)—*torva tueri* (Βεργίλ.)—*falsum renidens* (Τάκιτ.)

48. Πολλὰ ἀμετάβατα ῥήματα κινήσεως σημαντικὰ συντιθέμενα μετὰ τῶν προθέσεων *circum, per, praeter, trans* λαμβάνουσι μεταβατικὴν σημασίαν καὶ σύνταξιν, οἶον· *Oceanus circumfluit terram*, ἐν ᾧ τὸ ἀπλοῦν *fluere* εἶναι ἀμετάβατον. Οὕτω καὶ *Alpes Hannibal transiit* (Λίβ.).—*Timores omnium mentes pervagantur* (Κικέρ.)¹

Σημ. Τὰ μετὰ τῆς *trans* σύνθετα μεταβατικὰ ῥήματα *transduco, transicio* (traicio) καὶ *transporto* λαμβάνουσι δύο αἰτιατικές, τὴν τοῦ ἀντικειμένου καὶ τὴν τοῦ τόπου, ἥτις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς *trans*· *Equitum magnam partem flumen traiecit* (Καῖσ.).—*Milites flumen transportat* (Καῖσ.). — Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ τόπου μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει· *Exercitus a Caesare Rhenum transiectus* (transportatus) est. Τὰ ἀμετάβατα *transicere* ἢ *transmittere amnem* (κατὰ παράλειψιν τῆς ἀντωνυμίας *me, te,*

¹ Καὶ ἐλληνιστὶ διαβαίνω τὸν ποταμόν, περιέρχομαι τὴν γῆν· ἐν ᾧ τὰ ἀπλᾶ ῥήματα βαίνω, ἔρχομαι, εἶναι ἀμετάβατα.

se κτλ.) = διαβαίνειν τὸν ποταμὸν, σχηματίζουσι καὶ μεταβατικὸν παθητικὸν *amne transiecto ἢ transmisso*.

49. Τὰ ἀμετάβητα ῥήματα τὰ κινήσεως σημαντικά, ὅταν εἶναι σύνθετα μετὰ προθέσεων ἄλλων παρὰ τὰς ῥηθείσας τέσσαρας *circum, per, praeter, trans*, δύναται ὡσαύτως νὰ λάβωσι μεταβατικὴν σημασίαν καὶ σύνταξιν, ἀλλὰ σχεδὸν μόνον ἐπὶ μεταφορικῆς ἐννοίας, ἄλλως συντάσσονται πρὸς δοτικὴν ἢ πρὸς προθετόπτωτον (§ 35), οἷον· *Accedo hostem*—προσβάλλω τὸν πολέμιον· *accedo alicui ἢ ad aliquem*—προσέρχομαι τινι ἢ πρὸς τινα. Οὕτω λέγεται μετὰ διαφοράς ἐννοίας *aggredior aliquem* καὶ *ad aliquem, convenio aliquem* καὶ *cum aliquo, effugio mortem* καὶ *effugio e periculo, excedere e pueris* κτλ.

Σημ. Τὰ ἐν ταῖς §§ 47 καὶ 48 ἀναφερόμενα ῥήματα γινόμενα διὰ τῆς μετὰ προθέσεων συνθέσεως μεταβατικά, δύναται νὰ λάβωσι καὶ παθητικὴν σύνταξιν· *flumen transitur*. — *hostis circumventus*. — *societas inita est* (ἐκ τοῦ *societatem ineo*).

50. Τὰ τριτοπρόσωπα ῥήματα *piget, pudet, paenitet, taedet, (pertusum est)* καὶ *miseret* λαμβάνουσιν αἰτιατικὴν μὲν δηλοῦσαν τὸ αἰτίον, ὅπερ ἀνιάται, αἰσχύνεται, κτλ. γενικὴν δὲ δηλοῦσαν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τις ἀνιάται, αἰσχύνεται κτλ. *Pudet regem facti*. — *Solet vos beneficiorum paenitere*. — *Saepe quemque fortunae paenitet*—*miseret me fratris*.

Τὸ *pudet* δέχεται κατὰ γενικὴν καὶ τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον αἰδεῖται τις ἢ αἰσχύνεται· *pudet me deorum hominumque* (Διδ.).

Σημ. α'. Ἐντὶ τῆς γενικῆς τοῦ ἀντικειμένου δύναται μετὰ τῶν ῥημάτων *piget, pudet, paenitet* καὶ *taedet* νὰ τεθῆ ἀπαρέμφατον, μετὰ δὲ τοῦ *paenitet* καὶ πρότασις ὀλόκληρος διὰ τοῦ *quod* ἀρχομένη ἢ πρότασις ἐρωτηματικῆς (*quantum*)· *pudet me haec fateri*. — *Quintum paenitet, quod animum tuum offendit* (Κικέρ.). — *Non paenitet me quantum profecerim* (Κικέρ.).

Τὸ *miseret* οὐδ' ἀπαρέμφατον λαμβάνει, ἀλλὰ πάντοτε γενικὴν ἀντικειμένου.

Σημ. β'. Ὅταν εἰς τὰ ῥήματα *piget, pudet, paenitet* ἡ αἰτία δηλωτῶι δι' οὐδετέρου ἀναφορικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας, τότε τίθεται ἡ ἀντωνυμία πάντοτε κατ' αἰτιατικὴν ἐνικοῦ ἀριθμοῦ (ὄχι κατὰ

γενικῆν) hoc me pudet.—Sapientis est proprium nihil, quod paenitere (eum) possit, facere (Κικέρ.).

Σημ. γ'. Ὅπως τὸ ἀπρόσωπον miseret me, οὕτω λαμβάνει γενικὴν ἀντικειμένου καὶ τὸ προσωπικὸν misereor (miserere nostri). Τὰ δὲ ῥήματα miseror καὶ commiseror (ari) εἶναι μεταβατικά καὶ λαμβάνουσι τὸ ἀντικειμένον των κατ' αἰτιατικὴν.

51. Καὶ τὸ decet καὶ dedecet (ἢ καὶ πληθ. decent) συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου, εἰς ὃ πρέπει τι ἢ οὐ πρέπει. Τὸ δὲ πρῶγμα, ὅπερ πρέπει ἢ οὐ πρέπει, τίθεται κατ' ἀπαρέμφατον ἢ κατ' ὀνομαστικὴν (καὶ τότε ἡ σύνταξις γίνεται προσωπικῆ), οἷον parvum (αἰτιατ. τοῦ προσώπου) parva (ὀνομαστ. τοῦ πράγματος) decent (Ὁράτ.).—Oratorem irasci minime decet, simulare iram non dedecet (Κικέρ.).

Σημ. Αἰτιατικὴν δέχονται καὶ τὰ τριτοπροσώπως λαμβανόμενα μεταβατικά ῥήματα iuvat, delectat, fugit, fallit, praeterit (me, nos), ὧν ὑποκειμένον εἶναι ἢ ἀπαρέμφατον ἢ οὐδέτερον ἀνωνομίας ἢ καὶ πρότασις ἐλόκληρος. Non me fallit plerosque homines emolumento magis quam ipso officio duci (Κικέρ.).—Non me praeterit Gallos fama belli praestare (Διδ.).

52. Τὰ ῥήματα celare καὶ docere (edocere, dedocere,) συντάσσονται μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς, τοῦ προσώπου καὶ τοῦ πράγματος. Fortuna belli artem victos quoque docet (Κούρτ.).—O hominem simplicem, qui nos nihil celet (Κικέρ.).¹

Σημ. Τὸ παθητικὸν τοῦ doceo εἶναι συνήθως disco, ἀντι doceor οἷον magister docet discipulos grammaticam—discipuli discunt a magistro grammaticam. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος μένει ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει (ὅπως καὶ ἐλληνιστί· οἱ μαθηταὶ διδάσκονται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου γραμματικῆν).

Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος εὐρίσκειται ἐνίοτε καὶ μετὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς doctus, ἀλλ' ὁ Κικέρων καὶ ὁ Καῖσαρ συντάσσουσιν αὐτὴν πρὸς ἀφαιρετικὴν (doctus graecis litteris et latinis).

53. Ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει τοῦ celo ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος τρέπεται εἰς de μετ' ἀφαιρετικῆς, οἷον Antigonus iter, quod habebat adversus Eumenem, omnes (αἰτιατ.) celat. — παθητ. Omnes (ὀνομαστ.) ab Antigono celati sunt de itinere,

¹ Καὶ ἐλληνιστί· Καὶ ὁ ἐπέπατο αὐτὴν τῆς ἡκίστα Κῦρον ἐκρυσπεν (Ξενοφ.)—Γλώσσαν τὴν αἰτικὴν ἐδίδασκον τοὺς παῖδας (Ἡρόδ.).

κτλ.—*Debes existimare te maximus de rebus a fratre esse celatum* (Κικέρ.).

Μένει δὲ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει μόνον ἂν εἶναι οὐδέτερον ἄνωμυίας· *id, hoc celabar, celatus sum.*

Καὶ ἐν τῇ ἐνεργητικῇ δὲ συντάξει τίθεται ἐνίοτε μετὰ τοῦ ῥήματος *celo* ἢ *de* μετ' ἀφαιρετικῆς ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος· *Maximis de rebus* (= *maximas res*) *frater te celavit.*

Σ η μ. γ'. Κατ' ἀφαιρετικὴν τίθεται τὸ ὄνομα τοῦ μουσικοῦ ὄργάνου, ὅπερ τις διδάσκεται· *Socratem fidius docuit nobilissimus fidicem* (Κικέρ.).

54. Τὰ ῥήματα *posco, reposco* καὶ *flagito* λαμβάνουσι πρὸς τῇ αἰτιατικῇ τοῦ πράγματος καὶ αἰτιατικὴν τοῦ προσώπου, παρ' οὗ ζητεῖται τι. Ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς ὅμως τῆς δηλοῦσης τὸ πρόσωπον δύναται νὰ τεθῆ καὶ ἢ *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς. Τὸ *postulo* λαμβάνει κανονικῶς τὴν *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς. *Caesar Haeduos frumentum flagitat* (Καῖς.). — *Samnites duces signum poscunt* (Δίβ.). — *Non debebam has litteras abs te poscere.* (Κικέρ.). — *Aliquid ab amicis postulare* (Κικέρ.). Οὕτω καὶ ἑλληνιστὶ λέγομεν αἰτεῖν τι παρά τινος καὶ αἰτεῖν τί τινα.

55. Τὰ ῥήματα *oro* (=δέομαι τινός τι, αἰτοῦμαι παρά τινός τι) καὶ *rogo* (=δέομαι τινός τι, αἰτῶ τινα ἢ παρά τινός τι) λαμβάνουσι πρὸς τῇ αἰτιατικῇ τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πράγματος σχεδὸν μόνον οὐδέτερου ἄνωμυίας (ἄλλως, ὀλόκληρον πρότασιν μετὰ τοῦ *ut* ἢ τοῦ *ne*). Τὸ *peto* λαμβάνει αἰτιατικὴν τοῦ πράγματος, πρὸς ὀλῶσιν δὲ τοῦ προσώπου τὴν *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς. *Illud te et oro et hortor* (Κικέρ.). — *Ego te magno opere non hortor solum, sed etiam pro amore nostro rogo atque oro te ut colligas* (Κικέρ.). — *Timoleon oravit omnes, ne id facerent* (Κορν. Νέπ.). — *Athenienses auxilium ab Lacedaemoniis petiverunt* (Κορν. Νέπ.).

Σ η μ. Δέγεται· *precor deos* καὶ *precor pacem a diis.*

56. Τὰ ῥήματα *rogo* (=ἔρωτῶ τινά τι, πυνθάνομαι τινός τι) καὶ *interrogo* (=ἔρωτῶ τινά τι) λαμβάνουσι πρὸς τῇ αἰτιατικῇ τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πράγματος σχεδὸν μόνον οὐδέτερου ἄνωμυίας (ἄλλως, τὴν *de* μετ' ἀφαιρετικῆς). *Pusionem quendam Socrates interrogat quaedam geometrica* (Κικέρ.). — *Sic te eisdem de rebus interrogabo* (Κικέρ.).

Σημ. Μόσον ἐν τῇ ἐπισήμῳ καὶ τυπικῇ φράσει *rogare aliquem sententiam* (παθητ. *rogatus sententiam*)=κελεύειν τινὰ (ἐν τῇ συγκλήτῳ βουλῇ) τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀποφύνασθαι, λαμβάνει τὸ *rogare* αἰτιατικὴν οὐσιαστικοῦ ὀνόματος, ἄλλως λέγεται *synthōs interrogare (rogare) aliquem, quid sentiat*.

57. Τὰ ῥήματα *facio, efficio, reddo*—*creo, deligo, eligo, declaro, designo, renuntio*—*nomino, appello, dico, voco, saluto*—*intellego, interpretor*—*duco, existimo, iudico, puto, numero habeo*—*do, addo, addiungo, capio, sumo, adsūmo, adscisco*—*cognosco*—(me) *praebeo, (me) praesto* λαμβάνουσιν ἐν τῇ ἐνεργητικῇ συντάξει δύο αἰτιατικὰς (ἀντικειμένον καὶ κατηγορουμένον), αἵτινες ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει τρέπονται εἰς δύο ὀνομαστικὰς (§ 14). *Homines caecos reddit avaritia* (Κικέρ.).—*Romani Fabium consulem creaverunt* (Λιβ.).—*Sumum consilium, Romani appellarunt senatum* (Κικέρ.).—*Sapientiam Stoici eam interpretantur, quam adhuc nemo mortalis censecutus est* (Κικέρ.).—*Timoleon eam victoriam praeclaram ducebat, in qua plus esset clementiae quam crudelitatis* (Κορν. Νέπ.).—*Consulentibus Pythia praecepit ut Miltiadem sibi imperatorem sumerent* (Κορν. Νέπ.).—*Bene de me meritis gratum me praebeo* (Κικέρ.).

Σημ. Σημειωτέα ἢ φράσεις *facio te certior* αἰτιατικὴν ἢ *de aliqua re* (§ 23 σημ. γ'), παθητικῶς *certior fio*, κτλ. Μετ' ἄλλων ὅμως ἐπιθέτων (πλὴν δηλ. τοῦ *certior*) τίθεται μᾶλλον τὸ *reddere* (ἀντὶ τοῦ *facere*), ἀλλ' ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει παραλαμβάνεται πάλιν τὸ *fieri* (ἀντὶ τοῦ *reddi*), εἶον· *Reddidit domum nudam atque inanem*—*Domus facta est (παρακείμεν. τοῦ fieri) nuda atque inanis*.

57. Κατ' αἰτιατικὴν ἐκφέρεται τὸ πῶσον τῆς ἐκτάσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς διαρκείας τοῦ χρόνου· εἶον· *Fines Helvetiorum in longitudinem millia passuum ducenta et quantraginta patebant* (Καῖς.).—*Aggerem latum pedes trecentos triginta extruxerun* (Καῖς.).—*Quaedam bestiolae unum tantum diem vivunt* (Καῖς.).—*Decem quondam annos Troia oppugnata est ab universa Graecia* (Λιβ.).

Σημ. α'. Σπανίως κεῖται παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσιν ἀραιρητικὴ ἀντὶ αἰτιατικῆς εἰς δὴλωσιν τοῦ πῶσον χρόνον· *Pognatum est continenter horis*

(καλονικώτερον θὰ ἦτο horas) quinq̄ua Καῖσ.). Δύναται ὁμως νὰ τεθῆ ἡ per μετ' αἰτιατικῆς ἀντὶ τῆς ἀπλῆς αἰτιατικῆς: per annos quattuor et viginti (πῶσον χρόνον) primo Punico bello (πότε) certatum est (Δ16).

Σημ. β'. Λέγεται agger latus pedes trecentos, murus altus pedes sedecim κτλ., ἀλλὰ καὶ (ἄνευ τῶν ἐπιθέτων) latus altus agger pedum trecentorum, murus sedecim pedum, κτλ. Χῶμα τριακοσίου πόδας εὐρὺ καὶ χῶμα τριακοσίων ποδῶν, τεῖχος ἐκκαίδεκα πόδας ὑψηλὸν καὶ τεῖχος ἐκκαίδεκα ποδῶν (§ 17).

Σημ. γ'. Καὶ μετὰ τὸ natus τίθεται αἰτιατικῆ εἰς δῆλωσιν τῆς ἡλικίας, οἷον· quinq̄ue annos natus=πέντε ἔτη γεγονώς. Παραλειπούμενης δὲ τῆς μετοχῆς natus ἐκφέρεται ἡ ἡλικία διὰ γενικῆς τῆς ἰδιότητος (ἰδ. ἀνωτ. σημ. β'), οἷον· Cato primum stipendium meruit annorum decem et septem. Καὶ διὰ τῆς μετοχῆς agens καὶ τῆς αἰτιατικῆς annum μετὰ τοῦ τακτικοῦ ἀριθμοῦ ἐκφέρεται ἡ ἡλικία (vicesimum aetatis annum agens = ἄγων τὸ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος).

Σημ. Ποικίλη δ' εἶναι ἡ σύνταξις τοῦ natus εἰς δῆλωσιν τοῦ ποῖον ὄριον ἡλικίας εἶχεν ἢ δὲν εἶχεν ὑπερβῆ τις, ὅτε ἐπραξέ τι ἢ ὅτε συνέβη τι. Λέγεται ὀηλαδῆ ἢ natus plus (amplius) minus ἢ (quam) triginta annos=ἡλικίας μεγαλύτερας ἢ μικροτέρας τῶν τριάκοντα ἐτῶν (ὑπὲρ τὰ τριάκοντα ἔτη γεγονώς), maior ἢ minor quam triginta annos natus (Δ16. 45, 32). maior ἢ minor triginta annos natus (Κικέρ. ὑπὲρ Ῥωσκ. Ἄμερ. 14), maior ἢ minor sexaginta annis (Κικέρων αὐτόθι 35). Καὶ ἄλλαι δ' εἶσι συντάξεις σπανιώτερον εὐρισκονται.

59. Εἰς δῆλωσιν τῆς εἰς τὸν τόπον κινήσεως (quo? ποῦ;) τίθεται ἢ in μετὰ αἰτιατικῆς, ἐπὶ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων, χωμῶν καὶ μικρῶν νήσων (ὄχι τῶν χωρῶν καὶ τῶν μεγάλων νήσων) ἀπρόθετος αἰτιατικῆ. Εἰς δῆλωσιν δὲ τῆς ἀπὸ (ἢ ἐκ) τόπου κινήσεως (unde? πόθεν;) ἢ ab (ἢ ex) μετ' ἀφαιρετικῆς, ἐπὶ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων, χωμῶν καὶ μικρῶν νήσων ἀπρόθετος ἀφαιρετικῆ, οἷον· Quo vadis? In hortum, in Italiam. Eo Romam, Athenas.—Venio ab ex horto, ex Italia.—Venio, Roma, Athenis.

60. Εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως (ubi? ποῦ;) τίθεται ἢ in μετ' ἀφαιρετικῆς, ἐπὶ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων, χωμῶν ἢ μικρῶν νήσων, ἐὰν μὲν ταῦτα εἶναι τῆς πρώτης ἢ δευτέρας κλίσεως ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, τίθεται ἀπλῆ γενικῆ (ἣτις εἶναι κυρίως τοπικῆ πτώσεως casus locativus), ἄλλως, ἐὰν ὀηλαδῆ εἶναι πληθυντικὰ ἢ τῆς τρίτης κλίσεως, τίθεται ἀπρόθετος ἀφαιρετικῆ, οἷον· sum in horto,

in Italia, .—Sum Romae (γενική τῆς α' κλίσ. ἐν. ἀριθ.), Clusii (γεν. τῆς β' κλ. ἐν. ἀριθ.), Athenis (ἀφαιρ. α' κλ. πληθυντικῶ ἀριθ.), Carthagine (ἀφαιρ. γ' κλ. ἐν. ἀριθ.) Gadibus (ἀφαιρ. γ' κλ. πληθ. ἀριθ.).

Σημ. α'. Προστίθενται εἰς τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων αἱ προθέσεις ab (διὰ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν) καὶ ad (διὰ τὴν πρὸς τόπον κίνησιν), ὅταν σημαίνωνται τὰ περίχωρα, ἢ ἀπλῶς ἢ διεύθυνσις.

Σημ. β'. Ὄταν πρὸς τὸ ὄνομα τῆς πόλεως (κώμης ἢ μικρᾶς νήσου) συνάπτεται ἐπίθετον ἢ ἀντωνυμία, ἐπὶ μὲν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως ἐκφέρονται ἀμφότερα, τὸ τε οὐσιαστικὸν καὶ τὸ ἐπίθετον (ἢ ἡ ἀντωνυμία) ἢ κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς in προθέσεως· ipsā Romā (in ipsa Roma), tota Corintho, Athenis tuis, Albā longā, Carthagine nova. Μετὰ τοῦ ἐπιθέτου totus οὐδέποτε τίθεται πρόθεσις· ὅθεν λέγεται tota urbe, totā provinciā, totā Italiā. Ἐπὶ δὲ τῆς εἰς τόπον κινήσεως ἐκφέρονται ἀμφότερα κατ' ἀπρόθετον αἰτιατικὴν· proficiscor doctas Athenas (οὐδέποτε ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ in ἢ ad doctas Athenas), ἐπὶ δὲ τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως κατ' ἐμπρόθετον ἀφαιρετικὴν.

Σημ. γ'. Ὄταν πρὸς τὰ ῥηθέντα ὀνόματα πόλεων κτλ. συνάπτονται τὰ προσηγορικὰ urbs, oppidum, colonia, municipium κ.τ.τ., ἢ τὸ προσηγορικὸν κεῖται ἄνευ προσδιορισμοῦ, καὶ τότε προτάσσεται τοῦ κυρίου ὀνόματος τῆς πόλεως μετὰ προθέσεως (τὸ δὲ κύριον συμφωνεῖ κατὰ πτώσιν πρὸς τὸ προσηγορικόν) ἢ ἔχει καὶ προσδιορισμὸν, καὶ τότε τὸ προσηγορικὸν τίθεται μετὰ τὸ κύριον ὄνομα τῆς πόλεως· καὶ δὴ ἐπὶ μὲν τῆς εἰς τόπον κινήσεως μετὰ τῆς in κατ' αἰτιατικὴν, ἐπὶ δὲ τῆς ἐκ τόπου κινήσεως μετὰ τῆς ex κατ' ἀφαιρετικὴν καὶ ἐπὶ τῆς ἐν τόπῳ στάσεως καθ' ἅπλην ἀφαιρετικὴν ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς in. Cimon in oppido Citio (ἄλλως θὰ ἐτίθετο Citii) mortuus est (Κορν. Νέπ.)—Consul pervenit in oppidum Cirtam (Σαλλούστ.). — Vercingetorix expellitur ex oppido Gergovia (Καῖς.). — Demaratus se contulit Tarquinius, in urbem Etruriae florentissimam (Δίβ.). — Fonteii genus Tusculo, ex clarissimo municipio, profectum erat (Κικέρ.). — Archias Antiochiae (γεν.) natus est, celebri quondam urbe et copiosa (ἀφαιρ. (Κικέρ.)) — Milites Albae (γεν.) constiterunt. in urbe opportuna (Κικέρ.).

61. Τὰ προσηγορικά ὀνόματα *domus*, *rus* καὶ *humus* ἀκολουθεῖσι τὴν σύνταξιν τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων ἐκφερόμενα πρὸς δῆλωσιν τοῦ τόπου ἄνευ προθέσεως.

domum (*domos*)=οἶκαδε. *rus*=ἀγρόνδε.

domo=οἶκθεν. *rure*=ἀγρόθεν. (*ab*) *humo* χαμῶθεν.

domi=οἶκοι. *ruri* (*rure*)=ἀγρόθι. *humī*=χαμαί.

Σημ. α'. Ἡ κατὰ τὴν δ' κλίσει γενικὴ *domi* μόνον οὕτως ἐπιρρηματικῶς εἶναι εὐχρηστος, ἄλλως παραλαμβάνεται ἢ κατὰ τὴν δ' κλίσειν, *domus*. Τὸ δὲ *rus* σχηματίζει δύο ἀφαιρετικὰς εἰς ε καὶ εἰς ι, ὧν ἡ μὲν εἰς ε τίθεται εἰς δῆλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως, ἡ δὲ εἰς ι, ἣτις κυρίως εἶναι τοπικὴ πτώσις (*casus locativus*), εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως.

Σημ. β'. Τὸ *domi*—*domo*—*domum* μετὰ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ κτήτορος ἀκολουθοῦσι τὴν ἐξῆς χρῆσιν. Λέγεται *domi meae*, *domi tuae*, *domi suae*, κτλ. *domi Caesaris* (ἀλλὰ καὶ *in domo Caesaris*) — *domo mea*, *tua*, *sua* κτλ. *domo Caesaris* (ἀλλὰ καὶ *in domo Caesaris*)—*domum meam*, *tuam*, *suam* κτλ. *domum Caesaris* (ἀλλὰ καὶ *in domum meam*, *tuam*, *suam* κτλ. *in domum Caesaris*). Μετ' ἄλλων ὅμως ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων παραλαμβάνεται πάντοτε ἡ πρόθεσις· *in domo illa* (καὶ ὅχι *domi illius*)—*in domum veterem remigrare* et *nova*. Κατ' ἐξάρεσιν δὲ λέγεται *domi alienae* ἀντὶ *in domo aliena*.

Τίθενται καθ' ἑλξιν αἱ γενικαὶ *belli* καὶ *militiae* ἀντὶ *in bello*, *in militia*, ὅταν συνάπτωνται πρὸς τὸ *domi*, εἶον· *domi bellique*—*domi militiaeque*.

62. Εἰς δῆλωσιν τῆς διὰ τόπου διαβάσεως (*quā* ?) τίθεται μόνον ἀφαιρετικὴ, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ὁδοῦ· *viā Appiā* (Κικέρ.)—*eodem itinere ire* (Λίβ.). Τὰ ἄλλα οὐσιαστικὰ τίθενται ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν μετὰ τῆς *per* προθέσεως, *per portam Collinam* ἢ *portā Collinā* (Λίβ.). — *mediā urbe* (Λίβ.) ἢ *per mediam urbem*—*Tusco vico* (Λίβ.) κτλ.

63. Εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον τόπος τις ἀφίσταται ἀπὸ τινος ἄλλου τίθεται μετὰ τῶν φημάτων *abesse*, *distare* ἢ αἰτιατικὴ ἢ ἀφαιρετικὴ· *Campus Marathon abest ab oppido Athenis circiter millia passuum decem* (Κερν. Νέπ.). — *Aesculapii templum quinque millibus passuum ab Epidauro distat* (Λίβ.). — *Aequo spatio* (ἢ *magnum spatium*) *ab castris utrisque abesse* (Καῖς.). — *Biduum*,

triduum (ἢ *bidui tridui* ὑπονοουμένου τοῦ *spatium*) *abesse ab aliquo loco*.

Σημ. Εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον μακρὰν ἀπὸ τινος τόπου γίνεται ἢ ἐγινέ τι, τίθεται ὡσαύτως ἢ αἰτιατική ἢ ἀφαιρετική· *Ariovistus millibus passuum sex a Caesaris castris sub monte consedit* (Καῖς).—*Mille ferè et quingentos passus castra ab hoste locat* (Διβ.).—Τὰ ὀνόματα ὅμως *spatium* καὶ *intervallum* τίθενται ἐν τῇ τοιαύτῃ χρήσει πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν· *quindecim ferme milium spatio castra ab Tarento posuit* (Διβ.).

Ὅταν δὲ ἐκφράζεται ὁ τόπος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου λογίζεται ἡ ἀπόστασις, τότε εἰς δῆλωσιν τοῦ ποσοῦ τῆς ἀποστάσεως τίθεται (παρὰ τῷ Καίσαρι) ἢ πρόθεσις *ab* καὶ ἀφαιρετική, ὡς· *a millibus passuum duobus castra posuerunt*· Ἡ *ab* τότε σημαίνει εἰς ἀπόστασιν, ἢ δὲ ἀφαιρετική δὲν κρέμαται ἀπὸ τῆς προθέσεως.

64. Ἡ αἰτιατική τίθεται καὶ μετὰ τῶν ἐπιφωνημάτων ο, *heu*, *eheu* εἰς δῆλωσιν τοῦ προσώπου ἢ τοῦ πράγματος τοῦ κινουῦντος τὸν θαυμασμόν ἢ τὸν ἔλεον, δύναται δὲ καὶ νὰ παραλειφθῇ τὸ ἐπιφώνημα, νὰ τεθῇ δὲ ἀπλῶς ἢ αἰτιατική. Κρέμαται δὲ ἢ αἰτιατικὴ αὐτὴ ἀπὸ ὑπονοουμένου τινὸς μεταβατικοῦ ῥήματος· *Heu me infelicem* (Κικέρ.).—*Me miserum* (Κικέρ.).

Σημ. Μετὰ τῶν ῥηθέντων ἐπιφωνημάτων ὡς καὶ μετὰ παντὸς ἄλλου ἐπιφωνήματος τίθεται ἢ κλητική, ὅταν καλῶμεν κατὰ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα ο *miser* (Κικέρ.). Τὸ ἐπιφώνημα *proh* (ἢ *pro*, ὅπερ δὲν πρέπει νὰ συγχέηται πρὸς τὴν πρόθεσιν *pro*), τίθεται πάντοτε μετὰ κλητικῆς (*pro Jupiter*). συντάσσεται δὲ πρὸς αἰτιατικὴν μόνον ἐν τῇ φράσει *pro deum hominumque fidem* (Κικέρ.).

Τὸ *en* καὶ τὸ *ecce* λαμβάνουσι καὶ αἰτιατικὴν, ἀλλὰ συνηθέστερον ὀνομαστικὴν (*en ego—ecce me*). Τὸ δὲ *vae* καὶ *hei* δοτικὴν· *vae victis—hei mihi, qualis erat?*

65. Τὰς προθέσεις, αἵτινες φέρονται πρὸς αἰτιατικὴν, βλ. ἐν τῇ Γραμματικῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗΣ

66. Ἡ ἀφαιρετική (ἥτις κάλλιον ἴσως θὰ ὠνομάζετο ἀπερεκτική) τίθεται μετὰ τῶν παθητικῶν ῥημάτων, τῶν ἐπιθέτων τῶν ἐχόντων ἔννοιαν μετοχῆς παθητικοῦ παρακειμένου (*fessus = fatigatus, ae-*

ger=confectus, saucius=laesus, κτλ.) καὶ τῶν ἀμεταβάτων ῥημάτων τῶν ἐχόντων παθητικὴν σημασίαν (intereo, pereo, morior, κτλ.) εἰς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτιοῦ, ἂν μὲν τὸ ποιητικὸν αἷτιον εἶναι ἔμφυγον, μετὰ τῆς προθέσεως ab (ablativus auctoris), ἂν δ' ἄφυγον, ἄνευ προθέσεως (ablativus rei efficientis), οἷον· *A deo omnia facta sunt.* — *Dei providentiā mundus administratur* (Κικέρ.). — *Concordiā res parvae crescunt* (Σαλλούστ.). — *Fessus somno.* — *Saucia gravi cura* (Βεργίλ.). — *Samnites victi sunt a Papirio consule* (Διόσκ.).

Σημ. Μετὰ τῶν μετοχῶν natus, genitus, ortus (καὶ τῶν ποιητικῶν editus, satus, cretus) τὸ ὄνομα τῶν γονέων καὶ τὸ τοῦ γένους, ἀφ' οὗ τις κατὰγεται, τίθενται κατ' ἀπόρροτον ἀφαιρετικὴν (ablativus originis=τῆς καταγωγῆς)· *Mercurius Iove et Maia natus erat.* — *Nobili genere natus.* — *Humilibus parentibus ortus.* Προστίθεται δὲ καὶ ἡ πρόθεσις ab (ex), ὅταν δηλώνεται οἱ ἀπωτέρω πρόγονοι· *Cato Uticensis ortus est a Censorio* (Κικέρ.). — *Belgae orti sunt a Germanis* (Καῖς.). Τίθεται ἡ ex (ἢ de) μετ' ἀφαιρετικῆς, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ μητρός· *Neocles uxorem Halicarnassiam civem duxit, ex qua natus est Themistocles* (Κορν. Νέπ.), ἢ ὅταν ἡ ἔννοια εἶναι μεταφορικῆ· *nafarius ex omnium scelarum collusione natus* (Κικέρ.). Καὶ ἐπὶ μητρός ὁμως δύναται νὰ τεθῆ ἀπλή ἀφαιρετικῆ. *Datāmes patre Camisāre matre Scythissa natus* (Κορν. Νέπ.). Εὐρίσκεται δ' ἐνίοτε καὶ ἐπὶ πατρός ἢ ex μετ' ἀφαιρετικῆς· *ex illa natus* (Κικέρ.) *ex se natus* (Κικέρ.). — *liberi ex eo geniti* (Κούρτ.).

† 67. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται εἰς δῆλωσιν αἰτίας (ablativus causae) μετὰ ῥημάτων ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν· *Helvetii suā victoriā (ἐνεκα τῆς νίκης των) insolente gloriabantur* (Καῖς.). — *Delicto dolere, correctione gaudere nos oportet* (Κικέρ.). Μετ' ἄλλων δὲ ῥημάτων τίθενται πρὸς δῆλωσιν τῆς αἰτίας αἱ προθέσεις propter, per, ob, ex ἢ causā μετὰ τῆς ἀρμοδίας πτώσεως· *Cur dubitamus dicere st sapientiam propter voluptatem expetendam et insipientiam propter molestias esse fugiendam* (Κικέρ.). Καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων ὁμως ῥημάτων (τῶν μὴ σημανόντων δηλαδὴ ψυχικὸν πάθος) δύναται νὰ τεθῆ ἀπλή ἀφαιρετικὴ τῆς αἰτίας (In ἐξ ἑαυτῶν

culpa sunt, qui officia deserunt *mollitia* animi (Κικέρ.), κανονικῶς δὲ τίθενται μετ' αὐτῶν αἱ ἀφαιρετικαὶ τῶν τῆς δ' κλίσεως ῥηματικῶν *iussu*, *hortatu* κλ. (*duo iussu profectus sum*) καὶ αἱ ἀφαιρετικαὶ λέξειςον ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν *studio*, *odio*, κτλ. (*ut omnes intelligant me non studio accusare, sed officio defendere* (Κικέρ.).

Ἡ *propter* παραλαμβάνεται συνήθως ἐπὶ παντός ῥήματος, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ προσώπων· *propter Milonem ceteri lætantur* (Κικέρ.).

Σημ. Σημείωσον τὰς φράσεις *laborare ex capite* (κεφαλαγεῖν), *laborare ex pedibus* (κάμειν τοὺς πόδας, ποδαγεῖν), *ex alvo*, *ex intestinis*, κτλ.

Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται εἰς δῆλωσιν τοῦ ὄργανου (*ablativus instrumenti*), ὡς· *cornibus tauri*, *apri dentibus*, *morsu leones se tutantur* (Κικέρ.).

+ 69. Ἄν ὅμως τὸ δι' οὗ τι γίνεται εἶναι πρόσωπον, τίθεται ἀντὶ ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς ἢ *per* μετὰ αἰτιατικῆς ἢ ἡ ἀφαιρετικὴ *operā* μετὰ γενικῆς, ὡς· *Augustus per legatos suos bellum administrabat*, ἢ *operā legatorum*. Λέγεται δὲ πάντοτε *operā*, μεῖα, *tuā*, *suā* ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν· *Meā operā Tarentum recepisti* (Κικέρ.).

Σημ. Δυνατὸν ὅμως καὶ ἄθροισμα ἀνδρῶν (στρατιωτῶν ἢ ἄλλων) νὰ θεωρηθῇ ὡς ὄργανον πρὸς τινα σκοπὸν ἢτοι ὡς πρᾶγμα καὶ νὰ ἐκδηλωθῇ δι' ἀφαιρετικῆς· *Ea legione Cæsar fossam ducit* (Καῖς). Καὶ τῶν ζώων δὲ τὰ ὀνόματα τίθενται κατ' ἀφαιρετικὴν· *Bubus arare*.

+ 70. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται εἰς δῆλωσιν τοῦ *κατὰ* τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς (*ablativus obiecti* ἢ *limitationis*—τοῦ περιορισμοῦ), ὡς· *Agésilæus fuit claudus altero pede* (Κορν. Νέπ.). — *Meā sentiā* (Κικέρ.). — *Epaminondæ nemo Thebanus par fuit eloquentiā* (Κορν. Νέπ.).

Σημ. Ἄντὶ τῆς τοιαύτης ἀφαιρετικῆς οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ τὰ ποιητικὴ ζηλοῦντες πεζολόγοι μεταχειρίζονται ἐνίοτε αἰτιατικὴν ὡς οἱ Ἕλληνες (ἧτις καὶ ὀνομάζονται διὰ τοῦτο *accusativus graecus*), ὡς· *os humerosque deo similis* (Βεργίλ.). Παρὰ δὲ τοῖς δοκίμοις εὐρηνται κατ' αἰτιατικὴν (ἐπιρρηματικῶς) μόνον αἱ φράσεις *magnam* (*maximam*) *partem*=*magna* (*maxime*) *ex parte*=*cetera*=*ceteris* (*in*) *rebus*, ὡς· *magnam partem* (=κατὰ μέγα μέρος) *ex ambis constat oratio* (Κικέρ.).—*Cetera ignarus* (Σαλλούστ.).

71. Ἡ ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος τίθεται μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* ἢ καὶ ἄνευ αὐτοῦ εἰς δῆλωσιν τῆς ιδιότητος ἄλλου ἐγὼ;

οὐσιαστικοῦ (ablativus qualitatis). Πάντοτε ὁμοῦς πρὸς τὸ κατ' ἀφαιρετικὴν οὐσιαστικὸν τὸ δηλοῦν τὴν ιδιότητα συνάπτεται ἐπιθέτον, οὐδέποτε δὲ τίθεται τὸ οὐσιαστικὸν μόνον (Caesar fuit magno ingenio, οὐδέποτε δὲ Caesar fuit ingenio.— Agesilaus statura fuit humili et corpore exiguo (Κορν. Νέπ.)).—L. Catilina, nobili genere, natus, fuit magna vi animi et corporis, sed ingenio malo pravoque (Σκλλούστ.).—Omnes habentur et dicuntur tyranni, qui potestate sunt perpetua in ea civitate, quae libertate usa est (Κορν. Νέπ.).—Prope Hennam est spelunca quae dam, infinita altitudine, qua Ditem patrem ferunt repente cum curru extitisse (Κικέρ.).

Περὶ τῆς γενικῆς τῆς ιδιότητος ἴδ. § 16.

† 72. Διὰ τῆς ἀφαιρετικῆς δηλοῦται καὶ ὁ τρόπος (ablativus modi), προστιθεμένης καὶ τῆς cum προθέσεως πάντοτε μὲν ὅταν κεῖται μόνη ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ ὅταν πρὸς αὐτὴν συνάπτεται ἀφαιρετικὴ ἐπιθέτου (ἢ ἀντωνυμίας). Ὅθεν λέγεται magno studio ἢ magno cum studio, ὅχι ὁμοῦς καὶ ἀπλῶς studio, ἀλλὰ πάντοτε cum studio. Epaminondas a iudicio capitis maxima discessit gloria (Κορν. Νέπ.).—Romani Horatium accipiunt magno cum gaudio (Λιβ.).—Beate vivere nihil aliud est, nisi honeste, id est cum virtute vivere (Κικέρ.).

Σημ. α'. Εὐρίσκονται ὁμοῦς καὶ οὐσιαστικὰ ἄνευ ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμίας, καθ' ἀπλὴν ἀφαιρετικὴν κείμενα (ἄνευ τῆς cum) εἰς δῆλωσιν τοῦ τρόπου, εἶον silentio rem praeterire.—iure (iniuriā) facere aliquid.—recte et ordine et ex voluntate senatus facere (Λιβ.).—auspicio (auspiciis, imperio, ductu) aliquid facere aliquid.—vicio creatus consul (=οὐκ ὀρθῶς γενομένης τῆς οἰωνοσκοπίας ἀποδειχθεὶς ὑπάτος)—voluntate in dicionem venire.

Τὰ δὲ οὐσιαστικὰ τὰ καθ' ἑαυτὰ δηλοῦντα τρόπον οὐδέποτε προσλαμβάνουσι τὴν cum προθέσιν (εἴτε μόνη κεῖνται εἴτε μετ' ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας): hoc modo—hac ratione—more bestiarum—aequo animo ferre—hoc consilio profectus sum. Ὡσαύτως οὐδέποτε λαμβάνουσι παρὰ τοῖς δοκίμοις τὴν προθέσιν τὰ οὐσιαστικὰ lex καὶ condicio (hac lege ἢ condicione pacem fecerunt) καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τοῦ σώματος (nudo capite, promisso capillo incedere).

Σημ. β'. Ὁ τρόπος δηλοῦται ἐνίοτε καὶ διὰ τῆς per καὶ αἰτιατικῆς: per vim eripere—per scelus et latrocinium auferre κτλ.

† 73. Ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι καὶ πολλῶν σχήσεων τοῦ χρόνου δηλωτικὴ (ablativus temporis).

Τίθεται ἀπρόβητος ἀφαιρετικὴ εἰς δῆλωσιν τοῦ πότε τι συνέβη, εἶον Pyrrhi temporibus iam Apollo versus facere desierat

(Κικέρ.)—*Pompeius extremā pueritiā miles fuit summi imperatoris* (Κικέρ.). — *Timoleon proelia maxima natali die suo fecit omnia* (Κορν. Νέπ.).—*Pythagoras fuit in Italia temporibus iisdem, quibus patriam liberavit* (Κικέρ.).

Σημ. Λέγεται μὲν in pueritiā, ἀλλὰ πάντοτε primā, extremā, pueritiā ἀπροθέτως — in pugna, ἀλλὰ pugna Cannensi. — bello καὶ in bello, ἀλλὰ bello Gallico (ἀπροθέτως).

74. Τὸ πόσον χρόνον πρότερον ἢ πόσον χρόνον ὕστερον συνέβη τι ἐκφέρεται συνήθως κατ' ἀφαιρετικὴν ἐπιτασσομένου τοῦ ante ἢ post, οἷον Themistocles fecit idem, quod viginti annis ante fecerat Coriolanus (Κικέρ.). Σπανιώτερον κεῖται ἀντὶ ἀφαιρετικῆς αἰτιατικῆς, τότε δὲ προτάσσεται ἢ πρόθεσις ante ἢ post (ἐξ ἧς κρέματα ἢ αἰτιατικῆς), οἷον Eodem etiam Rhodia classis post dies paucos venit (Λίβ.). Δύναται δὲ νὰ τεθῆ ἢ αἰτιατικῆ ἢ ἀφαιρετικῆ ἀδιάφορος, ὅταν τὸ ante καὶ τὸ post κεῖται μεταξύ τοῦ ἀριθμητικοῦ καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ. Τὸ ἀριθμητικὸν δύναται νὰ εἶναι ἢ ἀπόλυτον ἢ τακτικόν. 1 *Ὅθεν ἔχομεν τοὺς ἐξῆς τύπους:

(ante) post tres annos	tribus annis post (ante)
post tertium annum	tertio anno post
tres post annos	tribus post annis
tertium post annum	tertio post anne

Σημ. α'. Ἐκ τοῦ ἐπιτασσομένου post ἢ ante δύναται νὰ ἐξαρτῶνται καὶ αἰτιατικῆς, οἷον Homērus annis nullis fuit ante Romulum (Κικέρ.). — *Annis octoginta tribus ante me consulē Livius fabulam dedit anno ante natum Ennium* (Κικέρ.).

*Ὅταν εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις προστιθεταὶ τὸ quam, δύναται τοῦτο καὶ νὰ συντεθῆ εἰς μίαν λέξιν μετὰ τοῦ post ἢ ante, οἷον tribus annis (tertio unno) *postquam* venerat ἢ *post* annum tertium (tres annos) *quam* venerat (ἢ καὶ tertio anno *quam* venerat). — *Aristides sexto fere anno postquam expulsus erat, in patriam restitutus est* (Κορν. Νέπ.).—*Dion post diem tertium, quam Siciliam attigerat Suracusas introiit* (Κορν. Νέπ.).

(1) Καὶ ἐλληνιστί: τεσσαράκοντα ἡμέραις ὕστερον — τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον.

Ὁμοίως τίθεται τὸ *quam* μετὰ τοῦ *pridie* καὶ τοῦ *postridie*, ὡς ὁ *postridie ad me venit quam expectaram* (Κικέρ.).

Σημ. 6'. Εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον χρόνον πρὸ τοῦ νῦν χρόνου συνέθητι, ἢ τίθεται ἢ *ante* μετ' αἰτιατικῆς (*ante tres annos ἢ triennium*), προσλαμβάνομένης ἐνίοτε καὶ τῆς ἀνωνομίας *hic* (*ante hos tres annos*) ἢ τίθεται τὸ *abhinc*, μετ' αἰτιατικῆς· *quaestor fuisti abhinc annos quattuordecim* (Κικέρ.)=πρὸ δέκα καὶ τεσσάρων ἐτῶν¹.

Ἐναντὶ τοῦ *ante hos tres annos* λέγεται καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν *hic tribus annis*, οὕτω καὶ *paucis his (illis) diebus, septem his annis* κτλ.

75. Τὸ ἐν πόσῳ χρόνῳ συμβαίνει ἢ συνέθητι ἐκφράζεται δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς· *Agamemnon vix decem annis unam cepit urbem* (Κορν. Νέπ.)=ἐν δέκα ἔτεσιν.—*Tarracōnem paucis diebus venit* (Καῖς.)=ἐν ὀλίγαις ἡμέραις.

Εἰς δῆλωσιν ὅμως τῆς χρονικῆς ταύτης σχέσεως γίνεται χρῆσις καὶ τῆς προθέσεως *intra* μετ' αἰτιατικῆς· *intra annos quattuordecim* (Καῖς.).

Σημ. Ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον ἀφαιρετικὴ καταντᾶνὰ σημαίνει ἐνίοτε τὸν χρόνον, μετὰ παρέλευσιν τοῦ ὅποιοι γίνεται τι· *Paucis diebus in Africam proficiscitur* (Σαλλούστ.)=μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἀφ' οὗ παρήλθον ὀλίγαις ἡμέραις. Διὰ τῆς τοιαύτης μεταπτώσεως τῆς σημασίας τῆς βῆθεισης ἀφαιρετικῆς (εἰς τὸ νὰ σημαίνει δηλ. ὅτι πλέον τὴν χρονικὴν διάρκειαν, ἀλλὰ τὸ ἔπειτα), ἐξηγοῦνται αἱ φράσεις αἱ παρεμπερεῖς πρὸς τὰς ἐξῆς· *Accidit repentinum incommodum diu quo haec gesta sunt* (Καῖς.)=δύο ἡμέρας, ἀφ' οὗ ταῦτα συνέβησαν. *Paucis diebus quibus eo ventum erat*=ὀλίγας ἡμέρας, ἀφ' οὗ εἶχον παρευθῆ ἐκεῖσε. Τὸ ἀναφορικὸν δηλονότι ἐρμηνεύεται ὡς ἂν ἔκειτο ἂντ' αὐτοῦ τὸ *postquam*.

† 76. Εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως τίθενται κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν πλὴν τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων τῶν ἐν τῇ § 60 σημειωθέντων καὶ τοῦ ἐπιθέτου *totus* (§ 60 σημ. 6') καὶ ἄλλαι τινές

¹ Εἰς δῆλωσιν τῆς μέχρι τοῦδε διαρκείας συμβάντος τινός ἀπὸ ὀρισμένου χρόνου ἀρξαμένου, γίνεται χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς (πρὸς § 58) τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ μετὰ τοῦ *iam*, ὡς ὁ *Miltiades annum iam tertium et vigesimum regnat* (Κικέρ.). Πρὸς ἐκτὴν συνεχῶς ἦδη τρίτον ἔτος τοῦ ἐστρατηγεῖ. (Διοχίν).

ἔτι λέξεις, ὅσον loco καὶ locis μετ' ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν (hoc loco—certo loco—multis locis), tertio libro—ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ (διότι in tertio libro σημαίνει ἐν τινι χωρίῳ τοῦ τρίτου βιβλίου), terra marique, hac parte (Κικέρ.), reliquis partibus (Καῖς.), dextrā καὶ laevā (ἢ sinistra) δηλ. parte.

Σ η μ. α'. Ἡ φράσις loco ἢ in loco σημαίνει ἐν καιρῷ ἢ εὐκαιρῶς, ἂν ὁμως ἐπενεχθῆ καὶ γενική, σημαίνει τόπω τινός, ἀντί τινος, ἐν χώρῳ, ἐν μέρει τινός· loco patris est—ἐν χώρῳ, ἐν τάξει πατρός ἐστίν—(in loco filii ducere aliquem = ἐν τάξει υἱοῦ ἡγεῖσθαι τινα). Λέγεται ὡσαύτως καὶ in numero hostium ducere aliquem—ἀριθμεῖν τινα ἐν ἐχθρῶν μέρει.

Σ η μ. β'. Οἱ ποιηταὶ καὶ πᾶν προσηγορικὸν ὄνομα δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι κατ' ἀφαιρετικὴν ἄνευ τῆς in εἰς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως, ὡσαύτως δὲ καὶ ἄνευ τῆς προθέσεως ab (ἢ ex) εἰς δήλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως. Τοιαῦτα δὲ συντάξεις εὐρίσκονται ἐνίοτε καὶ παρά τισι τῶν πεζολόγων (μάλιστα δὲ τῷ Τακίτῳ).

17. Κατ' ἀφαιρετικὴν συντάσσονται τὰ συγκριτικὰ (ἐπίθετα ἢ ἐπιρρήματα) ἐηλοῦσαν τὸν δεῦτερον ὅρον τῆς συγκρίσεως (ablativus comparativus). Τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης γίνεται χρῆσις, ἔάν ὁ πρῶτος ὅρος εἶναι πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς ὑποκειμενικῆς (nemo Romanorum fuit eloquentior Cicerone—neminem Romanorum Cicerone eloquentiorem fuisse veteres iudicarunt), ὁπωσιώτερον δὲ ἔάν εἶναι αἰτιατικῆς ἀντικειμενικῆς καὶ σχεδὸν μόνον ἐν ἀρηθρικαῖς προτάσεσι (neminem Lycurgo aut meliorem aut utillorem virum Lacedaemon tulit. Βαλέρ. Μάξ.). ἢ ὅταν ὁ δεῦτερος ὅρος εἶναι ἀντωνυμία (hoc mihi gratius nihil facere potes Κικέρ.). Ἐάν ὁ δεῦτερος ὅρος εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, τίθεται πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν (Phidiae simulacris, quibus nihil in illo genere perfectius videmus, cogitare tamen possumus pulchriora Κικέρ.).

Σ η μ. α'. Ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιστάσει ὁ δεῦτερος ὅρος ἐκφέρεται οὐχὶ κατ' ἀφαιρετικὴν, ἀλλὰ συνάπτεται διὰ τοῦ quam καὶ τίθεται μὲν ὁμοιοπτώτως τῷ πρῶτῳ ὄρῳ, ἔάν δύναιτο νὰ ἐξαρτηθῆ, ἐξ ἧς καὶ οὗτος λέξις (Ego tibi magis deditus sum quam fratri tuo—Ego te magis amo quam fratrem tuum), εἰ δὲ μή, γίνεται νέα πρότασις ῥῆμα ἔχουσα τὸ esse, ὑποκείμενον δὲ τὸν δεῦτερον ὅρον (nihil amplius rescripsi quam verba M. Varronis, hominis, quam fuit Claudius, doctioris Αὐλ. Γέλ.—Argentum reddidisti L. Curidio, homini honesto, sed non gratiosiori, quam Gn. Calidius est Κικέρ.).

Σημ. β'. Τὰ συγκριτικά ἐπιρρήματα minus, plus, amplius (non minus, haud minus κτλ.) τίθενται εἰς προσδιορισμὸν ἀριθμητικῶν ὀνομάτων ἢ ἄλλων τινῶν ποσοτικῶν λέξεων (annus, biennium, annuus, dimidium, dimidia pars) μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ quam χωρὶς νὰ ὑφίσταται οὐδεμίαν μεταβολὴν ἢ προσδιοριζομένη λέξις, ἥτις τίθεται, καθ' ἣν πῶσιν ἀπαιτεῖ ἡ σύνταξις. Zeuxis et Polygnōtus non sunt usi plus quam quatuor coloribus (Κικέρ.). — Quinctius tecum plus annum vixit (Κικέρ.). — Plus pars dimidia ex quingenta millibus hominum caesa est. Διβ.⁴

Ἐνίοτε ὁμως λαμβάνουσι καὶ ταῦτα τὰ ἐπιρρήματα ἀφαιρετικὴν συγκριτικὴν. Eo die caesi sunt Romani minus quadrigentis (Διβ.).

Σημ. γ'. Σημειώται αἱ ἀφαιρετικαὶ expectatione, opinione, spe, αἵτινες τίθενται μετὰ συγκριτικῶν ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰς φράσεις quam expectatio est ἢ erat — quam opinio est ἢ erat κτλ. Opinione omnium maiorem animo cepi dolorem (Κικέρ.) = quam opinio omnium erat. Οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ μεταγενέστεροι πεζογράφοι ὁμοίαν ποιοῦνται γοῆσιν καὶ τῶν ἀφαιρετικῶν aequo, iusto, solito, necessario, dicto. Παρὰ τῶν Κικέρων ἐύρισκεται plus aequo, ἀνθ' οὗ ἄλλως συνηθέστερον λέγονται quam solet, quam par est ?

78. Αἱ λέξεις αἱ δηλοῦσαι κατὰ πόσον πρᾶγμα τι εἶναι μεγάλητερον ἢ μικρότερον, κρεῖττον ἢ χεῖρον κτλ. τίθενται ὡσαύτως κατ' ἀφαιρετικὴν (ablativus gradus), οἷον Hibernia dimidio minor est quam Britannia (Καῖς.). Τοιαῦται δ' ἀφαιρετικαὶ εἶνε συνηθέστερον αἱ ἐξῆς: paulto, mulo, aliquanto, quo, eo, tanto, quanto, altero tanto (ἄλλο τόσον).

79. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται τὰ ἀποθετικά utor, fruor, fungor, potior, vescor, οἷον Hannibal cum victoriā posset uti, frui maluit (Φλωρ.). — Qui adipisci veram gloriam volet, iustitiæ fungatur officiis (Κικέρ.). — Solus potitus imperio Romulus (Διβ.). — Numidae plerumque lacte et ferina carne vescabantur (Σαλλούστ.).

Σημ. Τὸ potior συντάσσεται καὶ πρὸς γενικὴν potiri regni — potiri totius urbis, πάντοτε δὲ λέγεται rerum potiri (Κικέρ.) καὶ οὐδέποτε rebus potiri.

80. Ἡ φράσις opus est (τὸ opus ἄκλιτον) λαμβάνει ἢ προσω-

4 Πρβλ. τὰ ἑλληνικά. Οἱ ἵππεῖς ἀποκτείνουσι τῶν ἀνδρῶν οὐ μῆτρον πεντακοσίους (Ξενοφ.). Πῆμψω ἐπ' αὐτῶν ὄρνεις πλεῖν ἑξακοσίους τὸν ἀριθμὸν (Ἄριστοφ.).

2 Καὶ ἑλληνιστί: ὧ ἄνδρες βουλευταί, εἰ μὲν τις ὁμῶν νομίζει πλέονας τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκειν κτλ. (Ξενοφ.).

πικὴν ἢ ἀπρόσωπον σύνταξιν. Ὄταν μὲν ἡ σύνταξις εἶναι ἀπρόσωπος, τὸ opus est δέχεται ἀφαιρετικὴν τοῦ πράγματος, οὐ εἶναι χρεία, ὅταν δὲ προσωπικὴ, ὀνομαστικὴν ὑποκειμένου. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις τὸ πρόσωπον τὸ ἔχον χρείαν τίθεται κατὰ δοτικὴν, οἶον· *Mihi opus est libris* (ἀπρόσωπος σύνταξις).—*Mihi opus sunt libri* (προσωπικὴ σύνταξις). Ἡ πρὸς ἀφαιρετικὴν σύνταξις τοῦ opus est προήλθεν ἐξ ἀναλογίας πρὸς τὴν σύνταξιν τῆς παρεμφεροῦς φράσεως *usus est*, ἐνθα ἐπιφέρεται ἀφαιρετικὴ, διότι καὶ τὸ ῥῆμα *utor* συντάσσεται πρὸς ἀφαιρετικὴν.

Σημ. Τὸ πρᾶγμα, οὐ εἶναι χρεία, δύναται νὰ ἐξενεχθῆ καὶ δι' ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως· *quid opus est affirmare?*—*Opus est te animo valere*. Ἀντὶ δὲ τῆς ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ τεθῆ ἀφαιρετικὴ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου· *nam et priusquam incipias consulto et ubi consulueris mature facto opus est* (Σαλλούστ.).

Σπανίως εὐρίσκεται τὸ opus est συντεταγμένον καὶ πρὸς τὸ δευτερον καλούμενον ὑπτιον (σουπτῖον εἰς u) ἀντὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου, οἶον, *quod scitu opus est* (Κικέρ.).

81. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται τὰ ἐπίθετα, *fretus, contentus, alienus, dignus* (indignus), *praeditus*, οἶον· *Cimon Thasios, opulentia fretus, suo adventu fregit* (Κορν. Νέπ.).—*Quam multi luce indigni sunt* (Σενέκ.).—*Parvo cultu natura contenta est* (Κικέρ.).

Σημ. α'. Τὸ alienus δέχεται καὶ τὴν ab (μετ' ἀφαιρετ.). *humani nihili a me alienum puto*.

Σημ. β'. Τὸ dignari (ἄξιον τινὰ τινοσ) συντάσσεται ὅπως καὶ τὸ ἐπίθετον dignus (aliqua re). Παρὰ δὲ τοῖς ἀρίστοις τῶν συγγραφέων λαμβάνεται ὡς παθητικὸν τοῦ dignum iudico· *esse iudico aliquem dignum aestimatione* = κρίνω τινὰ ἄξιον τιμῆς—*aliquis dignatur aestimatione a me* = κρίνεται τις ὑπ' ἐμοῦ ἄξιος τιμῆς.

82. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται ὡσαύτως μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαινόντων ἀποχωρισμόν, ἀπαλλαγὴν, ἀπελευθέρωσιν, ἀπομάκρυνσιν. Δυνατὸν ὅμως ἐπὶ τῶν ῥημάτων τούτων νὰ προσλαμβάνωνται μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς καὶ αἱ προθέσεις ab, de ἢ ex, πάντως δὲ προστίθεται ἢ ab, ὅταν τὸ ὄνομα, ἐξ οὗ γίνεται ὁ ἀποχωρισμός, ἢ ἀπαλλαγὴ κτλ., εἶναι προσώπου δηλωτικόν. Ὅθεν λέγεται μὲν *liberare cives incommodis* ἢ *ex incommodis*, πάντοτε ὅμως *liberare cives a tyrannide* (Κορν. Νέπ.).—*Vercingetorix oppugnatione destitit*

(Καῖσ.).—Alcibiadem Athenienses e civitate expulerunt (Κορν. Νέπ.).—Timoleon Dionysium Sicilia depulit (Κορν. Νέπ.).—Miserum est exturbari fortunis (Κικέρ.). — Castra ex eo loco movent (Καῖσ.).—Loco ille (Catilina) motus est cum est ex urbe depulsus (Καῖσ.).—Brutus depulit a civibus suis servitutis ingum (Κικέρ.).

Σημ. Καί τὰ ἐπίθετα δὲ τὰ ἔχοντα σημασίαν παρεμφερῆ πρὸς τὴν τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ § ἀναφερομένων ῥημάτων συντάσσονται πρὸς ἀπλὴν ἀφαιρετικὴν ἢ πρὸς ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς ab. Τοιαῦτα ἐπίθετα εἶναι τὸ liber, τὸ purus, τὸ immunis κτλ.

83. Συντάσσονται ἔτι πρὸς ἀφαιρετικὴν τὰ μεταβατικὰ ἢ ἀμετάκατα ῥήματα τὰ σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν, οἷον· Antiochia eruditissimis hominibus liberatissimis que studiis affluebat (Κικέρ.).—Caesar frumentum in agris et pecoris copiam nactus, repleto iis rebus exereitu, iter in Senonas facere instituit (Καῖσ.).—Spoliare aliquem dignitate (Καῖσ.). — Democritus oculis se privavit (Κικέρ.). — Consilio, auctoritate, sententiā non orbari senectus solet (Κικέρ.). — Deus bonis omnibus explevit mundum (Κικέρ.).

Σημ. Καί τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν συντάσσονται πρὸς ἀφαιρετικὴν, οἷον· Mens est praedita motu semperiterno (Κικέρ.).—Animus per somnum curis vacuus (Κικέρ.). Τινὰ δ' ἐκ τῶν ἐπιθέτων τούτων δύναται νὰ λάβωσι καὶ τὴν ab ὑπαγόμενα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐν τῇ § 82 σημ. α' ἀναφερομένων.

84. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἀγοράζειν (emere, mercari), πωλεῖν, πωλεῖσθαι (vendere, vinire—ἐκ τοῦ veneo), μισθοῦσθαι (conducere), τιμᾶσθαι (stare, constare, esse), τιμᾶν (aestimare), ἐπὶ πραγματικῆς καὶ ὄχι μεταφορικῆς ἐννοίας, συντάσσονται πρὸς ἀφαιρετικὴν τοῦ τιμήματος (ablativus pretii), μόνον δὲ τὰς τέσσαρας γενικάς tanti, quanti, pluris, minoris λαμβάνουσι. Viginti talentis unam orationem Isocrates vendidit (Πλίν. Φυσ. Ἱστορ.). — Emas non quod opus est, sed quod necesse est ; quod non opus est, asse carum est (Σενέκ.). — Denis in diem assibus anima et corpus militum aestimantur (Τάκιτ.). — Multo sanguine victoria stetit (= πολλοῦ αἵματος τὴν νίκην ἐπρίαντο, ἢ νίκη τιμία ἐγένετο (Διό.)).—Caelius conduxit (= ἐμισθώσατο) non magno

domum (Κικέρ.).—*Quanti constat liber?*—*tribus denariis est.*
—*magno stat* (=πολλοῦ πωλεῖται, εἶναι ἀκριβόν).

Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα λογίζεσθαι, τιμᾶσθαι, ἄξιον ἡγεῖσθαι κτλ. ἐπὶ μεταφορικῆς σημασίας λαμβάνουσι γενικὴν τοῦ τιμήματος, ἴδ. § 24.

85. Τὰς προθέσεις τὰς συντασσομένας πρὸς ἀφαιρετικὴν ἢ καὶ πρὸς ἀφαιρετικὴν καὶ πρὸς αἰτιατικὴν βλ. ἐν τῇ Γραμματικῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΛΗΤΙΚΗΣ

86. Ἡ κλητικὴ παρεμβάλλεται ἀσυνδέτως εἰς τὸν λόγον, ὡς ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ *Incipe, Morphe, prior* (Βεργίλ.).

87. Οἱ ποιηταί, σπανιώτερον δὲ καὶ οἱ πεζογράφοι, μεταχειρίζονται ἐνίοτε τὴν ὀνομαστικὴν ἀντὶ τῆς κλητικῆς: *Alme filius* (=fili) *Maiae*. Ὅρατ. *Audi tu, populus Albanus* (=popule *Albane* (Δίβ.)).

Σημ. Τὸ ἐπιφώνημα ο οὐδέποτε ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ προστίθεται εἰς τὴν κλητικὴν, ὅταν ἡ κλητικὴ δηλοῖ ἀπλήτην ἐπίκλησιν, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἐκφράζεται θαιμασμός, χαρά, ὄργη κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

88. Ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία *sui, sibi, se* (καὶ *sese*) καθὼς καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς παραγομένη κτητικὴ *suus, sua, suum* τίθενται :

α') πρὸς δῆλωσιν ἀναφορᾶς εἰς τὸ γραμματικὸν ὑποκείμενον τῆς προτάσεως ἐν ᾗ καὶ αὐταὶ κεῖνται. *Iustitia propter sese colenda est* (Κικέρ.).—*Caesar civitatem non modo liberam, sed etiam gentibus imperantem servire sibi coegit* (Κικέρ.).—*Canis lympharum in speculo vidit simulacrum suum* (Φαῖδρ.).

β') ἐν ὑποτελεῖ προτάσει πρὸς δῆλωσιν ἀναφορᾶς εἰς πρόσωπον λεγόμενον ἢ ὑπονοούμενον τῆς κυρίας προτάσεως, οὔτινος τὸ διανόημα ἐκφράζει ἡ ὑποτελής: *Hannibal misit qui vocarent Magium ad sese in castra*. Δίβ. ἡ (ἀντωνυμία *sese* ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως *Hannibal*, οὔτινος τὸν σκοπὸν ἐκφράζει ἡ ὑποτελής πρότασις *qui vocarent* κτλ.).—*Homerum Colophonii civem esse dicunt suum, Smyrnaei vero suum confirmant* (Κικέρ.).

89. Όταν ή κτητική άντωνυμία *suus* δέν κείται επί αὐτοπαθείας, ἀλλ' ἐπί τῆς σημασίας τοῦ *οἰκεῖος*, δύναται νά ἀναφέρηται ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει εἰς ἄλλο ὄνομα πλὴν τοῦ γραμματικοῦ ὑποκειμένου· *Hannibalem sui cives e civitate eiecerunt* (Κικέρ.).

90. Πλὴν τῶν ἐν ταῖς ἀνωτέρω δυοῖ παραγράφοις ἀναφερομένων περιπτώσεων, γίνεται πάντοτε χρῆσις τῆς άντωνυμίας *is*. *Deum agnoscis ex operibus eius* (Κικέρ.).—*Tirones iureiurando accepto nihil iis nocituros hostes, se Otacilio dederunt* (Καῖς.).

91. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐκφράζεται διὰ τῆς προθέσεως *inter* καί τῆς αἰτιατ. τῆς προσ. άντωνυμίας *nos, vos, se*. *Ciceronis pueri amant inter se*. Όταν δὲ ή φράσις *inter se* δέν ἀναφέρηται εἰς ὀνομαστικὴν ἢ αἰτιατικὴν, δύναται ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ *inter ipsos*: *Ea ratio qua societas hominum inter ipsos continetur* (Κικέρ.).

Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐκφράζεται καί διὰ τῆς φράσεως *alius alium, οἶον*: *Alius alium amat*.

93. Ἡ δεικτικὴ άντωνυμία *hic* ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸ πρῶτον πρόσωπον (ὅπως καί ή ἀντίστοιχὸς αὐτῇ ἑλληνικὴ άντωνυμία *ὁδε*, ἣτις δύναται νά τεθῇ καί ἀντὶ τῆς ἐγώ), ἢ *iste* εἰς τὸ δεῦτερον (ὅπως ἢ ἑλληνικὴ *οὗτος*, ἣτις δύναται νά τεθῇ καί ἀντὶ τῆς σὺ) καί ἢ *ille* εἰς τὸ τρίτον (ὅπως ἢ ἑλληνικὴ *ἐκεῖνος*). Ὅθεν *in hac urbe*—ἐν τῇδε τῇ πόλει (ἐνθα ἐγώ εἶμαι ἢ ἡμεῖς εἴμεθα)—*in ista urbe*—ἐν ταύτῃ τῇ πόλει (ἐνθα σὺ εἶσαι ἢ σεῖς εἴσθε)—*in illa urbe*—ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει (ἐνθα ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνοι εἶναι). Ἡ *iste* (= *is tuus*) εἶναι σχεδὸν κτητικὴ καί διὰ κτητικῆς άντωνυμίας πολλὰκις ἀποδίδεται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ· οἶον· *isti rhetores*—οὗτοι οἱ βῆτορες ἢ οἱ βῆτορές σου (περὶ ὧν δηλ. λέγεις).

Τίθεται δὲ κυρίως ἢ *iste* ἐπί ἀντιδίκου καί καθόλου ἐπὶ ἀντιλέγοντος, ὃν ὁ βῆτωρ ἔχει ἢ ὑποθέτει ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του, οἶον· *Feror iste tuus* (Κικέρ.).—*Muta iam istam* (= *tuam*) *mentem* (Κικέρ.). Λέγεται δὲ καί καταφρονητικῶς ἢ *iste* (ὅπως ἢ αὐτὸς τῆς ὀμιλουμένης γλώσσης): *iste nebulo*—αὐτὸς ὁ οὐτιδανός.

93. Ἐπίστε τὸ δεικτικὸν κείται λατινιστὶ ἀντὶ τοῦ προαγγελθέντος οὐσιαστικοῦ ὀνόματος ἢ πρὸς ἐμφασιν ἢ ἵνα γίνῃ ὑπόμνησις τοῦ ἀπαξ μνημονευθέντος προσώπου ἢ πράγματος. *Nullam virtus aliam mercedem laborum desiderat praeter hanc* (= *mercedem*) *laudis et gloriae* (Καῖς.).

Σημ. Ἐνίοτε ἡ ἀντωνυμία *is* ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ *talis eos mores viri cognovi* (Σαλλούστ.). = *tales mores*.

94. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *aliquis, aliquid* ἢ *quis, quid* (κυρίως μετὰ τὰ μόρια *si, nisi, ne, num, ubi, quo, quanto* καὶ *cum*) τίθεται ἐν τῷ λόγῳ ὡς οὐσιαστικόν. *Fecit hoc aliquis*. Ἡ δὲ *aliqui* ὡς ἐπίθετον, ὡς *terror aliqui*. Ἡ *quisquam* (οὐσιαστικόν) καὶ ἡ *ullus* (ἐπίθετον) τίθενται ἐν ἀποφατικαῖς προτάσεσι. *Nego ante mortem quemquam esse beatum praedicandum*. — *Legati sine ulla spe*. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν *non sine ulla spe*, διότι τὸ *non sine* = πρὸς τὴν *cum* (= σύν). ἔθεν *legati non sine aliqua spe*. Ἐπὶ καταφατικῶν προτάσεων τίθεται ἡ *aliquis* ἢ ἡ *quispiam* οὐσιαστικῶς (καὶ τὸ οὐδέτερον δὲ *quidpiam* οὐσιαστικῶς, τὸ δὲ *quodpiam* ἐπίθετικῶς).

Σημ. Ἡ *quidam, quaedam, quiddam* (οὐσιαστικῶς) ἢ *quoddam* (ἐπίθετικῶς) διαφέρει τῆς *aliquis* κατὰ τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν *quidam* σημαίνει πρόσωπον ἢ πρῶγμα ὠρισμένον μὲν καθ' ἑαυτό, ἀλλὰ τὸ ὅποιον ὁ λέγων δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται νὰ δηλώσῃ ἢ ἀκριβέστερον νὰ προσδιορίσῃ (*Habitant hic quaedam mulierculae—Alcidamas quidam scripsit laudationem mortis. — Cicero dicit quodam loco καὶ ὄχι aliquo loco*).¹ Ἡ δὲ *aliquis* σημαίνει καθόλου ἀόριστον πρόσωπον ἢ πρῶγμα (*Fecit hoc aliquis tui similis—Declamabam saepe cum M. Pisone et cum Q. Pompeio aut cum aliquo quotidie*).

95. Ἡ *quisque* σημαίνει ἕκαστος ἰδίᾳ (πάντες ὁμοῦ = *omnes*), τίθεται δὲ μάλιστα :

α') μετὰ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ γ' προσώπου *sui, sibi, se* καὶ τῆς κτητικῆς *suus*, ὡς *sibi quisque proximus est. — Suae quisque fortunae faber est*.

β') ἐν ἐξηγητημέναις προτάσεσι μετὰ ἀναφορικὴν ἢ ἐρωτηματικὴν ἀντωνυμίαν. *Virtus praeceptoris est, quo quemque natura ferat, intellegere. — Quam quisque norit artem, in hac se exerceat*.

γ') μετὰ τῶν ὑπερθετικῶν καὶ τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν *opti-*

¹ Ἐλληνιστὶ καὶ αὕτη ἡ σημασία ἐκφράζεται διὰ τῆς ἀντωνυμίας *tis*, ὡς *οἶον Γυνὴ τις χήρα ἔστιν εἶχεν*. Εἶναι ὠρισμένη ἢ τοῦλάχιστον ὑποτίθεται ὅτι εἶναι ὠρισμένη ἢ γυνή, ἀλλὰ κρίνεται περιττὴ ἀκριβεστέρα περὶ αὐτῆς δῆλωσις.

mus quisque (=omnes boni)—primo quoque tempore—decimus quisque (έκαστος δέκατος, ανά δέκατος). Πρβλ. καί § 77 σημ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

96. Οἱ ἐξ χρόνοι τοῦ λατινικοῦ ῥήματος (ἐνεργητικοῦ καί παθητικοῦ), δηλ. ὁ ἐνεστώσ, ὁ παρατατικός, ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ μέλλων καί ὁ τετελεσμένος μέλλων διαίρουσνται εἰς τρεῖς κατηγορίας. Α' χρόνοι τοῦ παρόντος· ἐνεστώσ (praesens) καί κυρίως ἡ λογικός παρακείμενος (perfectum=τετελεσμένος ἢ τέλειος ἐνεστώσ, κατὰ τοὺς στωϊκοὺς). Β' χρόνοι τοῦ παρελθόντος εἴτε παρωχημένοι (praeterita)· παρατατικός (imperfectum=ἀτελής), ἱστορικός παρακείμενος (ἀόριστος) καί ὑπερσυντέλικος (plusquamperfectum=πλέον ἢ τετελεσμένος). Γ' χρόνοι τοῦ μέλλοντος· μέλλων (futurum) καί τετελεσμένος μέλλων (futurum exactum).

Σημ. Τὸν παρακείμενον μεταχειρίζονται οἱ Λατῖνοι καί ἀντὶ τοῦ ἡμετέρου ἀόριστου, οὐ στερεῖται ἡ λατινικὴ γλῶσσα· ὅθεν ὁ λατινικός παρακείμενος τάσσεται κατὰ τὴν ἐκάστοτε ἔννοιαν αὐτοῦ ἢ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος ὡς κυρίως παρακείμενος (ἄτε σημαίνων προᾶξιν τελεσθεῖσαν μὲν, ἀλλ' ἢς τὸ ἀποτελεσμα ὑπάρχει καί ἐν τῷ παρόντι) ἢ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος ὡς ἱστορικός παρακείμενος (perfectum historicum) ἢ τοῖ ἀόριστος. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τάσσεται ὁ παρακείμενος ἢ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ σημαίνοντος τὸ ἀκαριαῖον τῆς πράξεως (scripsi=ἔγραψα) ἢ εἰς τοὺς σημαίνοντας τὴν συντέλειαν τῆς πράξεως (scripsi=gέγραφα).

97. Ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος εἰς *urus* καί τοῦ ῥήματος *esse* σχηματίζεται ἡ ἐνεργητικὴ περιφραστικὴ συζυγία (*coniugatio periphrastica activa*), ἐκ δὲ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος (γερονδίου) εἰς *andus* ἢ *endus* καί τοῦ ῥήματος *esse* ἢ παθητικὴ περιφραστικὴ συζυγία, (*coniugatio periphrastica passiva*). Ἡ περιφραστικὴ αὕτη συζυγία, ἣτις ἐν μὲν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ ἀποδίδεται ἑλληνιστὶ διὰ τοῦ ῥήματος *μέλλειν* καί τοῦ ἀπαρεμφάτου (τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ μέλλοντος) τοῦ οἰκείου ῥήματος, ἐν δὲ τῇ παθητικῇ διὰ τοῦ ῥήματος *εἶναι* καί τοῦ εἰς τέλος ῥηματικοῦ, σχηματίζει πάντας τοὺς χρόνους τῆς ὀριστικῆς, τῆς ὑποτακτικῆς καί τῆς ἀπαρεμφάτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

98. Εἰς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων εἶναι ἀκριβέστεροι οἱ Λατῖνοι τῶν Ἑλλήνων, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τετελεσμένον μέλλοντα. Ἐν τῇ φράσει λ. χ. *ut sementem feceris, ita metis* = ὅπως ἔσπειρας οὕτω θὰ θερίσης, ὁ τετελεσμένος μέλλον *faceris (sementum)* = θὰ ἔχῃς ἐσπαρμένον, ἐκφράζει τὸ πρᾶγμα ἀκριβέστερον ἢ ὁ ἡμέτερος ἀόριστος (ἔσπειρας). Ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ φράσει: *De Carthagine vereri non ante desinam, quam illam excisam esse cognovero*, τὸ *cognovero* (θὰ ἔχω μαθημένον) εἶναι ἀκριβέστερον τοῦ ἡμετέρου μάθω.

99. Ὁ σύνδεσμος *dum*, ὅταν σημερινὴ ἐν ᾧ, συντάσσεται συνήθως πρὸς ἱστορικὸν ἐνεστώνα (*praesens historicum*) ἀντὶ παρατακικοῦ, οἷον· *Dum nostri aurum et argentum colligunt* (= *colligebant*), *rex ipse e manibus effugit* (Κικέρ.). — *Dum haec in Hispania geruntur* (= *gerebantur*) Καῖς.

100. Οἱ σύνδεσμοι *postquam* (ἢ *posteaquam*), *ubi* (ἐν τῇ χρονικῇ αὐτοῦ σημασίᾳ), *ubi primum*, *ut primum*, *cum* (= *quum* ἢ *quom*) *primum*, *simulac* καὶ *simulatque*, ἐν διηγηματικῷ λόγῳ, συντάσσονται εἰς δήλωσιν τοῦ ἀπαξ γενομένου πρὸς παρακείμενον (ὄχι πρὸς ὑπερσυντέλικον). *Eo postquam Caesar pervenit* (ὄχι *pervenerat*), *obsides, arma, servos poposcit* (Καῖς.). — *Ubi de Caesaris adventu Helvetii certiores facti sunt* (ὄχι *facti erant*), *legatos ad eum mittunt* (Καῖς.).

101. Οἱ σύνδεσμοι *ubi*, *ut* καὶ *simulac*, ὅταν δηλώσι πρᾶξιν ὄχι ἀπαξ γενομένην, ἀλλ' ἐπαραλαμβανομένην, φέρονται πρὸς ὑπερσυντέλικον, τότε δὲ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως κείται κατὰ παρατακικόν· *Ubi pericula propulerant, sociis auxilia portabant* (Σαλλούστ.). — *Messanam ut quisque venerat, haec visere solebant* (Κικέρ.). Ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως κείται καθ' ὑπερσυντέλικον· *ubi aetas questui modum fecerat, aes alienum grande conflaverant* (Σαλλούστ.).¹

¹ Ἑλληνιστί. Ὅτε ἔξω τοῦ δεινοῦ γένοιτο, πολλοὶ τὸν Κλέαρχον ἀπέλειπον (Σεν.). — Ὅπότ' εὐ πράσσει πόλις, ἔχαιρε, λυπηρῶς δ' ἔφερον εἰ τις δυστυχῶς (Εὐρ.). — Περιεμένονεν ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖν τὸ δεσποτήριον· ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθεῖν, εἰσῆμεν παρὰ τὸν Σωκράτη (Πλ.).

102. Μετὰ τοῦ *postquam* τίθεται ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὅταν εἶναι χρεία νὰ δηλωθῇ ὅτι αἱ δύο πράξεις δὲν ἐγένοντο κατὰ διαδοχὴν, ἀλλ' ἐμεσολάβησε χρόνος τις μεταξύ αὐτῶν, μάλιστα δὲ ὅταν ὀρίζεται τὸ μεσολάβησαν χρονικὸν διάστημα. *Hamilcar nono anno postquam in Hispanium venerat occisus est* (Κορν. Νέπ.). — *Jugurtha, postquam... oppidum amiserat, ad Bocchum nuntios misit* (Σαλλούστ.).

103. Ἡ λατινικὴ ὑποτακτικὴ δὲν ἔχει οὔτε κυρίως μέλλοντα οὔτε τετελεσμένον οὔτε ἐν τῇ ἐνεργητικῇ οὔτε ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ. Ὁ ἐν ταῖς γραμματικαῖς συνήθως φερόμενος μέλλων (*urus sim*) εἶναι τῆς περιφραστικῆς συζυγίας. Ἡ ἔλλειψις λοιπὸν αὐτῆ τῶν μελλόντων τῆς ὑποτακτικῆς ἀναπληροῦται ὡς ἐξῆς·

α') Ὅταν ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ ἡ ἐξηρητημένη πρότασις περιέχῃ μέλλοντα, τίθεται ἐν τῇ δευτερευούσῃ πρότασι· ἀντὶ ἀπλοῦ μέλλοντος ὑποτακτικῆς ὁ ἐνεστώς ἢ ὁ παρατακτικὸς τῆς ὑποτακτικῆς, ἀντὶ δὲ τετελεσμένου μέλλοντος ὑποτακτικῆς, ὁ παρακείμενος ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ χρόνου κρέμαται ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως (ἰδ. κατωτέρω περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων).

Ἄπλοῦς μέλλων ὑποτακτικῆς.

Affirmo tibi (κυρία πρότασις) — *me magnopere gavisurum esse* (ἐξηρητημένη πρότασις) — *si ad me venias* (δευτερευούσα πρότασις).

Affirmabam tibi (κυρία πρότασις) — *me magnopere gavisurum esse* (ἐξηρητημένη πρότασις) — *si ad me venires* (δευτερευούσα πρότασις).

Τετελεσμένος μέλλων ὑποτακτικῆς.

Affirmo tibi — *me magnopere gavisurum esse* — *si ad me veneris*.

Affirmabam tibi — *me magnopere gavisurum esse* — *si ad me venisses*.

β') Ἐν ταῖς προτάσεσιν, ἐν αἷς οὐδεμία ὑπάρχει ἄλλη δὴλωσις μέλλοντος χρόνου (ὅπως ἐν τῇ προηγουμένη περιπτώσει), ἡ ἀναπλήρωσις γίνεται ὡς ἐξῆς·

γ') Ἀντὶ μὲν ἀπλοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς τίθεται ὁ μέλλων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς μετὰ τοῦ *sim* ἢ *essem* ἢ γί-

νεται χρήσις τῆς περιφράσεως *futurum sit, ut* μετὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ἐνεργητικῆς ὑποτακτικῆς ἢ *futurum esset, ut* μετὰ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ἐνεργητικῆς ὑποτακτικῆς.

Ἐναντίον δὲ τοῦ ἀπλοῦ παθητικοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς γίνεται μόνον χρήσις τῆς περιφράσεως *futurum sit, ut* μετὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς παθητικῆς ὑποτακτικῆς ἢ *futurum esset, ut* μετὰ τοῦ παρατατικοῦ τῆς παθητικῆς ὑποτακτικῆς. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ χρόνου κρέμαται καὶ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως.

2) Ἐναντίον δὲ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς, οὐ ἄλλως σπανίως παρίσταται ἡ ἀνάγκη νὰ γείνη χρήσις, μεταχειρίζονται οἱ Λατίνοι μόνον τὴν περίφρασιν *futurum sit, ut* μετὰ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς καὶ *futurum esset, ut* μετὰ τοῦ ὑπερσυντελείου τῆς ὑποτακτικῆς. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ χρόνου κρέμαται καὶ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως.

Σημ. Ἀναπόφευκτος εἶναι ἡ χρήσις τῆς περιφράσεως ἐντὶ τοῦ ἀπλοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος ὅταν τὸ ῥῆμα δὲν ἔχη ὑπίτιον, διότι τότε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σχηματισθῇ καὶ ὁ ἐκ τοῦ ὑπίτιου παραγόμενος μέλλον τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς εἰς—*urus*, ὡς τε νὰ ἀποτελεσθῇ ὁ σύνθετος χρόνος—*urus sim*—καὶ *urus essem*.

Ἄπλοῦς ἐνεργητικὸς μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς.

Romani non dubitant, quin Caesar Gallos imperaturus sit ἢ
Romani non dubitant, quin futurum sit, ut Caesar Gallos superet.

Romani non dubitabant, quin Caesar Gallos imperaturus esset
ἢ *Romani non dubitabant, quin futurum esset, ut Caesar Gallos superaret.*

Non dubito, quin futurum sit, ut huius te rei paeniteat (τὸ ῥῆμα *paenitere* δὲν ἔχει ὑπίτιον, ὥστε οὐδὲ μέλλοντα τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς).

Ἄπλοῦς παθητικὸς μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς.

Romani non dubitant, quin futurum ^{sit} esset, ut Galli a Caesare superentur.

Romani non dubitabant, quin futurum esset, ut Galli a Caesare superarentur.

Τετελεσμένος μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς.

Romani non dubitant quin futurum sit, ut Caesar Gallos superaverit.

Romani non dubitant, quin futurum esset, ut Caesar Gallos superavisset.

Χρήσις τῶν χρόνων ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς.

104. Οἱ Ῥωμαῖοι γράφοντες ἐπιστολὴν μετεφέροντο, ὡς πρὸς τὸν χρόνον, εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἡ ἐπιστολὴ ἀνεγινώσκατο ὑπὸ τοῦ πρὸς ὃν ἀπεστέλλετο καὶ ὄχι εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔγραφον αὐτήν. Ὅθεν μετεχειρίζοντο παρωχημένον χρόνον, ἐνθα ἡμεῖς νῦν ἐπιστολογραφοῦντες κάμνομεν χρῆσιν ἐνεστῶτος, οἶον· Pridie idus scripsi ante lucem; eo die apud Pomponium in eius nuptiis eram cenaturus (Κικέρ.), ἀντὶ scribo ante lucem καὶ sum cenaturus, διότι ἐνεστῶτα μὲν χρόνον ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῇ ὁ Κικέρων γράφων, ἀλλ' ὅτε ὁ φίλος ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιστολὴν, ἦτο ἤδη παρωχημένος ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐκείνη εἶχε γραφῆ. Μετεχειρίζοντο λοιπὸν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς παρακειμένον ἢ καὶ παρατατικὸν (ἀναλόγως τῆς ἐννοίας) ἀντὶ ἐνεστῶτος, ὑπερσυντελικὸν ἀντὶ παρακειμένου καὶ μέλλοντα τῆς μετοχῆς μετὰ τοῦ eram ἀντὶ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς. Nihil habebam (=habeo) quod scriberem (=scribam); neque enim novi quidquam audieram (=audivi) et ad tuas omnes epistolas rescripseram (=rescripsi) pridie; erat (=est) tamen rumor comitia dilatatum iri (Κικέρ.).—Summā curā exspectabam (=exspecto) adventum servi, quem ad te miseram(=misi) (Κικέρ.).

Σημ. Πρὸς τὴν τοιαύτην χρῆσιν τῶν χρόνων ἐν ἐπιστολαῖς παρὰ τοῖς Λατίνοις παρακλητέα τὰ ἐξῆς ὅμοια ἑλληνικὰ παραδείγματα· Ἀπέσταλλά σοι (=ἀποστέλλω) τόνδε τὸν λόγον δῶρον (Ἰσοκρ.).—Ποῦσσε μετ' Ἀρταβάζου, ὃν σοι ἐπέμψα (=πέμπω) Θουκυδ.— Διότι τὰς σπονδὰς ἔλυσαν τὰς αἰτίας προῦγραψα(=προγράψω) πρῶτον (Θουκυδ.).

105. Εὐρίσκεται ὁμοῦ καὶ χρῆσις τῶν χρόνων ἐν ἐπιστολαῖς ὅμοια πρὸς τὸν παρ' ἡμῖν, οἶον· Etsi nihil habeo, quod ad te scribam, scribo tamen quia tecum loqui videor (Κικέρ.). Πάντοτε δ' ἐκφέρεται κατ' ἐνεστῶτα πᾶν ὅ,τι θεωρεῖται ὡς ὑπάρχον καὶ κατὰ τὴν λήψιν τῆς ἐπιστολῆς, οἶον· Si vales bene est, ego valeo (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ.

106. Τοῦτο τὸ περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων (consecutio tem-

porum) κεφάλαιον, πραγματεύεται περί τῆς ὀρθῆς χρήσεως τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς ἐν ταῖς ἐξηρητημέναις προτάσεσιν.

Παρατηρητέον δ' ὅτι ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς διαφέρει κατὰ πολὺ ἡ λατινικὴ γλῶσσα τῆς ἐλληνικῆς. Διότι καὶ ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς μεταχειρίζεται τὸν μὲν ἐνεστῶτα τῆς ὑποτακτικῆς εἰς δῆλωσιν τοῦ διαρκούντος, τὸν δ' ἄριστον εἰς δῆλωσιν τοῦ ἀκαριαίου, οὔτε δ' ὁ ἐνεστῶς διατηρεῖ τὴν ἐννοίαν τοῦ παρόντος οὔτε ὁ ἄριστος τὴν τοῦ παρῶχρημένου, ἀλλ' ἀμφοτέρω ἐχρῶσι μᾶλλον σημασίαν μελλοντικὴν (ἐπιθυμῶ νὰ βλέπω τοὺς φίλους μου—ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω τοὺς φίλους μου). Εἰς τὴν λατινικὴν ὅμως γλῶσσαν μόνον οἱ συγγενεῖς χρόνοι συνάπτονται πρὸς ἀλλήλους, ὥστε ἡ ἐκλογή τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ προτάσει κρέμαται ἀπὸ τοῦ ἐκάστοτε ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει κειμένου χρόνου. Πλὴν δὲ τούτου ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἐξ ἀνάγκης ἀναπληροῖ διὰ τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τὴν ἐλλείπουσαν εὐκτικήν.

Κανὼν 1. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς κυρίας προτάσεως ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ οἱ χρόνοι τοῦ παρόντος (τῆς ὑποτακτικῆς), ἤτοι μετὰ τὸν ἐνεστῶτα, τὸν κυρίως παρακειμένον καὶ τοὺς μέλλοντας, ἀκολουθεῖ ὁ ἐνεστῶς ἢ ὁ παρακειμένος τῆς ὑποτακτικῆς (§ 98).

107. α') Μετὰ τὸν ἐνεστῶτα ἀκολουθεῖ ἐνεστῶς ἢ παρακειμένος τῆς ὑποτακτικῆς, οἶον· *quaero quid agas—quaero quid egeris*.

108. β') Μετὰ τὸν κυρίως παρακειμένον (τὸν ἀντιστοιχοῦντα δηλαδὴ πρὸς τὸν ἐλληνικὸν παρακειμένον) ἀκολουθεῖ ἐνεστῶς ἢ παρακειμένος ὑποτακτικῆς, οἶον· *quaesivi quid agas—quaesivi quid egeris*.

109. Τίθεται δὲ συνήθως παρατακτικὸς ὑποτακτικῆς μετὰ τὸν κυρίως παρακειμένον, ὅταν ἡ ἐξηρητημένη πρότασις εἶναι τελικὴ, ἐρωτηματικὴ ἢ ἀναφορικὴ, οἶον· *Haec non, ut vos excitarem locutus sum, sed ut mea vox officio functa consulari videretur* (Κικέρ.). — *Diu cogitavi quidnam causae esset* (Κικέρ.). — *Quoniam, quae subsidia novitatis haberes et habere posses, exposui, nunc de magnitudine petitionis dicam* (Κικέρ.).

110. γ') Μετὰ τοὺς δύο μέλλοντας ἀκολουθεῖ ἐνεστῶς ἢ παρακειμένος ὑποτακτικῆς, οἶον· *quaeram quid agas—quaeram quid egeris—quaesivero quid agas—quaesivero quid egeris*.

111. Κανών 2. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος ἦτοι τὸν παρατατικόν, τὸν ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν ἱστορικὸν παρακειμένον (=ἀόριστον), ἀκολουθοῦσιν οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόντος τῆς ὑποτακτικῆς, ἦτοι ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος αὐτῆς (§ 96).

α') Μετὰ τὸν παρατατικὸν ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, οἶον· *quaerebam quid ageres—quaerebam quid egisses*.

112. β') Μετὰ τὸν ὑπερσυντέλικον ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, οἶον· *quaesiveram quid ageres—quaesiveram quid egisses*.

113. γ') Μετὰ τὸν ἱστορικὸν παρακειμένον (=ἀόριστον) ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, οἶον· *quaesivi quid ageres—quaesivi quid egisses*.

114. Ὁ ἱστορικὸς ἐνεστῶς δύναται νὰ ὑποληφθῇ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων ἢ ὡς κυρίως ἐνεστῶς καὶ τότε ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρητημένη προτάσει ἐνεστῶς, ἢ παρακειμένους τῆς ὑποτακτικῆς, ἢ ὡς ἱστορικὸς χρόνος καὶ τότε ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος ὑποτακτικῆς, οἶον· *Vercingetorix Gallos hortatum, ut communis libertatis causā arma capiant; obtestatur, ut in fide maneant* (Καίσι.).—*Atticus ad Antonium deductus petit ut ad Caesarem mitteretur* (Κικέρ.).

115. Ὅταν μεταξὺ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξηρητημένης μεσολαβῇ ἀπαρέμφατον ἢ μετοχὴ ἢ ἐπίθετον ἢ γερούδιον ἢ σουπίον, τὸ βῆμα τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως τίθεται κατὰ τὸν χρόνον, ὃν ἀπαιτοῦσιν οἱ περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων κανόνες σχετικῶς πρὸς τὸ βῆμα τῆς κυρίας προτάσεως καὶ χωρὶς δι' ὅλου νὰ ληφθῶσι πρὸ ὀφθαλμῶν αἱ μεσολαβοῦσαι λέξεις. Μόνον δ' ὅταν μεσολαβῇ ἀπαρέμφατον χρόνου παρακειμένου, τὸ βῆμα τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως τίθεται πάντοτε κατὰ χρόνον παρωχημένον, οἰουδήποτε χρόνου καὶ ἂν εἶναι τὸ βῆμα τῆς κυρίας προτάσεως, οἶον· *Agesilāus praedicabat mirari se non gravioribus poenis affici, qui religionem minuerent, quam qui fana spoliarent* (Κορν. Νέπ.).—*Hoc brevissime dicam, neminem unquam tam impudentem fuisse, qui a diis immortalibus tot et tantas res auderet optare* (Κικέρ.).

116. Ἐπειδὴ ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ μὲν τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρητημένη προτάσει ὑποτα-

κτικῆ (ἢ ὀριστικῆ, ἐν τοῖς διηγηματικοῖς λόγοις), μετὰ δὲ τοὺς χρό-
 νους τοῦ παρελθόντος εὐκτικῆ, ἐν δὲ τῇ λατινικῇ μετὰ μὲν τοὺς χρό-
 νους τοῦ παρόντος ἐνεστώσῃ ἢ παρακειμένως ὑποτακτικῆς, μετὰ δὲ τοὺς
 χρόνους τοῦ παρελθόντος παρατατικῆς ἢ ὑπερσυντέλικος ὑποτακτι-
 κῆς, ῥητέον ὅτι πρὸς μὲν τὴν ἑλληνικὴν ὑποτακτικὴν (ἢ ὀριστικὴν
 ἐν τῇ ἐξαρτήσεσι τῶν διηγηματικῶν λόγων), ἀντιστοιχοῦσιν εἰ χρόνοι
 τοῦ παρόντος τῆς λατινικῆς ὑποτακτικῆς, πρὸς δὲ τὴν ἑλληνικὴν εὐ-
 κτικὴν οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόντος τῆς λατινικῆς ὑποτακτικῆς, οἷον
 non habeo, quo me vertam = οὐκ ἔχω, ὅποι τράπωμαι — non ha-
 bebam quo me venterem οὐκ εἶχον, ὅποι τραπομην.

Παραδείγματα τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων.

Κζών 1. α') Nemo tam sine oculis, tam sine mente vivit, ut, quid si sementis ac messis, omnino nesciat. — Quae tam firma civitas est, quae non odiis atque dissidiis funditus possit everti? — Non dubitari debet, quin fuerint ante Homerum poetae.

β') Ego meis rebus gestis hoc sum assecutus, ut bonum nomen existimer. — Multi fuerunt, qui tranquillitatem expetentes, a negotiis publicis se removerint ad otiumque perfugerint.

γ') Nemo erit, qui censeat, a virtute esse recedendum. — Qui sim, ex eo, quem ad te misi, scies. — Ego de venditione villae meae nihil cogito, nisi quid, quod, magis me delectet, invenero, — Epigrammatis tuis contenti erimus, praesertim cum et Chilius nos reliquerit et Archias nihil de me scriperit.

Κζών 2. α') Apelles pictores eos peccare dicebat, qui non sentirent, quid esset satis. — Viros esse, qui, ea, quae sunt hominum opinionibus amplissima, vobis reliquissent, magnos arbitrabar.

β') Athenienses tantam gloriam apud omnes gentes erant consecuti, ut intellegerent Lacedaemonii, de principatu sibi sum his certamen fore. — Non satis mihi constiterat, cum aliqua animi mei molestia, an potius lubenter te Athenis visurus essem.

γ') Conon, cum patriam obsideri audisset, non quae-ivit, unde ipse tuto iveret, sed unde praesidio posset esse civibus suis. — Datames experiri voluit, verum falsumne esset relatum.

—Agesilaus opulentissimo regno praeposuit bonam existimationem multoque gloriosius *duxit*, si institutis patriae *paruisset*, quam si bello *superasset* Asiam.—Antistites Iovis legatos Lacedaemonem *miserunt*, qui Lysandrum *accusarent*, quod sacerdotes fani corrumpere conatus *esset*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ

117. Ἡ χρῆσις τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίσεως ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ συμφωνεῖ καθόλου πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς ὀριστικῆς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

Σημ. Σημειωτέον ὅτι αἱ ἄοριστοι ἀντωνυμίαι αἱ σχηματιζόμεναι διὰ τοῦ διπλασιασμοῦ (*quisquis*, *quodquod*) ἢ διὰ τῆς προσθήκης τοῦ *cunque* (*quicunque*) καὶ τὰ πρὸς ἐκείνας παρεμφερῆ ἐπιρρήματα (*utut*, *utcunque*), ὁμοίως δὲ καὶ τὸ *quamquam* (=εἰ καὶ) τὸ ἀντιστοιχοῦν τῇ ἀντωνυμίᾳ *quisquis*, φέρονται πρὸς ὀριστικὴν· *Quidquid id est*, *timeo Danaos et dona ferentes* (Βεργίλ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ

Α'. Ἡ ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς ἀνεξαρτήτοις προτάσεσι.

119. Δύναται τις νὰ φαντασθῇ ὅτι εἶναι *δυνατὸν* ἢ ὅτι εἶναι *ἀδύνατον* πρᾶξις τις νὰ γείνη. Πρὸς δήλωσιν μὲν τοῦ ὅτι νοεῖται τι ὡς *δυνατὸν* τίθεται ὁ ἐνεστώς ἢ ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς, ἥτις τότε λέγεται *δυνητικὴ* (*coniunctivus potentialis*), πρὸς δήλωσιν δὲ τοῦ ὅτι νοεῖται τι ὡς *ἀδύνατον* τίθεται ὁ παρατατικός ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, ἢ τοιαύτη δ' ὑποτακτικὴ ὀνομάζεται *coniunctivus conditionalis*, ὡς· *quis tibi hoc concesserit* (ἢ *concedat*)?—*Hoc sine ulla dubitatione confirmaverim* ἢ *confirmem*, *eloquentiam esse rem omnium difficilimam* (Κικέρ.).—*Quis dubitet* quin in virtute divitiae sint? (Κικέρ.).—*Mirum fortasse hoc vobi aus incredihibe videatur*, in tantis oratorum incommodis *Leontinos expertes incommodorum atque iniuriarum fuisse* (Κικέρ.).—*Neque agricultura neque frugum fructuumque reliquorum perceptio et conservatio sine hominum opera ulla esse potuisset* (Κικέρ.).

119. Συνηθεστάτη είναι ἡ χρῆσις τῆς δυνητικῆς ὑποτακτικῆς καὶ τῆς *conditionalis* ἐν τοῖς ὑποθετικοῖς λόγοις, ἐν ταύτῃ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει. Ὡς· *dies deficiat, si velim paupertatis causam defendere* (Κικέρ.)·—*Consilium, ratio, sententia nisi essent in senibus. non summum consilium maiores nostri appellassent senatum* (Κικέρ.)·—*Haec si tecum patria loquatur, nonne impetrare debeat etiamsi vim adhibere non possit?* (Κικέρ.) (ἐνθα ὑπολαμβάνει ὁ Κικέρων ὡς *duratōn* τὸ νὰ διαλεχθῆι πρὸς τινὰ πολίτην ἢ πατρίδα).—*Si universa posset loqui provincia, hac voce uteretur* (Κικέρ.). (ἐνθα ὑπολαμβάνει ὡς *ἀδύνατον* τὸ νὰ λαλήσῃ ὁλόκληρος ἐπαρχία).

Σημ. α'. Ἡ δυνητικὴ ὑποτακτικὴ τίθεται καὶ ἀντὶ τῆς ὀριστικῆς πρὸς μετριοτέραν ἔκφρασιν (ὅπως ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ τῶν Ἑλλήνων), ὡς· *velim ex te scire nolim te discedere* (πρὸς τὰ ἑλλ. βουλοίμην ἂν—φαίρῃ ἂν, κτλ.).

Σημ. β') Τὸ δυνατόν γενέσθαι ἐκφέρεται καὶ κατὰ παρατακτῶν καὶ ὑπερσυντελικῶν ὑποτακτικῆς, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ παρελθούσης πράξεως, ὡς· *diceres, crederes, putares, videres*. Ἑλληνιστὶ φετό τις ἂν, ἤθετο τις ἂν, κτλ.

120. Ἡ ὑποτακτικὴ ἀναπληροῦ παρὰ τοῖς Λατίνοις καὶ τὴν ἐλλείπουσαν εὐκτικὴν, ὀνομάζεται δὲ τότε *coniunctivus optativus* (=εὐκτικὴ ὑποτακτικὴ). Καὶ ἂν μὲν καὶ ἐνταῦθα πρόκειται νὰ σημαίνῃ ὅτι *duratōn* εἶναι ἡ εὐχὴ νὰ πληρωθῆι, γίνεται χρῆσις τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς, ἂν δ' ὅτι *ἀδύνατον*, τοῦ παρατακτικοῦ ἢ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ. Ἡ τοιαύτη δ' εὐκτικὴ ὑποτακτικὴ προσλαμβάνει πολλάκις καὶ τὸ *utinam* (=εἴθε), ἢ, ἂν εἶναι ἀπαγορευτικὴ, τὸ *ne*. Ἀντὶ τοῦ *utinam ne* κεῖται σπανιώτερον τὸ *utinam non*.—*Moriar si magis gauderem si id mihi accidisset* (ἑλληνιστὶ· κάκιστ' ἀπολοίμην, Ἐκθίαν εἰ μὴ φιλοῦ. Ἀριστοφ.).—*Utinam vera invenire possim* (Κικέρ.).—*Ne sim salvus si aliter scribo, ac sentio* (Κικέρ.).

Σημ. Εἰς δὴλων ἐν εὐχῆς, ἧτις δὲν ἐξεπληρώθη ἢ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκπληρωθῆι τίθεται ἑλληνιστὶ ὁ παρατακτικὸς ἢ ὁ ἄριστος τῆς ὀριστικῆς (ἀνευ τοῦ ἂν) μετὰ τοῦ εἴθε ἢ τοῦ εἰ γάρ. Εἴθ' ἦσα δυνατός, ὅσον πρόθυμος εἰ (Εὐριπ.). = *utinam esses*.

121. Καθ' ὑποτακτικὴν ὡσαύτως τίθεται τὸ ῥῆμα, ὅταν δι' αὐτοῦ δηλωθῆι πράξις, περὶ ἧς ὁ λέγων κατὰ παραχώρησιν δεχεται ὅτι ἔχει ἢ δὲν ἔχει οὕτω, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ αὐτὴν ἢ χωρὶς νὰ φιλονικῆσῃ περὶ αὐτῆς, ὀνομάζεται δ' ἢ τοιαύτη ὑποτακτικὴ *coniunctivus con-*

cessivus, οἶον· Haec *sint* falsa sane, invidiosa certe non sunt (ἔστωσαν ταῦτα ψευδῆ, κτλ.) Κικέρ.—*Ne sint* in senectute vires (=μὴ ἔστωσαν=ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι δὲν ἔχει δυνάμεις τὸ γῆρας). Κικέρ.—*Ne sit* summum malum dolor, malum certe (Κικέρ.).

122. Ἀντὶ τοῦ τρίτου προσώπου τῆς προστακτικῆς μεταχειρίζονται συνηθέστερον οἱ Λατῖνοι ἔν τε τῷ ἐνικῷ καὶ τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς ὑποτακτικῆς (coniunctivus imperativus)· Donis impii ne *audeant* placere deos (=ne audento). Ὁμοίως δὲ τὰ λεγόμενα αὐθυπότακτα, ἅτινα κυρίως εἶναι προστακτικὰ πρῶτου προσώπου, ἐκφέρονται καὶ λατινιστὶ ὅπως καὶ ἑλληνιστὶ καθ' ὑποτακτικὴν, οἶον· *eamus*=ἴωμεν.

123. Τὴν ὑποτακτικὴν μεταχειρίζονται καὶ ἐπὶ τῶν λεγομένων ἀπορρηματικῶν λόγων (coniunctivus dubitativus). Quid *agam*, iudices? quo me *vertam*? (Κικέρ.). Ἑλληνιστὶ· εἶπω τι τῶν εἰωθότων;

Β'. Ἡ ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς ἐξαρτωμέναις προτάσεσι.

α'. Ὑποτακτικὴ ἐξαρτωμένη ἐκ συνδέσμων.

124. Ὁ *ut* μεθ' ὑποτακτικῆς εἶναι ἢ τελικός (ut finale) ἢ ἀποτελεσματικός (ut consecutivum). Ὅταν δ' εἶναι ἀποτελεσματικός, προηγούνται αὐτοῦ αἱ λέξεις *ita, sic, tam, eiusmodi, adeo, tantus, talis* καὶ ἄλλαι ὅμοιαι. *Esse* (=edere) oportet *ut vivas, ut* vivere *ut edas* (Κικέρ.).—Atticus *ita* vixit, *ut* Atheniensibus *merito* esset carissimus (Κορν. Νέπ.).

Σημ. Τὸ χρονικὸν *ut* συντάσσεται πρὸς ὀριστικὴν.

125. Ὁ τελικός *ne* (=ut ne) φέρεται ὡσαύτως πρὸς ὑποτακτικὴν. Codrus se in medios immisit hostes veste familiari *ne* posset agnosci (Κικέρ.). Ὁ ἀποτελεσματικός *ut* ἐκφέρεται ἀρνητικῶς ὄχι διὰ τοῦ *ne*, ἀλλὰ διὰ τοῦ *ut non*. Socrates locutus *ita* est, *ut non* ad mortem tradi, sed in caelum videretur ascendere (Κικέρ.).

Ὁσαύτως δὲ διὰ τοῦ *ut non* ἐκφέρεται ἀρνητικῶς καὶ ὁ τελικός *ut*, ὅταν ἢ ἀρνησις ἀναφέρηται εἰς μίαν μόνον λέξιν ἢ εἰς μέρος τῆς φράσεως καὶ ὄχι εἰς τὴν φράσιν ὁλόκληρον. Confer te ad Manlium, *ut a me non* eiectus ad alienos videaris (Κικέρ.). τὸ *non* ἀνα-

φέρεται μόνον εἰς τὸ *eiectus*, μεθ' οὗ συναποτελεῖ τρόπον τινὰ μίαν ἔννοιαν.

Σημ. α'. Τὰ φόβου σημαντικά ῥήματα (*metuo*, *vereor*, *timeo*) συντάσσονται μετὰ τοῦ τελικοῦ *ut* ἢ *ne*, ὅπως καὶ τὰ ἐπιθυμίας σημαντικά. Καὶ ὁ μὲν *ne* τίθεται (ὅπως ἑλληνιστὶ ὁ μὴ) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὅτι δὲν θέλομεν νὰ γίνῃ τι (*metuo ne abeat*=φοβοῦμαι μὴ ἀπέλθῃ, δὲν θέλω νὰ ἀπέλθῃ), ὁ δὲ *ut* πρὸς δῆλωσιν ὅτι θέλομεν νὰ γείνη τι (*vereor ut veniat*=φοβοῦμαι μὴ δὲν ἔλθῃ, θέλω νὰ ἔλθῃ). Τοῦτο ἐκφέρεται ἑλληνιστὶ διὰ τοῦ μὴ οὐ=*ne non*, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ *ut* καὶ τίθεται ἐνίοτε ἀντ' αὐτοῦ, ὥστε *vereor ut veniat*=*vereor ne non veniat*.

Ὅταν ὁμοῦς τὰ ῥηθέντα ῥήματα λαμβάνονται ἀπλῶς ὡς βουλευτικά, εἰσνεὶ συνώνυμα πρὸς τὸ *nolo*=οὐ θέλω, λαμβάνουσιν ἀπαρέμφατον· *vereor dicere*—*Caesar timebat exercitum obicere*.

Σημ. β'. Ἀντὶ τοῦ *et ne* ἢ *vel ne* τίθεται *neve* (ἢ *neu*), ἐπειδὴ τὸ *neque* ἀναλύεται εἰς τὸ *et non*. *Caesar milites cohortatus est uti suae pristinae virtutis memoriam retinerent, neu perturbarentur animo* (Κικέρ.)=*et ne perturbarentur*.

127. Τὸ *quod* (ὅπως, ἵνα) ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ *ut eō* (κυρίως=ἵνα διὰ τοῦτο) φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν· *Deos hominesque testamur, nos arma neque contra patriam cepisse neque quo pericula aliis faceremus* (Σαλλούστ.). Συνήθως ὁμοῦς τὸ *quo* συνάπτεται πρὸς συγκριτικὸν καὶ τότε=ἵνα τοσοῦτω, ὅσον· *legem brevem esse oportet quo facilius teneatur* (Σενέκ.). — *Ager non semel aratur, quo meliores fetus possit edere* (Κικέρ.).

Σημ. Τὸ *non quod* (=οὐχ ὅτι, οὐχ ὅπως) καὶ τὸ *non quo non* ἢ *quin* (=οὐχ ὡς οὐ, οὐχ ὅτι οὐ), ἄτινα ὡσαύτως συντάσσονται μεθ' ὑποτακτικῆς, ἔχουσι συνήθως αἰτιολογικὴν σημασίαν (δηλοῦντα τὴν ὄχι ἀληθῆ αἰτίαν), ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ προηγείται τοῦ *non quod* τὸ *eo* ἢ *idcirco*. *Non eo dico quo mihi veniat in dubium tua constantia* (Κικέρ.).—*Ego me ducem in civili bello negavi esse, non quin rectum esset, sed quia, quod multo rectius fuit, id mihi fraudem tulit* (Κικέρ.).—*Aliquid ad te litterarum dedi, non quo haberem magnopere quod scriberem, sed ut loquerer tecum absens* (Κικέρ.). — Ἀντὶ τοῦ *non quod* λέγεται καὶ *non quod* (ὄριστ. καὶ ὑποτ.)· *Pugiles in iactandis caestibus ingemi-*

scunt, *non quod doleant*, sed quia profundenda voce omne corpus intenditur venitque plaga vehementior (Κικέρ.).

127. Το quominus (=ut eo minus) φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν καὶ τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαζόντων *κωλύειν ἢ ἀρβίστασθαι* (impedire, deterrere, obsistere, officere κτλ.). *Parmenio deterrere Alexandrum voluit quominus medicamentum biberet* (Κούρτ.). Ὡσαύτως τίθεται τὸ quominus μετὰ τὰς φράσεις *fit per aliquem—stat per aliquem—moveor*, κτλ. *Caesar cognovit per Afranium stare, quo minus proelio dimicaretur* (Καῖσ.).

128. Ἄντι τοῦ quominus δύνανται νὰ τεθῆ τὸ *ne* ἢ (μετὰ τῶν ἀρνητικῶν φράσεων *non contineo me—non recuso—non abstineo* κτλ.) τὸ *quin*. Ὅθεν λέγεται: *Prusias recusavit, ne legati Romani id a se fieri postularent ἢ recusavit, quominus legati* κτλ. Ἐπὶ δὲ ἀρνήσεως: *non recusavit, quominus—ἢ non recusavit, quin*.

129. Το *quin* (=qui ἀρχ. ἀφαιρ. =quod, καὶ *ne*=non) φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν καὶ τίθεται μόνον μετὰ ἀρνητικῆς προτάσεως ἢ ἐρωτηματικῆς ἐνεχούσας ἀρνητικὴν ἔννοιαν, ἰσοδυναμεῖ δὲ πρὸς τὸ *ut non* καὶ πρὸς τὸ *qui* (*quae*), *quod non*. *Nemo fuit omnium militum quin* (=qui non) *vulneraretur* (Καῖσ.).—*Quis est* (=nemo est) *quin* (=qui non) *cernat quanta vis sit in sensibus* (Κικέρ.).—*Quin* (=ut non) *ad diem decedam, multa est causa* (Κικέρ.).

Σημ. Λέγεται καὶ *qui non* ἀντὶ τοῦ *quin*. (*Quis enim erat qui non sciret?* Κικέρ.), ἐνίοτε δὲ καὶ *ut non* ἀντὶ τοῦ *quin* (*Non possunt multi fortunas amittere ut non plures secum in eandem calamitatem trahant* Κικέρ.) μετὰ ἀρνητικῆς προτάσεως, πάντοτε ὅμως *qui non* καὶ *ut non* (οὐδέποτε *quin*) μετὰ καταφατικῆς ἢ μετὰ προτάσεως, ὧν ἡ ἀρνήσις ἀναφέρεται εἰς μίαν μόνην λέξιν καὶ ὄχι εἰς τὸν λόγον ὀλόκληρον, οἷον: *non adeo imperitus sum ut nesciam*. Τὸ *non* ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ *adeo* καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐτέθη *quin*, ἀλλὰ *ut nesciam* (=ut non sciam).

130. Το *quin* (=ut non) τίθεται καὶ μετὰ τῶν ἀρνητικῶς ἐκφερομένων ῥημάτων τῶν σημαζόντων *ἀμφιβάλλειν, ἀπέχειν, κωλύειν, παρὰλειπειν* (*non dubito—non impedio—non deterreo—non recuso—non abstineo* κτλ.), μάλιστα δὲ μετὰ τῶν ἐξῆς φράσεων: *non dubito, non est dubium, quis dubitat* (=nemo dubitat), οἷον: *non dubito, quin ille possit*—οὐκ ἀμφισβητῶ, μὴ οὐχ ἰδύ-

νασθαι ἐκείνων· non multum (paulum) ἢ nihil abest, οἷον *neque abest suspicio, quin sibi mortem consciverit* = οὐτ' ἄπεστιν ὑποψία, ὡς οὐχ ἑαυτὸν διειργάσατο· nihil intermitto (ἢ praetermitto) οἷον· *nullum* intermisi diem, *quin* aliquid *facerem* = ὀυδέμῃαν ἡμέραν διέλιπον ποιῶν τι—*nihil* praetermisi *quin* *avocarem* = οὐδὲν ἐνέλιπον τὸ μὴ οὐκ ἀπικαλέσαι· temperare mihi non possum, vix me contineo, retineri non possum, οἷον· temperare mihi non possum, *quin* *faciam* = οὐ δύναμαι ἀπέχεσθαι μὴ οὐ ποιεῖν.

131. Ὃταν τὸ dubito σημαίνει διατάζειν, ὑκρεῖν (ὄγ. ἀμφιβάλλειν), φέρεται πάντοτε πρὸς ἀπαρέμματα. *Homines ridiculos, qui in senatum venire dubitarin* (Κικέρ.). Καὶ τὸ non dubito ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ φέρεται συνήθως πρὸς ἀπαρέμματα, εὐρίσκειται ὁμοῦ καὶ πρὸς τὸ quin συντεταγμένον· *Nolite dubitare quin uni Pompeio credatis omnia* (Κικέρ.).

132. Τὸ dubito num σημαίνει ἀμφιβάλλω ἄν, τὸ δὲ dubito an = ἀμφιβάλλω ἄν δὲν. *Si per se virtus sine fortuna ponderanda sit, dubito an hunc* (Thrasylbulum) *primum omnium ponam* (Κορν. Νέπ.) = ἀμφιβάλλω ἄν δὲν θὰ θέσω. Τὸ dubito an κατανατᾶ = ἴσως.

133. Τὸ quin αἶναι καὶ ἐρωτηματικὸν (διότι ἡ ἀρχαία ἀφαιρετικὴ qui, ἐξ ἧς σχηματίζεται, εἶναι καὶ ἀναφορικὴ καὶ ἐρωτηματικὴ). *Quin tu respondes* (ὄριστ.)? Διό. = τί οὐκ ἀποκρίνεις; Ἡ τοιαύτη δ' ἐρώτησις ἰσοδυναμεῖ πρὸς προσταγὴν = responde.

Σὺ μ. Ὃθεν τίθεται καὶ μετὰ τῆς προστακτικῆς τὸ quin, οἷον *quin die* = ἄλλ' εἰπέ, λέγε δὴ. 1

124. Τὸ quin λαμβάνεται καὶ ἐπιρρηματικῶς μάλιστα μετὰ τοῦ etiam καὶ potius ἢ immo. *Credibile non est quantum scribam die, quin etiam noctibus* (Κικέρ.).— Ἡ τοιαύτη ἐπιρρηματικὴ χρῆσις προήλθεν ἐκ τῆς ἐρωτηματικῆς, τὸ quin etiam noctibus = quin dicam etiam noctibus ?

135. Τὸ quin ἀντιστοιχεῖ καθόλου πρὸς τὸ ἐλληνικὸν μὴ οὐ, παραβλητέα δὲ ἢ χρῆσις αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ μὴ οὐ, πρὸς ἣν ἐν πολλοῖς εἶναι παρεμφερῆς.

1 Τὸ quin μετὰ προστακτικῆς εὐρίσκειται παρὰ ποιητικῆς κυρίως, τὸ μόνον παράδειγμα ἐν τῇ ἐγκρίτῳ πεζογραφίᾳ εἶναι τὸ τοῦ Κικέρωνος· *quin sic at- tendite, iudices.*

136. Ὁ *cum* ἢ *quom* (καὶ *ἤ* *quom*) εἶναι σύνδεσμος ἄλλοτε μὲν χρονικός, ἄλλοτε δὲ αἰτιολογικός. Ἡ αἰτιολογικὴ σημασίς προήλθεν ἐκ τῆς χρονικῆς.

Ὁ χρονικός *cum* φέρεται καὶ πρὸς ὀριστικὴν καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν, ὁ δ' αἰτιολογικός μόνον πρὸς ὑποτακτικὴν.

137. Ὁ χρονικός *cum* τίθεται μετὰ πάντων τῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸν *tum* (*tunc*) εἴτε κείμενον ἐν τῷ λόγῳ εἴτε ἔξωθεν νοούμενον καὶ σημαίνει (τότε) ὅτε, ὅσον· *Cum haec scribebam censorum iam te esse sperabam* (Κικέρ.). — *Tunc esset hoc animadversum, cum classis Syracusis proficisceretur* (Κικέρ.).

Ὁ χρονικός *cum* ἐξηγεῖται διὰ τοῦ ὁσάκις, ὅταν σημαίνῃ πρᾶξιν κατ' ἐπανάληψιν γινομένην, ὅποτε καὶ φέρεται πρὸς παρακείμενον ἢ ὑπερσυντέλικον ὀριστικῆς· *Cum ad villam veni, hoc ipsam nihil agere me delectat* (Κικέρ.). — *Verres, cum rosam viderat, tum incipere vere arbitrabatur* (Κικέρ.). = ὁσάκις ἤθελεν ἴδῃ ῥόδον = κάθε φοράν, ὅπου ἤθελεν ἴδῃ ῥόδου. Πρὸς Κῦρος ἐθήρευεν ὅποτε βούλοιο γυμνάσαι ἑαυτὸν ἢ τοὺς ἵππους. Ξενοφ.

138. Ὁ χρονικός *cum* φέρεται πρὸς παρατατικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον ὑποτακτικῆς, ὅταν ὁ λόγος εἶναι διηγηματικός, τὸ δὲ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως κεῖται τότε κατὰ παρακείμενον ἢ ἱστορικὸν ἐνεστώτα ὀριστικῆς. Ἐν τοῖς τοιούτοις χρονικοῖς λόγοις πλειστάκις ἐνυπάρχει αἰτιολογικὴ ἔννοια καὶ ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ χρῆσις τῆς ὑποτακτικῆς. *Agésilæus, cum ex Aegypto reverteretur, venisset que in portum, in morbum implicitus, decessit* (Κορν. Νέπ.). — *Alexander cum interemisset Clitum, familiarem suum, vix a se manus abstinuit* (Κικέρ.).

Σ ἢ μ. Ὁ *cum* μετὰ παρατατικὸν ὑποτακτικῆς ἀποδίδεται εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν διὰ τοῦ ἐν *ῥ* ἢ ὅτε, μετὰ δὲ ὑπερσυντέλικου διὰ τοῦ ἀφ' οὗ.

139. Ὁ αἰτιολογικός *cum* φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν καὶ σημαίνει ἐπειδὴ, ἐνίοτε δὲ ἐν *ῥ* ἢ *ἀρ* καὶ (σημασία ἐναντιωματικῆ). *Cum vita sine amicis insidiarum plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare* (Κικέρ.). *Fuit Phocion pauper, cum ditissimus esse posset* (Κορν. Νέπ.).

140. Τὸ *dum* καὶ τὸ *quoad*, ὅταν σημαίνωσιν ἐφ' ὅσον, φέρονται πρὸς ὀριστικὴν· *Haec gens (Lacedaemoniorum) fortis fait, dum*

Lycurgi leges vigeant. (Κικέρ.) — Cato, quoad vivit, virtutum laude crevit (Κικέρ.).

141. Τὸ dum, τὸ quod καὶ τὸ donec, ὅταν σημαίνωσιν ἕως ἄρ, φέρονται πρὸς ὀριστικὴν μὲν ἔαν τὸ πρᾶγμα παρίσταται ὡς βέβαιον, πρὸς ὑποτακτικὴν δὲ ἔαν παρίσταται ὡς ἀμφίβολον ἢ ἔαν ὑποδηλωταί ἅμα καὶ σκοπὸς ἢ αἰτία. Neque finis iniuriae fiebat, donec populos senatum coegit (Κικέρ.). — Delitui dum vela darent (Βεργίλ.).

142. Οἱ σύνδεσμοι dummodo, dum, modo (=εἰ μόνον, μόνον εἰ, ἀρκεῖ μόνον) καὶ ἀρνητικῶς dummodo ne, dum ne, modo ne φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν, ἅτε δηλοῦντες σκοπὸν καὶ οὐχὶ πραγματικὸν γεγονός. Omnia honesta negligunt, dummodo potentiam consequantur (Κικέρ.). — Neque Catilina, dum sibi pararet regnum, quidquam pensi habebat (Σαλλούστ.). — Manent ingenia senibus, modo permaneat studium et industria (Κικέρ.).¹

143. Τὸ antequam καὶ τὸ priusquam φέρονται πρὸς ὀριστικὴν μὲν ὅταν ἔχωσιν ἀπλῶς χρονικὴν σημασίαν, πρὸς ὑποτακτικὴν δὲ ὅταν προσυπάρχη καὶ ἡ ἔννοια στενῆς τινος ἐσωτερικῆς σχέσεως (σκοποῦ, αἰτίας κτλ.) μεταξὺ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξηρημένης. Haec omnia ante facta sunt quam Verres Italiam attigit (Κικέρ.). — Caesar ad Pompeii eastra pervenit, priusquam Pompeius sentire posset (Καίς.).

144. Ἐν τῷ διηγηματικῷ λόγῳ τὸ antequam καὶ τὸ priusquam φέρονται συνήθως πρὸς παρατατικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον ὑποτακτικῆς. Aristides interfuit pugnae navali apud Salamina quae facta est, priusquam poena exsillii liberaretur (Κοργ. Νέπ.).

145. Τίθεται τὸ antequam καὶ τὸ priusquam καὶ μετὰ ἐνεστώτος ὀριστικῆς εἰς ὀφθαλμῶν μελλούσης πράξεως ἀντὶ μέλλοντος, εἶον· Nunc, antequam ad causam redeo, pauca de me dicam, (Κικέρ.). Πρβλ. Antequam de republica dicam, exponam breviter consilium perfectionis meae (Κικέρ.).

146. Οἱ σύνδεσμοι quasi, tamquam, tamquam si, aequae ἢ perinde ac si, velut, velut si, ut si φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν,

¹ Πρβλ. τὰ ἑλληνικὰ· Ἐπαίνου τεύξεται, ἔαν μόνον τὸ τεχνὲν εὖ τολμᾷ τελεῖν (Σοφ.)· Ἀρχέτω· μόνον ἀγαθὸν τι ποιῶν ὑμᾶς φαινεσθῶ (Ξενοφ.).

ὁ δὲ χρόνος τίθεται κατὰ τοὺς περὶ ἀκολουθίας τῶν χρόνων κανόνας. *Quid ego his testibus utor quasi res dubia aut obscura sit* (ὄχι esset, διότι προηγείται ὁ ἐνεστώς utor)? *Κικέρ.* — *Sequani absentis Ariovisti crudelitatem, velut si coram adesset, horrebant* (Καίς.).

147. Οἱ αἰτιολογικοὶ σύνδεσμοι quod καὶ quia φέρονται πρὸς ὀριστικήν. Πρὸς ὑποτακτικήν δὲ μόνον ὅταν ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις ἐκφράζη τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου. *Mater irata est, quia non redierim.*

Ἡ ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς ἐρωτηματικαῖς προτάσεσιν.

148. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις εἶναι ἢ εὐθείαι ἢ πλάγαι (ἐξηρημαίνονται). Αἱ εὐθείαι ἐκφέρονται καθ' ὀριστικήν.

149. Αἱ εὐθείαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις αἱ μὴ ἐξαγγελλόμεναι δι' ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ δι' ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος καὶ πρὸς ἃς δίδεται ἀπόκρισις ναὶ ἢ ὄχι, ἢ ἐκφέρονται ἄνευ ἐρωτηματικοῦ μορίου, τότε δὲ διακρίνονται διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς (ἢ διὰ τοῦ ἐρωτηματικοῦ σημείου ἂν εἶναι γραπταί) ἢ παραλαμβάνουσιν ἐρωτηματικὸν μόριον. Τοιαῦτα δὲ μόρια εἶναι τὸ nē, τὸ num (καὶ κατ' ἐπίφρῳσιν numme) καὶ τὸ nonne. — Τὸ συνηθέστατον ἐρωτηματικὸν μόριον εἶναι τὸ nē, ὅπερ προσαρτᾶται ὡς ἐγκλιτικὸν εἰς ἐκείνην τὴν λέξιν, ἐφ' ἧς κεῖται ἢ ἐμφασίς· ἢ ἀπόκρισις δύναται νὰ εἶναι καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ. Τὸ num (numme) προστίθεται εἰς τὰς ἐρωτήσεις, εἰς ἃς ἢ ἀπόκρισις προσδοκᾶται ἀποφατικὴ, τὸ nonne εἰς τὰς ἐρωτήσεις, εἰς ἃς ἢ ἀπόκρισις εἶναι καταφατικὴ. *Venis? Quid vis? Venitne pater? — Num negare audes? (non audeo). — Nonne vides? (video).*

150. Αἱ πλάγαι ἢ ἐξηρημαίνονται ἐρωτήσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικήν. Ἐξαγγέλλονται δὲ ἢ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων num ἢ ne (χωρὶς τὰ μόρια ταῦτα νὰ ὑποδηλώσωσιν ὅτι προσδοκᾶται ἀπόκρισις ναὶ ἢ ὄχι) ἢ διὰ τοῦ nonne—ἢ δι' ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιρρημάτων. *Videamus primum, deorumne providentia mundus regatur; deinde consulantne rebus humanis* (Κικέρων). — *Cogita quantum bona exempla prosint* (Σενέκ.). — *Conon non quaesivit ubi ipse tuto vixeret, sed unde praesidio posset esse civibus suis* (Κορν. Νέπ.).

151. Αἱ διπλαῖ ἐρωτήσεις καὶ αἱ εὐθείαι καὶ αἱ πλάγαι ἐκφέροντο κατὰ τέσσαρας τρόπους, οὓς δεικνύουσιν οἱ ἐξῆς τέσσαρες τύποι:

α'. utrum (utrumne)—an	
β'. +	—an (anne μόνον ἐν πλαγ. ἐρωτήσεσιν).
γ'. ne (ἐγκλιτ.)	—an
δ'. +	—ne (ἐγκλιτ.)

Σ η μ. Ὁ σταυρὸς σημαίνει ὅτι τὸ κῶλον, ἐν ᾧ κεῖται, ἐκφέρεται ἄνευ μορίου. Τοῦ utrumne (ἐν τῷ α' τύπῳ) εἶναι παρὰ τοῖς δοξίμοις πάντοτε κεχωρισμένα τὰ μέρη διὰ παρέμβεβλημένης λέξεως. Τοῦ δὲ δ' τύπου γίνεται χρῆσις μόνον ἐν ταῖς πλαγίαις ἐρωτήσεσιν.

Παραδείγματα.

α'. *Utrum hostem, an vos ignoratis? Quid interest, utrum ex homine se quis convertat in belluam, an in hominis figura immanitatem gerat belluae.*

β'. *Ipse Roscius percussit patrem, an allis occidendum dedit?—Interrogatur, tria pauca sint, anne multa.*

γ'. *Romamne venio, an hic maneo?—Quaeritur, unusne mundus sit, an plures.*

δ'. *Datames experiri voluit, verum falsumne esset sibi relatum.*

Σ η μ. Τὸ ἡμέτερον ἢ ὄχι ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ τοῦ an non ἢ διὰ τοῦ necne. Ἄλλὰ τὸ μὲν an non τίθεται ἀδιαφόρως καὶ ἐν ταῖς εὐθείαις διπλαῖς ἐρωτήσεσι καὶ ἐν ταῖς πλαγίαις, τὸ δὲ necne μόνον ἐν ταῖς πλαγίαις. *Isne est, quem quaero, an non?—Demus beneficium necne, in nostra est potestate.—Nondum de Eumene statuerat Antigonus, conservaret eum necne*

152. Ἡ πρόποσα θέσις τοῦ an εἶναι πάντοτε ἐν τῷ δευτέρῳ κώλῳ τῶν διπλαῶν ἐρωτήσεων. Ἐν τῇ ἀπλῇ εὐθείᾳ ἐρωτήσῃ τίθεται ὁ σύνδεσμος an ἢ an vero' α') πρὸς δήλωσιν ὅτι ἡ καταφατικὴ εἰς αὐτὴν ἀπόκρισις θὰ ἦτο ἄτοπος (an tu esse me tristem putas? = ἢ νομίζεις ὅτι εἶμαι περίλυπος; θὰ ἦτο ἄτοπον νὰ νομίζης, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ νομίζης ὅτι κτλ.). β') ἐν τῇ λεγομένῃ ἐπαναρθωτικῇ ἐννοίᾳ (σχεδὸν=nonne). *Quando autem vis divini afflatus delphici evanuit? An postquam homines minus creduli esse coeperunt? Πρὸβλ. τὰ ἐλληνικά. Τί τηνικάδε ἀφῆσαι, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρὸς ἔτι ἐστὶ;—Πόθεν φαίνει; ἢ ὄηλα δὴ ἀπὸ τοῦ κυνηγεσίου; = unde ades? an scilicet a venatione.*

153. Ἐν ταῖς ἀπλαῖς πλαγίαις ἐρωτήσεσιν ὁ an τίθεται μετὰ

τῶν φράσεων *haud scio, nescio, dubito, dubium est, incertum* καὶ ἄλλων τοιούτων σημαίνουσῶν ἀμφιβολίαν. Διὰ τῆς προσθήκης τοῦ *an* ἡ ἀμφιβολία κλίνει πρὸς κατάφασιν καὶ ὄχι πρὸς ἀρνησιν. *Moriendum enim certe est, et id incertum, an eo ipso die* = Βεβαίως ἀποθανοῦμεθα· τίς οἶδε δὲ μήπως αὐτῇ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ. — *Ingens eo die res et nescio an maxima gesta sit* = μέγα ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ἴσως τὸ μέγιστον ἐγένετο.

Ἡ ὑποτακτικὴ μετὰ τὰ ἀναφορικά.

154. Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται μετὰ τὰ ἀναφορικά πρὸς δῆλωσιν ἀποτελέσματος, τότε δὲ τὸ ἀναφορικὸν δύναται νὰ ἀναλυθῇ εἰς τὸν *ut* καὶ τὴν ἀρμοδίαν προσωπικὴν ἢ δεικτικὴν ἀνωνομιάν ἢ τὸ ἀρμόδιον δεικτικὸν ἐπίρρημα, οἷον· *qui* = *ut ego, ut tu, ut is* — *quos* = *ut nos, ut vos, ut eos* — *unde* = *ut inde* — *ubi* = *ut ibi*. Ἐν τῇ τοιαύτῃ δὲ τῶν ἀναφορικῶν χρήσει σημειωτέον αἱ ἐξῆς τρεῖς περιπτώσεις.

155. α'.) Τίθεται μετὰ τὸ ἀναφορικὸν ὑποτακτικῆ, ὅταν προηγῆται δεικτικὸν δηλοῦν ποιότητα προσδιοριζομένην ὑπὸ τοῦ ἀναφορικοῦ, (οἷον· *talis, eiusmodi, is* [= *talis*], *tantus* κτλ.). Τὸ δεικτικὸν τοῦτο δύναται καὶ νὰ παραλείπηται, ἅτε δυνάμενον νὰ νοηθῇ ἐξ αὐτῆς τῆς ὑποτακτικῆς ὡς εἰς τὰς φράσεις *sunt* (*reperiuntur, inveniuntur, est, nemo est, quis est*) *qui* μεθ' ὑποτακτικῆς. *Ea est Romana gens, quae victa quiescere nesciat* (= *talis* — *ut ea nesciat*) Δ16. *Nemo tam immanis est, cuius mentem non imbuerit deorum opinio* (*tam immanis* — *ut eius mentem* κτλ.). *Κικέρ.* — *Multae res sunt eiusmodi, quarum exitus nemo providere possit* (= *eiusmodi* — *ut earum* κτλ.). *Κικέρ.* — *Nulla acies humani ingenii tanta est, quae penetrare in caelum possit* (= *tanta* — *ut ea* κλ.). *Κικέρ.* — *Inventi sunt qui* (= *tales* *ut*) *vitam profundere pro patria parati essent* (*Κικέρ.*). *Sunt qui discesum animi a corpore putent esse mortem* (*Κικέρ.*). — *Nihil est quod tam miseros faciat quam impietas et scelus*.

156. β'.) Τίθεται μετὰ τὸ ἀναφορικὸν ὑποτακτικῆ, ὅταν προηγῆται συγκριτικὸν μετὰ τοῦ *quam*. *Maior sum quam cui possit fortuna nocere* ('Οβιδ.) = *quam* *ut mihi* κτλ. — *Maius gaudium fuit quam caperent* (= *quam* *ut id*) Δ16.

Ὁ Κικέρων ἀντὶ τοῦ *quam qui—quam cui* κτλ. μεταχειρίζεται συνήθως τὸ ἀπλοῦν *quam* ἢ τὸ *quam ut*, οἷον· *Haec sunt dicta subtilius, quam ut quisvis ea possita gnoscere.*—*Postea quidquid erat oneris in nautis remigibusque exigendis Segestanis praeter ceteros imponebat, aliquando amplius quam ferre possent.*¹

157. γ'.) Τίθεται μετὰ τὸ ἀναφορικὸν ὑποτακτικῆ, ὅταν προγῶνται τὰ ἐπίθετα *dignus* (*indignus*), *aptus*, *idoneus*, οἷον· *Volutas non est digna, ad quam sapiens respiciat* (Σενέκ.)=*ut ad eam.*—*Rustici nostri cum fidem alicuius bonitatemque laudant dignum esse dicunt, quicum in tenebris mices* (Κικέρ.).=*ut cum eo.*

158. Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται μετὰ τὰ ἀναφορικὰ πρὸς δήλωσιν αἰτίας, δύνανται δὲ τότε τὰ ἀναφορικὰ νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς τὰ ἐξῆς· *cum ego—cum tum—cum ille* κτλ. *Alexander cum in Sigèo ad Achillis tumulum adstitisset, o fortunate, inquit, adolescens, qui (=cum tu) tuae uirtutis Homerum praeconem inveneris* (Κικέρ.).—*Caninius fuit mirifica vigilantia, qui (=cum ille) suo toto consulatu somnum non viderit* (Κικέρ.).—*Me, qui (=cum ego) ad multam noctem vigillassem, artior somnus complexus est* (Κικέρ.).

Σ η μ. Τὰ τοιοῦτου αἰτιολογικοῦ ἀναφορικοῦ προτάσσεται πολλάκις πρὸς ἔμφασιν τὸ *quippe*, ἢ τὸ *utpòte* ἢ τὸ *ut* (τὸ *ut* δὲν μεταχειρίζεται ὁ Κικέρων)· *quippe qui—ut pote qui—ut qui.* *Convivia cum patre non inibat, quippe qui ne in oppidum quidem nisi perraro veniret* (Κικέρ.).—*Plato cum a Dionysio tyranno crudeliter violatus esset, quippe quem venundari iussisset.* . . . . (Κορν. Νέπ.)

159. Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται μετὰ τὰ ἀναφορικὰ μὲ τελικὴν ἐννοιαν, δύνανται δὲ τότε τὰ ἀναφορικὰ νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς τὰ ἐξῆς *ut ego—ut tu—ut is—ut ibi—ut inde* κτλ. *Themistocli rex Magnesium donarat, quae (=ut ea) ei panem praeberet, Lamyscum autem unde (=ut inde) vinum sumeret, Myuntem, ex qua (=ut ex ea) obsonium haberet* (Κορν. Νέπ.).—*Popu-*

¹ Πρὸβλ. τὰ ἐλληνικά. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Σικελίᾳ ἢ κατὰ μείζων δάκρυα πεπόνθησαν (Θουκδ.).—Τὸ δαιμόνιον μεγαλοπρεπέστατον ἡγόμασι ἢ ὡς ἐκ τῆς ἐμῆς θεραπείας προσδεῖσθαι (Ξενοφ.).

lus Romanos sibi tribunos plebis creavit per quos (=ut per eos) contra senatum et consules tutus esse posset (Εὐτρόπ.).

Ἡ ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς παρεμβεβλημέναις προτάσεσι.

160. Τίθεται ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς παρεμβεβλημέναις προτάσεσιν, ὅταν αὐταὶ ἐκφράζωσι τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου. Τρία δὲ εἶναι τὰ εἶδη τῶν τοιούτων προτάσεων· α') ἐξηρητημένοι ἐξ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως· β') ἐξηρητημένοι ἐκ προτάσεως καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομένης· γ') ἐξηρητημένοι ἐκ προτάσεως καθ' ὀριστικὴν ἐκφερομένης.

Σημ. Δυνατὸν καὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ διανόημα νὰ ἐκφράζη τις ὡς διανόημα ἄλλου καὶ νὰ ὁμιλῇ περὶ ἑαυτοῦ ὡς περὶ τρίτου προσώπου.

161. α'.) Αἱ ἐξ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως ἐξηρητημένοι ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν, ὅταν ἐκφράζωσι τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους τοῦ περὶ οὗ πρόκειται προσώπου. Ὁ χρόνος τῆς τοιαύτης προτάσεως κρέμαται ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας. Ἐν ὅμως ἡ παρεμβεβλημένη αὕτη πρότασις ἐπέξηγησιν εἰς ἀλλότριον διανόημα ἢ τὸν ἀλλότριον λόγον, προερχομένη ἐκ τοῦ ἀναφέροντος αὐτά, τίθεται τότε καθ' ὀριστικὴν Socrates dicere solebat, omnes in eo, quod scient, satis esse eloquentes (Κικέρ.).—Mos est Athenis laudari in contione eos, qui sint in proeliis interfecti (Κικέρ.).—Ennius non censet lugendam esse mortem, quam immortalitas consequatur (Κικέρ.).—Caesar Helvetios in fines suos, unde erant profecti, reverti iussit (Καῖσ.).—Ἐν τῇ φράσει λ.χ. ταύτη ἐτέθη ὀριστικὴ (erant profecti), διότι ἡ παρεμβεβλημένη φράσις (unde erant profecti) παρεισάγεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ ἀναφέροντος τὸ κέλευσμα τοῦ Καῖσαρος (reverti in fines suos) πρὸς ἐπέξηγησιν αὐτοῦ. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα εἶναι αὐτὸς ὁ Καῖσαρ, διότι πανταχοῦ τῶν συγγραμμάτων του ὁ Καῖσαρ ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ ὡς περὶ τρίτου προσώπου.

162. β'.) Αἱ παρεμβεβλημένοι προτάσεις αἱ ἐξηρητημένοι ἐξ ἄλλης προτάσεως, καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομένης, τίθενται καὶ αὐταὶ καθ' ὑποτακτικὴν, ὅταν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἐκφράζη τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου. Ὅταν δ' ὅμως τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι πρόσθετος ἐπέξηγησις εἰς τὸ ἀλλότριον διανόημα ἢ τὸν ἀλλότριον λόγον, προερχομένη ἐκ τοῦ ἀναφέροντος αὐτά, τίθενται καθ' ὀριστικὴν. Eo simus animo, ut nihil in malis ducamus, quod sit vel a deo

immotali, vel a naturā constitutum (Κικέρ.).—Memoria erat tanta Hortensius, quantam in nullo cognovisse me arbitror, ut, quae secum commentatus esset, ea sine scripto verbis eisdem redderet, quibus cogitavisset (Κικέρ.).—Themistocles certiore regem fecit, id agi, ut pons quem ille in Hellesponto fecerat, dissolveretur, (Κορν. Νέπ.). Ἡ φράσις quem ille—fecerat δὲν εἶναι τοῦ Θεμιστοκλέους, ἀλλὰ τοῦ συγγραφέως ἐπέξηγουντος δι' αὐτῆς τὸ pons, καὶ διὰ τοῦτο ἐτέθη τὸ fecerat καθ' ὀριστικὴν.

163. γ'.) Αἱ παρεμβεβλημένοι προτάσεις αἱ ἐξηρητημένοι ἐξ ἄλλης προτάσεως καθ' ὀριστικὴν ἐκφερομένης τίθενται καθ' ὑποτακτικὴν, ὅταν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἐκφράζη τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου καὶ ὄχι τοῦ ἀναφέροντος αὐτά. Noctu ambulabat in publico Themistocles, quod somnum capere non posset (Κορν. Νέπ.). Διὰ τῆς ὑποτακτικῆς posset δηλοῦται ὁ λόγος τοῦ Θεμιστοκλέους, ὄχι δὲ τοῦ συγγραφέως. Ἄν ὁ συγγραφεὺς ἤθελεν ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ δηλώσῃ τὸν λόγον, δι' ὃν ὁ Θεμιστοκλῆς publico ambulabat noctu, θὰ ἔλεγε καθ' ὀριστικὴν poterat. Ὅθεν τὸ posset=διότι, ὡς ἔλεγε, δὲν ἠδύνατο. Aristides nonne ob eam causam expulsus est patria, quod praeter modum iustus esset? (Κικέρ.).

Σ η μ. Ἐν ἀπάσαις ταῖς παρεμβεβλημέναις προτάσεσι ταῖς ἐκφραζούσαις τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως καὶ ὄχι τοῦ συγγραφέως, δὲν τίθεται ἡ ἀντωνυμία is, ἀλλ' ἡ sui—sibi—se, οὔτε ἡ κτητικὴ γενικὴ eius—eorum—earum, ἀλλ' ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία suus. Ὅθεν divitias contemnebat, quod se felicem reddere non possent (διανόημα τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως)—quod eum felicem reddere non poterant (διανόημα τοῦ συγγραφέως).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΘΕΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ.

164. Τὰ εἶδη τῶν ὑποθέσεων εἶναι τρία·

α') Καθαρὰ ὑπόθεσις, ὅταν δηλαδὴ μηδεμίαν ἐνδειξίαν παρέχηται ἂν τὸ ὑποτιθέμενον συμβαίνει ἢ δὲν συμβαίνει, δύναται ἢ δὲν δύναται νὰ συμβῇ. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ὑποθέσεως ἐκφέρεται καθ' ὀριστικὴν ἐν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει (ἐλληνιστὶ εἰ μὲθ' ὀριστικῆς): Si

dies est, lucet. Ὁ λέγων οὐδεμίαν γνώμην ἐκπράζει ἂν εἶναι ἡμέρα ἢ ὄχι, ἀλλὰ τοῦτο μόνον λέγει ὅτι ἂν εἶναι ἡμέρα, ἀναγκασίως εἶναι καὶ φῶς. Si bona existimatio divitiis praestat et pecunia tantopere expetitur, quanto gloria magis est expetenda? (Κικέρ.).

165. Β'.) Ὑπόθεσις ἀβέβαιος μὲν, ἀλλ' ἐνδεχομένη. Αὕτη ἐκφράζεται διὰ τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει. Dies deficiat, si velim numerare quibus bonis male evenerit (Κικέρ.). — Si gladium quis apud te deposuerit, repetat insaniens: reddere peccatum sit, officium non reddere. Κικέρ.

166. Γ'.) Ὑπόθεσις τοῦ μὴ ὄντος, δηλοῦσα τὸ μὴ γενόμενον ἢ μὴ γινόμενον. Ἐκφέρεται διὰ τοῦ παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελικοῦ ὑποτακτικῆς. Si mater me castigasset non hucusque processissem et in mortem abduceret = "Ἄν ἡ μήτηρ μὲ εἶχε κολάσῃ (ἀλλὰ δὲν μὲ ἐκόλασε), δὲν θὰ εἶχον προχωρήσῃ ἕως ἐδῶ, ὅπου προχωρήσα καὶ δὲν θὰ ὠδηγοῦμαι εἰς τὸν θάνατον (ὅπου τώρα ὠδηγοῦμαι). — Si Roscius has inimicitias cavere potuisset, viveret (Κικέρ.). — Aurum et argentum frustra natura genuisset, nisi eadem docuisset, quemadmodum ad eorum venas perveniretur (Κικέρ.). — Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐλληνικῇ τίθεται παρωχημένος χρόνος ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἂν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΠΕΡΙ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ.

167. Τοὺς λόγους ἢ τὰ δικαιώματα ἄλλου δυνάμεθα κατὰ δύο τρόπους νὰ ἐξενέγκωμεν. Ἡ ἐπαναλαμβάνομεν αὐτὰ αὐτολεξεῖ ἢ πῶς ἐκεῖνος τὰ εἶπεν ἢ τὰ διενόθη, καὶ τότε ὁ λόγος εἶναι καὶ λέγεται εὐθὺς ἢ ὀρθὸς (oratio directa ἢ recta) ἢ ἐξαρτῶμεν αὐτὰ ἐκ τινος λεκτικοῦ ῥήματος (σημαίνοντος δηλαδὴ ὅπωςδῆποτε λόγον εἶτε προφορικὸν εἶτε ἐνδιάθετον), καὶ τότε ὁ λόγος εἶναι καὶ λέγεται πλάγιος (oratio indirecta ἢ obliqua).

Περὶ τοῦ πλαγίου λόγου ἔχομεν τοὺς ἐξῆς κανόνας·

168. Πᾶσα κύρια πρότασις τοῦ εὐθέως λόγου διηγηματικὴ ἢ ἀποφαντικὴ τρέπεται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ἀπαρεμφρατικὴν πρότασιν.

Δόγ. εὐθ. Democritus dicit: innumerabiles sunt mundi.

Δόγ. πλάγ. Democritus dicit innumerabiles esse mundos.

169. Αἱ κύριαί προτάσεις αἱ σημαίνουσαι προσταγὴν, συμβουλήν,

παράκλησιν, ἐπιθυμίαν, προτροπήν, ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ κατὰ παρατατικὸν ὑποτακτικῆς (κατ' ἐνεστώτα δὲ ὑποτακτικῆς μόνον ὅταν τὸ κύριον ῥῆμα εἶναι ἱστορικοῦ ἐνεστώτος).

Λόγ. εὐθ. *Pyrrho accito a Tarantinis in Italiam a Dodonaeo Iove data dictio erat: cave Acherusiam aquam Pandosiamque urbem, ibi fatis tuis terminus datur.*

Λόγ. πλ. *Pyrrho accito a Tarantinis in Italiam a Dodonaeo Iove data dictio est, cavēret Acherusiam aquam Pandosiamque urbem, ibi fatis eius terminum dari.*

Λόγ. εὐθ. *Vos ite ad copias quibus quisque praest.*

Λόγ. πλ. *Illi irent ad copias quibus quisque praesesset.*

170. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ καθ' ὑποτακτικὴν μὲν ἂν περιέχῃσι *πραγματικὰς* ἐρωτήσεις, ἂν δ' εἶναι μόνον ῥητορικὰ σχήματα, δηλονότι ἀποφάνσεις ἐρωτηματικῶς ἐκπεφρασμένα, ἐκφέρονται δι' ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως. Δύνανται ὅμως καὶ ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει νὰ ἐξενεχθῶσι καθ' ὑποτακτικὴν, μάλιστα ὅταν ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ κεῖται τὸ δευτερον πρόσωπον. Τίθεται δὲ ἡ ὑποτακτικὴ κατὰ χρόνον παρατατικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον (ἢ κατ' ἐνεστώτα ἂν τὸ κύριον ῥῆμα εἶναι ἱστορικοῦ ἐνεστώτος). *Caesar cum animadvertisset, trepidare suos, graviter eos in-cusavit : quid tandem vererentur ? aut cur de sua virtute, ant de ipsius diligentia desperarent ?* (Λόγ. εὐθ. *Quid tandem veremini ? aut cur de virtute—desperatis ?*) Καῖσ.—*Tum vero quid metueret, cum ille acie decernere pararet ?* Λόγ. εὐθ. *nunc vero quid metuam, cum ille acie decernere paret ?*) Καῖσ.—(Indignabantur) *hocine patiendum fuisse* (Λόγ. εὐθ. *hocine patiendum fuit ?*), *si ad nutum dictatoris non responderit vir consularis ? Fingerent* (Λόγ. εὐθ. *figite*) *mentitum ante, atque ideo non habuisse, quod tum responderet; cui servo unquam mendacii, poenam vincula fuisse?* (Λόγ. εὐθ. *poena fuit?*) Διέ.—*Caesar legatis Helvetiorum ita respondit : si veteris contumeliae oblivisci vellet, num etiam recentium iniuriarum memoriam deponere posse?* (Λόγ. εὐθ. *si veteris contumeliae oblivisci volo, num etiam—deponere possum ?*) Καῖσ.

171. Αἱ παρεμβεβλημένα προτάσεις τοῦ εὐθέως λόγου τίθενται καθ' ἄνωτέρω (§ 163 ἐξ.) εἰδείχθη, ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ καθ' ὑποτακτικὴν.

172. Ἐν τῷ πλαγιῷ λόγῳ ἀντικαθίσταται διὰ τῆς ἀντωνυμίας ille ἢ hic τοῦ εὐθέως λόγου, ὅπως καὶ τὸ tunc τίθεται ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ nunc.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ις'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΣ

173. Ἡ προστακτικὴ, ἢ τε ἐνεργητικὴ καὶ ἢ παθητικὴ, ἔχει δύο τύπους ἐνεστώτους (ἐνεργ. ἐν. β'. lauda, πλ. β'. laudate—παθητ. ἐν. β'. laudare, πλ. β'. laudamini) καὶ μέλλοντος (ἐνεργ. ἐν. β'. laudato, γ'. laudato, πλ. β'. laudatote, γ'. laudanto—παθητ. ἐν. β'. laudator, γ'. laudator, πλ. γ'. laudantor). Καὶ ὁ μὲν ἐνεστώσ, ὁλοῖ ὅτι τὸ προσταττόμενον πρέπει ἀμέσως νὰ ἐκτελεσθῇ (aut scribe, aut abi—lege—more) ἢ ὅτι κελεύει τις (εὐχεται κτλ.) πρᾶξις τις ὑπάρχουσα ἤδη νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ ὑπάρχῃ (vive felix!). Ὁ δὲ μέλλον ἐκφράζει ἐπιθυμίαν, προσταγὴν κτλ. ἐν σχέσει πρὸς ἄλλην πρᾶξιν, ἢ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ τι, ἀπ' οὗ ἄλλη τις πρᾶξις εἴτε ἐκφραζομένη εἴτε ὑπονοουμένη ἤθελεν ἐκτελεσθῆ. Rem vobis *proponam*; vos eam suo, non nominis pondere, *penditote* (Κικέρ.). —Ubi nihil erit quod scribas, id ipsum *scribito*. (Κικέρ.). —Prius *audite* paucis : quod cum *dixero*, si *placuerit*, *facitote* (Τερέντ.).

Σημ. Ἡ προστακτικὴ ἀναφέρεται φυσικῶς εἰς τὸ μέλλον καθόλου, ἀλλὰ τὸ μέλλον δύναται μὲν νὰ εἶναι ἐγγύτατον καὶ τότε νὰ ληφθῇ ὡς ἐνεστώσ, δύναται δὲ νὰ εἶναι ἀφεστώσ καὶ τότε νὰ ληφθῇ ὡς τῶ ὄντι μέλλον. Ἐρμηνεύεται δὲ ὁ μὲν ἐνεστώσ τῆς λατινικῆς προστακτικῆς, ὁ δυνάμενος νὰ ἀναφέρηται καὶ εἰς τὸ ἐγγύτατον μέλλον καὶ εἰς τὸ ἀφεστώσ, ἢ διὰ τοῦ ἀορίστου ἢ διὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐλληνικῆς προστακτικῆς lauda = ἐπαίνεσον (τώρα) ἢ ἐπαίνει (διαιρκῶς). ὁ δὲ μέλλον τῆς λατινικῆς προστακτικῆς, ὁ ἀναφερόμενος σπανίως μὲν εἰς τὸ ἐγγύτατον μέλλον, συνήθως δὲ εἰς τὸ ἀφεστώσ, διὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐλληνικῆς προστακτικῆς καὶ σπανίως διὰ τοῦ ἀορίστου laudato = ἐπαίνει καὶ σπανίως ἐπαίνεσον.

174. Ἐκ τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ ῥηθέντων περὶ τῆς σημασίας τοῦ μέλλοντος τῆς προστακτικῆς συνάγεται ὅτι τῶν τύπων τοῦ χρόνου τούτου σπανιώτερον μὲν γίνεται χρῆσις ἐν τῇ συνήθει γλώσσῃ, συνηθέστερον δὲ ἐν ἐκφράσει σεμνοτέρας· καὶ ἐν διατάξει νομικαῖς. Regio imperio duo sunt iique consules *appellantor*, militiae summum ius *habento*, nemini *parento*, illis salus populi *suprema lex esto* (Κικέρ.).

175. Ἡ ἀπαγόρευσις ἐκφέρεται διὰ τῆς προστακτικῆς μετὰ τοῦ *ne* καὶ *neve* (ὄχι διὰ τοῦ *non* καὶ τοῦ *neque*), τῆς τοιαύτης ὁμοῦ ἀπαγορευτικῆς προστακτικῆς γίνεται μᾶλλον χρῆσις ἐν τῇ ἀρχαίῳ-τέρᾳ ἢ τῇ ποιητικῇ γλώσσῃ, ἢ ἐν ταῖς νομικαῖς διατάξεσι. *Tu ne cede malis* (Βεργίλ.). — *Hominem mortuum (inquit lex in duodecim tabulis) in urbe ne sepelito neve urito* (Κικέρ.). Ἐν δὲ τῇ δοκίμῳ πεζογραφίᾳ ἡ ἀπαγόρευσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *ne* (*nemo, nihil*) καὶ τῆς ὑποτακτικῆς (παρακειμένου) ἢ περιφραστικῶς διὰ τοῦ *noli* (προστακτικῆς τοῦ ῥήματος *nolo*—οὐ βούλομαι) καὶ ἀπαρεμφάτου. *Ne transieris Ibērum, ne quid rei tibi sit cum Saguntinis* (Διδ.). — *Hoc facito, hoc ne feceris* (Κικέρ.). — *Nihil ignoveris, nihil gratiae causa feceris, misericordia commotus ne sis* (Κικέρ.). — *De me nihil timueritis* (Κικέρ.). *Noli oblivisci te Ciceronem esse* (Κικέρ.). — *Si insidias fieri libertati vestrae intelligetis, nolitote dubitare eam defendere* (Κικέρ.).

176. Ἀντὶ τῆς προστακτικῆς ἀμφοτέρων τῶν χρόνων γίνεται χρῆσις: 1) τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς (μεθ' οὗ ἐν τῇ ἀπαγορεύσει τίθεται *non*), ὡς· *facies ἢ non facies hoc*—*Sed valebis, meaque negotia videbis, neque diis iuvantibus ante brumam exspectabis* (= *vale, vide, exspecta*). 2) τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς, οὗτινος μάλιστα τὸ τρίτον πρόσωπον (ἐν. καὶ πλ.) ἀναπληροῦ ἐπὶ τε προσταγῆς καὶ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως τὸ ἐλλεῖπον τρίτον πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς, καὶ ἀντὶ δὲ τοῦ τρίτου προσώπου τοῦ μέλλοντος τῆς προστακτικῆς, τίθεται συνηθέστερον, ὅταν δὲν εἶναι χρεῖα ἐξεπίτηδες νὰ γείνη χρῆσις τῆς εἰς τὰς νομικὰς διατάξεις ἰδιαζούσης γλώσσῃς (§ 174). *Suum quisque noscat ingenium* (Κικέρ.). — *Dii prohibeant hoc a nobis* (Κούρτ.). — *Ne quis fastidiat grammatices elementa* (Κοῖντιλ.). 3) τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τῷ δευτέρῳ προσώπῳ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως μετὰ τοῦ *ne* (ἰδ. § 175).

Σημ. α'. Περιφραστικῶς δ' ἐκφέρεται ἡ μὲν προστακτικὴ διὰ τοῦ *cura* (προστακτικῆς τοῦ ῥήμ. *curare*) ἢ *curato ut*—*fac* (προστακτ. τοῦ *facere*) *ut ἢ fac* (ἄνευ τοῦ *ut*) μεθ' ὑποτακτικῆς, ὡς· *cura ut quam primum venias*—*facite ut recordemini* κτλ. Ἡ δὲ ἀπαγορευτικὴ προστακτικὴ διὰ τοῦ *fac ne*—*cave ne* (συνηθέστερον) *cave* (ἄνευ τοῦ *ne*) μετ' ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου ὑποτακτικῆς,

οἶον cave putes—cave dixeris, μάλιστα δὲ διὰ τοῦ *poli* καὶ ἀ-
παρεμφάτου (ἴδ. § 175).

Σημ. 6'. Καὶ δι' ἄλλων περιφράσεων ἐκφράζουσιν οἱ ποιηταὶ τὴν ἀπαγό-
ρευσιν, οἶον oderis curare—mitte sectari—remittas quaerere—fuge suspi-
cari—parcite procedere—desine sperare κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ἈΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ

177. Ἡ ἀπαρέμφατος ἢ τὸ ἀπαρέμφατον ἔχει τρεῖς χρόνους ἐν τε
τῇ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ, ἐνεστώτα, παρακείμενον καὶ
μέλλοντα (*laudare, laudavisse, laudaturum esse—laudari, lau-
datum esse, laudatum iri*). Καὶ ὁ μὲν ἐνεστώς λαμβάνεται καὶ
ἀντὶ παρατατικοῦ, ὁ δὲ παρακείμενος καὶ ἀντὶ ὑπερσυντελείου.

178. Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσῃ πολλάκις γίνεται χρήσις, μάλιστα
ἐν τῇ ἱστοριογραφίᾳ, τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἀπαρεμφάτου ἀντὶ τοῦ πα-
ρατατικοῦ τῆς ὀριστικῆς, ἵνα γίνηται ζωηροτέρα ἡ ἱστορικὴ διήγησις,
τὸ τοιοῦτον δ' ἀπαρέμφατον καλεῖται *ἱστορικὸν* (*infinitivus histo-
ricus*), λαμβάνει δὲ ὑποκείμενον κατ' ὄνομαστικὴν· *Catilina in
prima acie versari* (= *versabatur*), *laborantibus succurrere* (= *succurrebat*),
integros accersere (= *accersebat*), *omnia providere* (= *providebat*),
multum ipse pugnare (= *pugnabat*), *saepe hostem ferire* (= *feriebat*)
Σαλλούστ. — *Antiochus vocat ad cenam Verrem; exponit suas copias omnes, multum argentum,
nou pauca etiam pocula ex auro. Iste unumquodque vas in
manus sumere, laudare, mirari. Rex gaudere, praetori populi
Romani satis iucundum et gratum illud esse convivium* (Κικέρ.).

179. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ παθητικοῦ παρακείμενου σχηματίζεται
ἐκ τοῦ ῥήματος *esse* καὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακείμενου,
ἧτις μετοχὴ τίθεται, ἢ κατ' ὄνομαστικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν, ὅπως
ἀπαιτεῖ ἡ σύνταξις. Οὔσα δηλαδὴ κυρίως ἡ μετοχὴ αὕτη κατηγο-
ρούμενον, ῥυθμίζει τὴν ἑαυτῆς πτώσιν (ἔτι δὲ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθ-
μὸν) συμφώνως πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ὅπερ ἔχει ἐν τῷ λόγῳ (*scriptus
-a-um-i-ae-a esse ἢ scriptum-am-um-os-as-a esse*).

180. Ὅ,τι εἶπομεν ἀνωτέρω περὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητι-
κοῦ παρακείμενου, λέγομεν καὶ περὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεργητι-
κοῦ μέλλοντος. Ὁ τύπος εἶναι· *scripturus—a—um, scripturi—*

ae—a esse ἢ scripturum—am—um, scripturos—as—a esse.

181. Ἐντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος (ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ) δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις τῆς περιφράσεως *fore ut* ἢ *futurum esse ut* μεθ' ὑποτακτικῆς ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ (κατὰ τὸν χρόνον τῆς κυρίας προτάσεως).

Ἡ τοιαύτη περίφρασις ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ εἶναι ἐπίσης συνήθης ὡς καὶ ὁ τύπος ὁ διὰ τοῦ ὑπτίου (σουπίνου) καὶ τοῦ *iri* ἐσχηματισμένος, εἶναι δὲ ἐν τε τῇ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἐν τοῖς ῥήμασιν ἐκείνοις, ἅτινα στεροῦνται ὑπτίου καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ σχηματίσωσιν οὔτε τὸν παθητικὸν μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου (ὑπτίου καὶ *iri*) οὔτε τὸν ἐνεργητικὸν (διότι ἢ μετοχὴ εἰς—*urus*, ἐξ ἧς μετὰ τοῦ *esse* σχηματίζεται τὸ ἀπαρέμφατον, παράγεται ἐκ τοῦ ὑπτίου). *Puto fore ut veniat* = *puto eum venturum esse*. — *Puto futurum esse ut epistola scribatur* (σύνηθες) = *puto epistolam scriptum iri* (ἀσύνηθες). — *Spero futurum esse* (ἢ *fore*) *ut tui te facti paeniteat* (ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἢ περιφράσις, διότι τὸ *paenitere* δὲν ἔχει ὑπτίον).

Σημ. Τὸ *fore* μετὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου τῶν παθητικῶν καὶ τῶν ἀποθεματικῶν ῥημάτων ἔχει σημασίαν τετελεσμένου μέλλοντος, ὅσον· *Hoc possum dicere me satis adeptum fore, si ex tanto beneficio nullum in me periculum redundarit* (Κικέρ.).

182. Ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς τῆς καλουμένης *conditionalis*, τρέπεται πάντοτε ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ἀπαρέμφατον εἰς—*urum fuisse*, ἢ, ἂν τὸ ῥῆμα δὲν ἔχῃ ὑπτίον, εἰς *futurum fuisse ut* (ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ πάντοτε *futurum fuisse ut*).

Ἐξῆς λόγος. Ἐνεργητ. *vincerem, si, me adiuvares*—*vicissem, si me adiuvises*.

Πλάγ. λόγος. Ἐνεργητ. *puto me victurum fuisse, si me adiuvares*—*puto me victurum fuisse, si me adiuvises*.

Ἐξῆς λόγος. Παθητ. *vincerer, nisi a te adiuvarer*—*victus essem, nisi a te adiutus essem*.

Πλάγ. λόγος. Παθητ. *puto futurum fuisse ut vincerer, nisi a te adiuvarer*—*puto futuram fuisse ut victus essem, nisi a te adiutus essem*.

183. Τὸ ὀνοματικὸν ἀπαρέμφατον δύναται νὰ τεθῇ ὡς ὑποκειμενον

(ἢ κατηγορούμενον) ἢ ὡς ἀντικείμενον τῆς προτάσεως, ὡς· *Errare* (ὑποκείμ.) *humanum est.*—*Est operae pretium, diligentiam maiorum recordari* (ὑποκείμ.)—*Vincere* (ἀντικείμ.) *scis, Hannibal, victoriā uti* (ἀντικείμ.) *nescis.*

184. Τοῦ ἀπαρεμφάτου γίνεται καὶ παρὰ τοῖς Λατίνοις ὅπως καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλήσι καὶ ἐπιφωνητικῆ χρῆσις· *Condemnari tot homines!* (Κικέρ.). Ἑλληνιστί· ἐμὲ *παθεῖν* τάδε ;

Ἄπαρεμφατικὴ πρότασις.

185. Ὀνομάζεται ἀπαρεμφατικὴ πρότασις (*accusativus cum infinito*) ἐκεῖνη, ἣτις ἔχει τὸ μὲν ῥῆμα κατ' ἀπαρέμφατον, τὸ δὲ ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν, ὡς· *Scimus Romanos saepe vicisse.* Ὁταν ἢ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις ἔχη κατηγορούμενον, τίθεται καὶ τὸ κατηγορούμενον κατ' αἰτιατικὴν· *Constat Ciceronem fuisse oratorem magnum.* Ὀλόκληρος ἢ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις δύναται νὰ εἶναι ὑποκείμενον ἢ ἀντικείμενον ἄλλου ῥήματος, ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν ὀνοματικὸν ἀπαρέμφατον (§ 183).

186. Ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τίθεται ὡς ὑποκείμενον τῶν τριτοπροσώπων ῥημάτων *constat, apparet, decet, oportet* καὶ τῶν τριτοπροσώπων φράσεων *rectum est (erat), verisimile est, opus est, fas est, necesse est.* κτλ. *Constat ad salutem civium leges esse inventas* (Κικέρ.).—*A deo necesse est mundum regi* (Κικέρ.).

Σημ. Τὸ *oportet*, τὸ *necesse est* καὶ τὸ *licet* λαμβάνουσιν ἐνίοτε ἀντὶ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως, ὑποτακτικὴν ἢ καὶ ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον, ὅταν δὲν εἶναι ὀρισμένον τὸ ὑποκείμενον. *Me ipsum ames oportet* (Κικέρ.).—*Virtus necesse est vitium aspernetur atque oderit* (Κικέρ.).—*Sequatur Hermagoram licebit* (Κικέρ.).—*Aut vincere aut vinci necesse est.*

Τὸ *necesse est* καὶ τὸ *licet* λαμβάνουσι μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ δοτικὴν· *Homini necesse est mori*—*Licet mihi dicere.* Τὸ *licet* λαμβάνει τότε καθ' ἑλξιν καὶ τὸ κατηγορούμενον, ἂν ὑπάρχη, κατὰ δοτικὴν· *Patricio Romano tribuno plebis fieri non licebat.*¹

187. Ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῶν γνω-

1 Πρὸς Παντὶ προσήκει ἄρχοντι φρονίμῳ εἶναι.—Οὐκ ἄλλοτριόσι ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι.

στικῶν, αἰσθητικῶν, δοξαστικῶν, καὶ λεκτικῶν ῥημάτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων (*verba sentiendi et declarandi.*) *Sentit animus se sua vi, non aliena moveri.* (Κικέρ.). — *Pompeius, celebrem Campaniae urbem, desedisse terrae motu audivimus* (Σενέκ.). — *Clodius adhuc mihi denuntiat periculum. Pompeius affirmat non esse periculum, adiurat, addit etiam se prius occisum iri ab eo, quam me violatum iri* (Κικέρ.).

188. Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ σχηματίζεται ἀπαρεμφατικὴ πρότασις, ἣτοι τίθεται κατ' αἰτιατικὴν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας καὶ ὄχι, ὅπως ἐν τῇ ἐλληνικῇ, μόνον ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας. Ὅθεν αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι τοῦ α' καὶ β' προσώπου, αἵτινες συνήθως παραλείπονται ἐν τοῖς παρεμφατικοῖς ῥήμασι, τίθενται, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, ἐν τῇ ἀπαρεμφατικῇ συντάξει, οἷον· *Puto me aliquid didicisse.* Τότε δὲ μόνον παραλείπονται, ὅταν ἐκ τῆς παραλείψεως δὲν προκύπτῃ ἀσάφεια περὶ τὴν ἔννοιαν· *Confitère ea spe huc venisse, quod putares hic latrocinium non iudicium futurum (= te venisse)* Κικέρ.

Ἡ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου (*se*) τότε μόνον τίθεται, ὅταν ἀναφέρηται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως· *Caesar affirmabat (se)* (ὅτι αὐτός, ὁ Καῖσαρ) *non sibi vicisse sed patriae.*

189. Ὅταν ἐν τῇ ἀπαρεμφατικῇ συντάξει ὑπάρχῃ καὶ ἀντικείμενον καὶ ἐγείρηται ἀμφιβολία περὶ τοῦ τίς ἢ τοῦ ὑποκειμένου αἰτιατικῆ καὶ τίς ἢ τοῦ ἀντικειμένου, τρέπεται ἡ σύνταξις εἰς παθητικὴν. Ἄν π.χ. εἴπωμεν *multi putaverunt Pompeium Caesarem victurum esse*, εἶναι ἀμφίβολον, πότερον ἐνόμιζον, ὅτι ὁ Καῖσαρ ἐμελλε νὰ νικήσῃ τὸν Πομπήιον ἢ τοῦναντίον ὁ Πομπήιος τὸν Καῖσαρα, ἂν ὅμως εἴπωμεν, τρέποντες τὴν σύνταξιν εἰς παθητικὴν *Caesarem a Pompeio victum iri*, αἶρεται ἡ ἀμφιβολία.

190. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἀόριστον, παλείπεται, οἱ δὲ εἰς αὐτὸ ἀναφερόμενοι κλιτοὶ προσδιορισμοί, ἂν ὑπάρχωσι, τίθενται κατ' αἰτιατικὴν· *Contentum esse suis rebus certissimae sunt divitiae*—τὸ εἶναι *tira contentum suis rebus*, τοῦτο εἶναι *certissimae divitiae*.

191. Ἡ ὡς ἀντικείμενον τῶν ἐν τῇ § 187 ἀναφερομένων ῥημάτων κειμένη ἀπαρεμφατικὴ πρότασις, κατὰ δύο τρόπους δύναται νὰ ἐκφρασθῇ, ὅταν τὸ ῥῆμα τρέπηται εἰς παθητικόν· ἢ ἀπροσώπως, καὶ τότε

μένει ἀμετάβλητος (αἰτιατική καὶ ἀπαρέμφατον), ἢ προσωπικῶς καὶ τότε μεταβάλλεται εἰς ὀνομαστικήν καὶ ἀπαρέμφατον, οἶον·

Ἐνεργ. *Pentem in Ibero prope effectum esse nuntiabant.*
 Παθ. (Ἄπροσ.) *Pontem in Ibero prope effectum esse nuntiabantur.* (Προσωπικ.) *Pons in Ibero prope effectus esse nuntiabatur.*

192. Ἡ προσωπική σύνταξις εἶναι *συνηθεστέρα* ἐπὶ τῶν κυρίως λεκτικῶν, δεικτικῶν καὶ δοξαστικῶν ῥημάτων, καὶ μάλιστα ὅταν τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν ἐν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ εἶναι ἀόριστον, κανονικῆ δὲ ἐπὶ τῶν παθητικῶν *videri, imberi, vetari, argui, convinci* καὶ τοῦ *fertur*. *Terentii fabulae putabantur a C. Laelio scribi* (Κικέρ.).—*Lectitavisse Platonem studiose Demosthenes dicitur* (Κικέρ.).—*Fortunatus sibi Damocles esse videbatur* (Κικέρ.).—*Lycurgi temporibus Homerus fuisse dicitur* (Κικέρ.).

193. Τὸ *dicitur* καὶ τὸ *nuntiatur* λαμβάνουσι ἀπρόσωπον σύνταξιν (αἰτιατικήν μετ' ἀπαρεμφάτου), ὅταν ἐν τῷ λόγῳ συνάπτηται πρὸς αὐτὰ καὶ δοτική, οἶον· *Nuntiatur Afranio magnos commeatus ad flumen constituisse* (Κικέρ.). Τὰ δύο ταῦτα ῥήματα λαμβάνουσι ἀπρόσωπον σύνταξιν καὶ ὅταν ὁ λόγος εἶναι ὄχι περὶ ἀπλῆς τινος φήμης, ἀλλὰ περὶ ὀρισμένης ἀγγελίας· *Dicitur matrem Pausaniae ad filium claudendum lapidem attulisse* (Κορν. Νέπ.).

194. Αἶ μετὰ τοῦ *esse* συνημμένα μετοχαὶ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος (γερουδιῶ) τῶν λεκτικῶν καὶ δοξαστικῶν ῥημάτων (*nuntiatum est—dicendum est*) λαμβάνουσι κανονικῶς τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν. *Traditum est Homērum caecum fuisse* (ἀλλά· *Homērus traditur caecus fuisse*).—*Nuntiatum est, adesse Scipionem cum legionibus.—Fides et tibias eorum causa factas (esse) dicendum est, qui illis uti possint.*

195. Τὰ ῥήματα τὰ βουλήσεως ἢ ἐπιθυμίας σημαντικὰ (*velle, nolle, malle, cupere, studere*) δέχονται ἢ ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον ἢ ἀπαρεμφατικήν πρότασιν (αἰτιατικήν μετ' ἀπαρεμφάτου).

α'. Ἄπλοῦν ἀπαρέμφατον ἐπὶ ταυτοπροσωπίας *legere volo—cupio esse clemens.*

β'. Ἀπαρεμφατικήν πρότασιν ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας· *volo te legere—cupio te esse clementem.*

196. Πολλάκις ὁμῶς καὶ ὅταν εἶναι ταυτοπροσωπία συντάσσονται τὰ ῥήματα ταῦτα ὡς ἂν ἦτο ἑτεροπροσωπία, τοῦ ἀπαρεμφάτου λαμ-

βάλλοντος ὡς ὑποκείμενον τὴν αἰτιατικὴν τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας, μάλιστα ὅταν τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι παθητικὸν ἢ τὸ esse, οἶον· *Me tui me cupio—Cupio me esse clementem—Homo tenuis gratum se videri studet* (Κικέρ.). — *Ego me Phidiam esse mallem quam vel optimum fabrum tignarium* (Κικέρ.).

Σημ. α'. Τὰ ῥήματα *velle, malle, cupere* καὶ *studere* συντάσσονται καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. Τὸ δὲ *optare* συντάσσεται ὁ Κικέρων πάντοτε πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. *Caesar maxime studebat, ut portam urbis ab reliqua parte intercluderet* (Καίσι.). — *Phaethon optavit, ut in currum patris tellereitur* (Κικέρ.).

Σημ. β'. Τὸ *velle, τὸ malle* καὶ τὸ *nolle* φέρονται καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν ἄνευ τοῦ *ut*. *Nollo accusator in iudicium potentiam afferat* (Κικέρ.).

197. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἀνέχεσθαι, ἐπιτρέπειν, αἰτεῖν (*patior, sino—permitto, concedo—flagito, postulo*) φέρονται ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ *ut* ἢ πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν, ἀλλὰ παρὰ μὲν τισιν ἐξ αὐτῶν εἶναι συνηθεστέρα ἢ μία σύνταξις, παρ' ἄλλοις δὲ ἢ ἄλλη. *Alcibiades Athenas victas Lacedaemoniis servire non poterat pati* (Κορν. Νέπ.). — *Consuli permissum est, ut duas legiones conscriberet novas* (Λίβ.). — *Tribuni plebis postulavit, ut sacrosancti habeantur* (Λίβ.).

198. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἀποφασίζεῖν ἢ προσπαθεῖν (*statuo, constituo, consilium capio, decerno, tento, nitor, contendo*) δέχονται ἐπὶ μὲν ταυτοπροσωπίας ἀπαρέμφατον (σπανιώτερον δὲ ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*), ἐπὶ δὲ ἑτεροπροσωπίας ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. Ὅθεν λέγεται *constituo proficisci* (ἢ σπανιώτερον *constituo ut proficiscar*), ἀλλὰ *constituo ut proficiscaris* (καὶ οὐδέποτε *constituo te proficisci*).

199. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα παρακαλεῖν (*rogo, oro, precor, peto*), συμβουλεύειν ἢ προτρέπειν (*moneo, admoneo, suadeo, hortor*), κελεύειν (*impero, mando, paerscribo*), φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. *Peto non ut decernatur aliquid novi, sed ne quid novi decernatur* (Κικέρ.). — *Te hortor, ut orationes meas legas* (Κικέρ.). — *Caesar Allobrogibus imperavit, ut Helvetiis frumenti copiam facerent* (Καίσι.).

200. Τὰ ῥήματα *iubere* καὶ *vetare* φέρονται πρὸς ἐνεργητικὸν

μὲν ἀπαρέμφατον, ὅταν ἐκφέρηται τὸ πρόσωπον, ὃ τις κελεύει ἢ κωλύει νὰ πράξῃ τι. *Iubeo te* (ἀντικείμεν. τοῦ *iubeo*) *legere*.—*Veto te hoc facere*. Πρὸς παθητικὴν δὲ ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν, ὅταν δὲν ἐκφέρηται τὸ πρόσωπον ὃ τις κελεύει ἢ κωλύει. *Caesar iussit* (ἢ *voluit*) *pontem fieri*.—*Dux vetuit hostem interfici* (ἀλλὰ *dux vetuit milites interficere hostem*).¹

Σ η μ. α'. Τὸ *iubeo* φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἀποφάσεων τοῦ δήμου ἢ τῆς συγκλήτου. *Populus iussit, ut, quae statuae C. Verris essent, eas quaestores demoliendas locarent*.

201. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα *κατορθοῦν* (*facio, efficio, perficio, evinco, pervinco, impetro, asséquor, conséquor*) φέρονται μόνον πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. *Sol efficit, ut omnia floeant* (Κικέρ.).—*Tu quidquid indagaris de republica, facito ut sciam* (Κικέρ.).—*Impetrabis a Caesare ut tibi abesse liceat* (Κικέρ.).—*Evicere tandem ut tribuni militum crearentur* (Δίξ.).

Σ η μ. α'. Πολλάκις γίνεται περίφρασις διὰ τοῦ *facere ut*, οἷον· *fecit, ut dimitteret milites*—*dimisit milites*. Ἡ προστακτικὴ *fac*=θές, ὑπόθεσις, φέρεται πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν, οἷον· *Fac animos non remanere post mortem*—θές τὰς ψυχὰς οὐ διαμένειν—ὑπόθεσις ὅτι αἱ ψυχαὶ δὲν διαμένουσι μετὰ θάνατον.—Τὸ *efficere*—ἀποδεικνύειν, φέρεται πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν (*Dicaearchus tres libros scripsit, in quibus vult efficere, animos esse mortales*), ἀλλὰ τὸ *efficitur*—*συμπεραίνεται* ὅτι, δύναται νὰ συνταχθῇ καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*, οἷον· *ex quo efficitur, ut quidquid honestum sit, idem sit utile* (Κικέρ.).

Σ η μ. β'. Τὸ *facio*=τίθημι, ὑποτίθημι, παριστάνω (ὅπως καὶ τὸ *finco* καὶ τὸ *indūco*) φέρεται πρὸς μετοχὴν μὲν ἐνεργητικοῦ ἢ ἀποθετικοῦ ῥήματος, πρὸς ἀπαρέμφατον δὲ παθητικοῦ. *Xenophon Socratem disputantem facit* (Κικέρ.).—*Plato construi a deo atque acidificari mundum facit* Κικ.).

202. Μόνον πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut* συντάσσονται τὰ ἐξῆς τριτοπρόσωπα ῥήματα καὶ τριτοπρόσωποι φράσεις· *fit, fieri potest, accidit, contingit, obtingit, evenit, usu venit, occurrit*—*reli-*

¹ Τίθεται ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ *iubeo* καὶ τὸ *veto*, καὶ ὅταν δὲν ἐκφέρηται μὲν τὸ πρόσωπον ὃ τις κελεύει ἢ κωλύει, ἀλλ' εἶναι ἁπλῶς ἐκ τῆς συνεχίας τοῦ λόγου ἐμφανέστατον, οἷον· *Caesar castra munire iussit*—*iussit milites munire castra*.

quum est, relinquitur, restat, superest, sequitur, futurum est, extremum est, proximum est, in eo est, prope est, οἶον· *Accidit, ut Athenienses Chersonesum colonos vellet mittere* (Κορν. Νέπ.). — *Restat, ut doceam omnia quae sint in mundo, hominum causa facta esse* (Κικέρ.). — *Extremum illud est ut te orem, animo ut maximo sis* (Κικέρ.).

Σημ. Τὸ tantum abest, ut λαμβάνει συνήθως καὶ δεύτερον ut οἶον· *Tantum abest, ut merito lauderis, ut a plurimis vitupereris* = Τοσούτου δέεις ἄξιως ἐπαινεῖσθαι, ὥστε ψέγη ὑπὸ τῶν πλείστων.

Ὅμοιαν πρὸς τὰ τριτοπρόσωπα ῥήματα σύνταξιν λαμβάνει καὶ τὸ est (= συμβαίνει ὥστε)· *Est, ut plerique philosophi nulla tradant praecepta dicendi* (Κικέρ.).

Σημ. Παρατηρητέον καθόλου, ὅτι ἡ μὲν ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ut ἔχει τελικὴν ἢ συμπερασματικὴν σημασίαν, ἐν ᾧ ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις εἶναι μόνον συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος.

Quod.

203. Ἐντὶ τῆς ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως τίθεται τὸ quod, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὄχι γενικὴ τις καὶ ἀόριστος ἐννοία, ἀλλ' ὅλων εἰδικὴ περίπτωσις. *Aequum est, victorem pacrere victis*, εἶναι δίκαιον καθόλου, πάντοτε, ὁ νικητῆς νὰ φεῖδῃται τῶν ἡττημένων. — *Aequum erat, quod victor pepercit victis*, δίκαιον ἦτο ὅτι ὁ νικητῆς ἐν ὀρισμῆν περιπτώσει, τότε, ἐφείσθη τῶν ἡττημένων.

204. Τίθεται κανονικῶς ἐντὶ τῆς ἀπαρεμφατικῆς συντάξεως τὸ quod, ἐν ταῖς ἐπεξηγηματικαῖς προτάσεσι ταῖς ἀναφερομέναις εἰς προηγουμένην δεικτικὴν ἀντωνυμίαν (hoc, id, illud, istud), ἐκτός ἐὰν ἡ ἀντωνυμία αὕτη (κατὰ πτώσιν ὀνομαστικὴν ἢ αἰτιατικὴν) κεῖται πλεοναστικῶς μετὰ ῥημάτων συντασσομένων πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut. Ὅθεν ὁ κανὼν οὗτος ἀσφαλῶς ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία κεῖται κατ' ἄλλην πτώσιν (πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς) ἢ κρέμαται ἐκ προθέσεως. *Mihi quidem videntur homines hac re maxime beluis praestare, quod loqui possunt* (Κικέρ.). — *Socrates apud Platonem hoc Periclem celeris praestitisse oratoribus dicit, quod is Anaxagorae fuerit auditor* (Κικέρ.). — *Quam te velim cautum esse in scribendo, ex hoc (ἢ hinc) conicito, quod ego ad te ne*

haec quid scribo quae palam in republica turbantur, ne cuiusquam animum meae litterae interceptae offendant (Κικέρ.).

205. Τίθεται τὸ quod μετὰ τὰς φράσεις τὰς ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ esse καὶ οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου. *Beneficium est naturae quod necesse est mori* (Σενέκ.). *Quod rediit Regulus Carthaginem nobis mirabi e (esse) videtur* (Κικέρ.).

206. Μετὰ τὸ δεικτικὸν δύναται (ἀντὶ τοῦ quod, ὅπερ θὰ ἐδήλου τὴν πρᾶξιν ὡς γεγονός βέβαιον καὶ πραγματικόν) νὰ ἐπενεχθῇ ὡς ut μεθ' ὑποτακτικῆς, ὅταν δηλωθῶται ἡ πρᾶξις ὡς τι φυσικὸν ἀκολούθημα. *Est hoc commune vitium in liberis civitatibus, ut invidia gloriae comes sit* (Κορν. Νέπ.).

207. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ψυχικὴν πάθησιν ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψυχικῆς παθήσεως (*verba affectuum*) συντάσσονται ἢ πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν ἢ πρὸς τὸ quod. Τοιαῦτα ῥήματα εἶνε τὰ ἐξῆς *gaudeo, delector, doleo, miror, indignor, laetor, gratulor, gratias ago* κτλ. *Quod spiratis indignantur* (Λίβ.).—*Utrumque laetor, et sine dolore corporis te fuisse, et animo valuisse* (Κικέρ.).

Σημ. α'. Τὸ quod δηλοῖ μᾶλλον τὴν αἰτίαν τῆς ψυχικῆς παθήσεως, ἢ δὲ ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν τὸ ἀντικείμενον τῆς χαρᾶς, τῆς λύπης, κτλ.

Σημ. β'. Μετὰ τοῦ quod τίθεται καθόλου ἢ ὀριστικὴ ἢ ὑποτακτικὴ συμφώνως πρὸς τοὺς περὶ χρήσεως τῶν ἐγκλίσεων κανόνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ

208. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα ἔχουσι δύο μόνον χρόνους ἐν τῇ μετοχῇ, ἐνεστῶτα καὶ μέλλοντα (*laudans—laudaturus*). Σπουδαιότητι εἶναι ἡ ἔλλειψις ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐλλείψεως καθίσταται ἀδύνατος ἡ εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν μετάφρασις τῶν ἑλληνικῶν μετοχῶν τοῦ τε ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ ὀριστοῦ. Ὅθεν ἢ (σπανιώτερον καὶ ὅταν τοῦτο εἶναι δυνατόν) ἀναπληροῦται αὕτη διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου συνωνύμων ἀποθετικῶν ῥημάτων (ἅτινα ἔχουσιν ἐνεργητικὴν σημασίαν), ἢ συνηθέστερον τρέπεται ἡ σύνταξις εἰς παθητικὴν καὶ γίνεται τότε χρήσις παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου

τιθεμένης κατ' ἀπόλυτον ἀφαιρετικὴν, ἢ τέλος, ἀντὶ μετοχῆς γίνε-
ται χρῆσις ἀνακλυμένου λόγου. *Alpibus superatis* (ἢ *post-*
quam superavit Alpes) Hannibal in Italiam pervenit = Ὑπερ-
βαθεισῶν τῶν Ἄλπεων (ἢ ἀφ' οὗ ὑπερέβη τὰς Ἄλπεις) = ὑπερβάς
τὰς Ἄλπεις, ὁ Ἀννίβας ἔφθασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. — Alexander,
audito (ἢ *ut audivit*) Darium movisse ab Ecbatānis, fugien-
tem insequitur = Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀκουσθέντος (ἢ ὡς ἤκουσεν) =
ἀκούσας, ὅτι ὁ Δαρεῖος κτλ.

209. Τὰ παθητικὰ ῥήματα ἔχουσιν ὡσαύτως δύο μόνον χρόνους
ἐν τῇ μετοχῇ, παρακείμενον καὶ μέλλοντα, ὅστις κυρίως εἶναι τὸ
ἄλλως λεγόμενον γερονδιῶνον ἢ δεύτερον θετικόν (*laudatus—laudan-*
us). Σπουδαῖα εἶναι ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς
παθητικῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος.

210. Τὰ ἀποθετικὰ ῥήματα ἔχουσι τέσσαρας χρόνους ἐν τῇ με-
τοχῇ, δύο μὲν ἐνεργητικούς καὶ κατὰ τύπον καὶ κατὰ σημασίαν, τὸν
ἐνεστώτα καὶ τὸν μέλλοντα (*hortans—hortaturus*), ἓνα παθητικόν
μὲν κατὰ τύπον, ἐνεργητικόν δὲ κατὰ σημασίαν, τὸν παρακείμενον
(*hortatus*), καὶ ἓνα παθητικόν καὶ κατὰ τύπον καὶ κατὰ σημασίαν,
τὸν παθητικόν μέλλοντα ἢ γερονδιῶνον (*hortandus*). Ὅθεν μόνον τὰ
ἀποθετικὰ ῥήματα δύνανται ἀκριβῶς νὰ ἀποδώσωσι τὸν ἑλληνικὸν ἐ-
νεργητικὸν ἄοριστον τῆς μετοχῆς *hortatus* = παραινέσας.

Σημ. Ἀποθετικῶν τινῶν ῥημάτων ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου
ἔχει πρὸς τῇ ἐνεργητικῇ καὶ παθητικῇ σημασίαν, οἷον *comitatus*,
adeptus, *complexus*, *confessus*, *meditatus*, κτλ.

Χρῆσις τῆς μετοχῆς.

211. Τῆς μετοχῆς καθόλου ὀλιγωτέρα γίνεται χρῆσις ἐν τῇ λα-
τινικῇ γλώσσῃ ἢ ἐν τῇ ἑλληνικῇ. Ἐχουσι δὲ αἱ μετοχαὶ καὶ ἐν τῇ
λατινικῇ γλώσσῃ ποικίλας σημασίας ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ (εἶναι
δηλ. χρονικαί, αἰτιολογικαί, ἐναντιωματικαὶ κτλ.) καὶ ἀναλύονται
διὰ τῆς πρὸς τὴν ἔννοιαν αὐτῶν καταλλήλου ἀντωνυμίας ἢ τοῦ κα-
ταλλήλου συνδέσμου καὶ παρεμφατικοῦ ῥήματος.

212. Τὸ ἐκεῖνος, ὅστις οὐδέποτε ἀποδίδεται λατινιστὶ δι' ἀναφο-
ρικῆς μετοχῆς, ἀλλὰ πάντοτε διὰ τοῦ *ille qui*, ἢ μόνον διὰ τοῦ *qui*,
ἢ διὰ τοῦ *si qui*. Ὅσαύτως δὲ λέγεται πάντοτε λατινιστὶ *qui vo-*
catur, quem vocant (μὴ ὑπαρχούσης παθητικῆς μετοχῆς τοῦ ἐνε-

στῶτος), quae supra dixi (ὄχι=supra dicta=τὰ ἐπάνω εἰρημέ-
να). Egens aequae est is, qui non satis habet=ὁ οὐκ ἔχωρικανά.
—Errant si qui in bello omnes secundos rerum proventus ex-
spectant=οἱ προσδοκῶντες.

Ὁ δὲ λόγος, δι' ὃν ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν μεταχειρίζεται ἐν
ταῖς τοιαύταις φράσεσι τὴν μετοχὴν, εἶναι ἡ παρ' ἐκείνη ἑλλειψίς
τοῦ ἄρθρου.

213. Τὰ ῥήματα vidēre καὶ audire συντάσσονται ἢ πρὸς μετο-
χὴν ἢ πρὸς ἀπαρέμφατον. Audio te clamantem—Audio te clama-
te. Ἡ διαφορὰ εἶναι ὅσα καὶ μεταξὺ τῶν δύο ἑλληνικῶν φράσεων Ἄ-
κούω σου λέγοντος καὶ Ἄκούω σε λέγειν.

214. Ῥήματά τινα δηλοῦντα ἀποφασίζειν, ἐξετάζειν, κατασκο-
πεῖν κτλ. σχηματίζουσι περιφραστικὸν ἐνεργητικὸν παρακειμένον διὰ
τοῦ ῥήματος habeo καὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου.
Ὅθεν λέγεται cognitum, perspectum, comprehensum, exploratum,
statum, constitutum, deliberatum, persuasum habeo ἀντὶ
cognovi, perspexi, comprehendi, exploravi κτλ.

Σημ. Πολλάκις (καὶ ἐπὶ ἄλλων ἐτι ῥημάτων) ὁ τοιοῦτος περιφρα-
στικὸς παρακειμένος διαφέρει τοῦ μονολεκτικοῦ, ἅτε κυρίως σημαίνων
ὅτι πράξις τις ἄλλοτε γενομένη ἐξακολουθεῖ ἕως τῶρα νὰ ὑπάρχη,
καὶ κάλλιον ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν παρακειμένον. Suas in
Asia pecunias collocatas habent (Κικέρ.).—Antiquitatem Atti-
cus diligenter habuit cognitam (Κορν. Νέπ.).

215. Ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τίθεται ἀντὶ ῥημα-
τικοῦ ὀνόματος ἐπὶ τετελεσμένων πράξεων, καὶ ἡ τοῦ παθητικοῦ μέλ-
λοντος (τῶν πλαγίων πτώσεων) ἐπὶ οὕτω τετελεσμένων. Ante ur-
bem conditam=πρὸ τῆς πόλεως κτισθείσης=πρὸ τῆς κτίσεως τῆς
πόλεως.—Post Christum natum=μετὰ Χριστὸν γεννηθέντα =
μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ.¹—Flagitiosum est, ob rem in-
dicandam pecuniam accipere=διὰ κριθησόμενον πρᾶγμα.

Σημ. Ἡ χρῆσις αὕτη προῆλθεν ἐκ τῆς ἐλλείψεως καταλλήλων ῥηματικῶν
οὐσιαστικῶν.—Παρατηρητέον δ' ὅτι εἶναι σπανία παρὰ τῷ Κικέρωνι ἐπὶ τοιαύ-
της χρήσεως ἡ ὀνομαστικὴ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου.

¹ Προβλ. τὰ ἑλληνικά. Μετὰ Σόλωνα οἰχόμενον (Ἡρόδ.). — Μετὰ δ' ἐμὲ
εἰσεσθόντα (Ἡρόδ.).

Ἄπόλυτος ἀφαιρετική.

216. Καθ' ὃν τρόπον μεταχειρίζονται οἱ Ἕλληνες τὴν ἀπόλυτον λεγομένην γενικήν, μεταχειρίζονται καὶ οἱ Λατῖνοι τὴν ἀπόλυτον ἀφαιρετικήν (ablativus absolutus ἢ ablativus consequentiae). Ὅπως δ' ἀπόλυτος γενική τῶν Ἑλλήνων προήλθεν ἐκ τῆς χρονικῆς γενικῆς, οὕτω καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀφαιρετική τῶν Λατίνων ἐκ τῆς χρονικῆς ἀφαιρετικῆς· *Noctēs καὶ ἐμοῦ καθέδορτος* = *nocte et me dormiente*. — *Pythagoras Tarquinio regnante in Italiam venit* (Κικέρ.). — *Themistoclem aiunt cum taurum immolavisset, excepisse sanguinem patērā, et eo poto, mortum concidisse* (Κικέρ.). — *Haud scio an pietate adversus deos sublata* (= si sublata sit pietas), *iustitia etiam tollatur* (Κικέρ.). — *Eclipses non ubique cernuntur aliquando propter nubila, saepius globo terrae obstante* (= ἐπειδὴ). Πλίν. Φυσ. Ἴστ.

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παραδειγμάτων καταδεικνύεται ὅτι καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀφαιρετική, ἥς ἢ πρώτη καὶ κυρίᾳ σημασία εἶναι ἡ χρονική, δύναται νὰ προσλάβῃ ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι μετοχαὶ ποικίλας σημασίας καὶ καταλλήλως νὰ ἀναλυθῇ.

Σημ. β'. Ἐνεκα τῆς ἀχρηστίας τῆς μετοχῆς τοῦ βήματος esse (ens) κείνται πολλάκις ὑποκειμενικαὶ καὶ κατηγορηματικαὶ ἀφαιρετικαὶ παραλειπομένης τῆς κυρίας ἀφαιρετικῆς, δηλαδὴ τῆς μετοχῆς, οἷον· *Cicerone* (ὑποκείμεν.) *consule* (κατηγορ.) δηλ. *ente*. — *L. Pisonē A. Gabiniō consulibus* δηλ. *entibus*. Τὰ οὐσιαστικά, ἅτινα οὕτω τίθενται κατ' ἀφαιρετικήν ὡς κατηγορούμενα, ἐξῶθεν νοουμένης τῆς μετοχῆς τοῦ esse, εἶναι μάλιστα τὰ ἐξῆς· *dux*, *comes*, *adiutor* (*adiutrix*), *auctor*, *testis*, *iudex* κτλ. — *consul*, *praetor*, *rex*, *puer*.

Σημ. γ'. Ἡ μετοχή τοῦ μέλλοντος ἢ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ ἡ παθητικῆς δὲν εὐρίσκεται κατ' ἀπόλυτον ἀφαιρετικήν παρὰ τοῖς δοκιμοῖς.

217. Ἡ κατ' ἀφαιρετικήν ἀπόλυτον σύνταξις εἶναι φευκτέα ἐν ταῖς ἐξῆς δυοῖς περιπτώσεσιν·

α'.) Ἐν ταῖς προτάσεσιν, ὧν τὸ βῆμα συνάπτεται πρὸς κατηγορηματικὴν ὀνομαστικήν. Ὅθεν λέγεται *cum Cicero consul creatus esset* καὶ ὄχι *Cicerone consule creato*. Ἄλλ' ὅμως εὐρίσκονται καὶ σπάνιά τινα παραδείγματα τῆς τοιαύτης χρήσεως, οἷον· *Hasdrubale*

imperatore suffecto (Κορυ. Νέπ. 'Αν. 3).—Consulibus certioribus factis (Λιβ. 45, 21).—Dolabella hoste indicato (Κικέρ. Φίλπ. 11, 7).

6'.) Ἐν ταῖς προτάσεσιν, ὧν τὸ ῥήμα συνάπτεται πρὸς οὐσιαστικὸν προσδιορισμὸν (παράθεσιν) ἢ πρὸς κατηγορηματικὸν ἐπίθετον ἢ πρὸς μετοχὴν, οἶον· Cum Gaius *puer* mortuus esset (καὶ ὄχι Gaiο puero mortuo).—Cum milites *inviti* ex castris educti essent (καὶ ὄχι militibus invitis eductis).—Cum milites fortiter *pugnantes* caesi essent (καὶ ὄχι militibus fortiter pugnantis caesis).

218. Ἐνίοτε ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τίθεται μόνη κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον, ἄνευ δηλαδὴ ὑποκειμένου κατ' ἀφαιρετικὴν, ἢ τοιαύτη δ' ἀπόλυτος ἀφαιρετικὴ φέρεται συνήθως πρὸς ἀπαρσεφατικὴν πρότασιν ἢ πρὸς πρότασιν διὰ συνδέσμου ἐξαγγελλομένην ἢ καὶ πρὸς λέξιν ἐρωτηματικὴν. Alexander, *audito Darium movisse* ab Ecbatani, fugientem *insēqui* pergit (Κούρτ.).—*Exposito quid* pararet (Λιβ.).—*Edicto ne* quis iniussu *pugnaret* (Λιβ.).

Σημ. Οὕτω μάλιστα τίθενται αἱ μετοχαὶ *audito, cognito, comperto, explorato, nuntiatio, edicto* καὶ ἄλλαι τῆς αὐτῆς περιπέου πρὸς ἐκείνας ἐννοίας.— Παρὰ τῶν Κικέρωνι δύο μόνον ἀπαντᾶσι παραδείγματα τοιαύτης ἀπολύτου ἀφαιρετικῆς, ἧτις γίνεται παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς μάλιστα κοινοτέρα ἀπὸ Λιβίου καὶ ἐξῆς.

Περὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος.

219. Ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος (εἰς *andus* ἢ *endus*) ὀνομάζεται, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, καὶ γερονδῖθον ἢ δευτέρον θετικόν. Σημαίνει δ' ὁ ῥηματικὸς οὔτος τύπος ἐν τῇ ὀνομαστικῇ (ὅταν δὲ κεῖται ἐν ἀπαρσεφατικῇ προτάσει καὶ ἐν τῇ αἰτιατικῇ) τὸ *δέον γενέσθαι* καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ εἰς *τέος* ἑλληνικὰ ῥηματικά. Ὅπως δὲ παρ' Ἑλλήσιν ἐν τοῖς εἰς *τέος* ῥηματικοῖς, οὕτω καὶ παρὰ Λατίνοις ἐν τοῖς εἰς *andus* ἢ *endus* τὸ ποιητικὸν αἴτιον τίθεται κατὰ δοτικὴν, οἶον· *Epistola mihi* scribenda est (καὶ ὄχι a me) = γραπτέα μοί ἐστιν ἢ ἐπιστολὴ (ἴδ. § 40).

220. Οὐδέποτε ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος λαμβάνει αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, ἀλλὰ τὸ λογικὸν ἀντικείμενον τρέπεται πάν-

τοτε εἰς ὑποκειμενικὴν ὀνομαστικὴν κατὰ πρὸς αὐτὴν συμφωνεῖ ἡ μετοχὴ κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν. Ὅθεν ὄχι: mihi bibendum est *aquam*, ἀλλὰ *aqua* mihi bibenda est—ὄχι: mihi legendum est *libros*, ἀλλὰ *libri* mihi legendi sunt.—*Diligentia* in omnibus rebus plurimum valet: *haec praecipue colenda est nobis, haec semper adhibenda* (Κικέρ.).

221. Μετὰ τῶν ῥημάτων *curare, dare (tradere) — mittere (permittere), concedere—accipere (suscipere), locare (= ἐκμισθοῦν) καὶ conducere (= μισθοῦσθαι)*, ἡ εἰς *dus* μετοχὴ δηλοῖ τὸν σκοπὸν. *Pueris sententias ediscendas damus* (Σενέκ.).—*Epaminondam pecunia corrumpendum susceperat* (= εἶχεν ἀναλάβη). Κορν. Νέπ.

Σημ. Σπανίως κεῖται ἐν τῇ τοιαύτῃ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος χρήσις ἢ πρόθεσις *ad Caesar oppidum ad diripiendum* (= *diripiendum*) *illis permisit* (Καῖσ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΙΟΥ

222. Τὸ γερούνδιον ἢ πρῶτον θετικόν, κατὰ μὲν τὸν τύπον ὁμοιάζει πρὸς τὰς τέσσαρας πλαγίας πτώσεις τοῦ οὐδετέρου τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος, ἤτοι τοῦ γερουνδίου, κατὰ δὲ τὴν σημασίαν εἶναι πάντοτε ἐνεργητικόν. Συντάσσεται δὲ τὸ γερούνδιον πρὸς ἣν πτώσιν καὶ τὸ ἐξ οὗ παράγεται ῥῆμα.

Ὅθεν οἱ τύποι τοῦ γερουνδίου δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πλάγια πτώσεις τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ οὕτω μεταχειρίζονται αὐτοὺς οἱ Λατίνοι.

Ὅνομαστ. *scribere* = τὸ γράφειν, γεν. *scribendi* = τοῦ γράφειν, δοτ. *scribendo* = τῷ γράφειν, αἰτιατ. (*ad scribendum* (ἢ *scribere*) = (πρὸς) τὸ γράφειν, ἀφαιρετ. *scribendo* = (τῷ) γράφειν.

223. Ὅταν τὸ γερούνδιον ἔχη τὸ ἀντικείμενόν του κατ' αἰτιατικὴν, τρέπεται συνήθως ἢ ἐνεργητικὴ σύνταξις εἰς παθητικὴν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ἐντὶ τοῦ γερουνδίου τίθεται ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος, ἥτις συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν καὶ κατὰ γένος πρὸς τὸ

1 Τὸ ἀπαρεμφάτον παρὰ τοῖς Λατίνοις δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ ὡς παρ' ἡμῖν πλαγίας πτώσεις διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἄρθρου.

ἀντικείμενον, τοῦτο δὲ τίθεται κατὰ τὴν πτώσει τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος, ἧτις ἀντικαθιστᾷ τὸ γερουνδίον, οἷον· *Consuetudo immolandi homines* = *Consuetudo immolantium hominum* (Κικέρ.). Ἡ πῶσις τοῦ *immolandi* δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ μεταβληθῆ, διότι ἡ σύνταξις ἀπαιτεῖ γενικὴν, οὐδὲν ὅμως κωλύει ἡ γενικὴ αὕτη νὰ εἶναι πληθυντικὴ, τὸ δὲ *homines* πάλιν δὲν ἠδύνατο μὲν φυσικὰ νὰ μεταβάλλῃ τὸν ἀριθμὸν του, ἀλλ' ἠδύνατο νὰ μεταβάλλῃ τὴν πτώσιν του. *Studium matris amandae*—*Studere revocando* (δοτικὴ ἔνεκα τοῦ *studere*) *reges* = *studere revocandis regibus*. Ἡ τοιαύτη τῆς συντάξεως μεταβολὴ ὀνομάζεται *γερονδιακὴ ἔλξις* (*attractio gerundiva*).

224. Ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις συμβαίνει μόνον εἰς τὰ γερουνδία τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων τῶν δεχομένων τὸ ἀντικείμενον των κατ' αἰτιατικὴν. Ἐξαιροῦνται τὰ ῥήματα *utor, fruor, fungor* καὶ *potior*, ὧν τὸ γερουνδίον δύναται νὰ ὑποστῇ τὴν γερουνδιακὴν ἔλξιν, διότι ἀρχῆθεν τὰ ῥήματα ταῦτα συνετάσσοντο μετ' αἰτιατικῆς. *Iustitiae fruentae causā videntur olim bene morati reges constituti* = *causā fruenti iustitiam* (ἐν ᾧ συνήθως *fruor* συντάσσεται πρὸς ἀφαιρετικὴν· *fruenti iustitiā*).

225. Ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται μετὰ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς προσδιοριστικὴ, ἢ μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν πρὸς γενικὴν συντασσόμενων. *Sapientia ars vivendi putanda est* (Κικέρ.). *Sum cupidus te audiendi* (Κικέρ.). *Dumnorix, insuetus navigandi, mare timebat* (Καῖσ.).

Ἄν τὸ γερουνδίον ἔχη ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πρὸ ἢ γερουνδιακὴ ἔλξις (§ 223 καὶ 224).

Σημ. Μετὰ τινὰς φράσεις ἀποτελουμένης ἐξ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς κατηγορουμένων καὶ τοῦ ῥήματος *est* ἢ *erat* τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ τῆς γενικῆς τοῦ γερουνδίου τὸ ἀπαρέμφατον (ὡς ὑποκείμενον). *Quibus omnia honesta atque inhonesta vendere mos erat* (Σαλλούστ.).—*Corpora curare tempus erat* (Λίβ.).

Οἱ ποιηταὶ μετὰ μεζζονος ἐλευθερίας καὶ συχνότερον κάμνουσι χρῆσιν τῆς ἀπαρεμφάτου ἀντὶ γενικῆς τοῦ γερουνδίου ἢ τῆς *ad* μετὰ αἰτιατικῆς· *Audax omnia perpeti* ('Οράτ.) = *ad omnia perpetienda*.—*Avidus committere pugnam* ('Οβιδ.) = *commitendi*.

226. Μετὰ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, *mei, tui,*

sui, nostri, vestri τίθεται πάντοτε ἡ ἐνική γενική τῆς παθητικῆς μετοχῆς εἰς *ndi* (χωρὶς νὰ ληφθῇ πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ γένος ἢ ὁ ἀριθμὸς τῆς ἀντωνυμίας): *Doleo Stoicos vestros Epicureis irridendi sui facultatem dedisse* (Κικέρ.). — *Non vereor ne quis hoc me vestri adhortandi causa magnifice loqui existimet* (Λίβ.). — *Copia placandi* (καὶ ὄχι *placandae*, ἂν καὶ ὁ λόγος εἶναι περὶ γυναικός) *sit modo parva tui* ('Οβίδ.).

227. Ἐνίοτε ἡ γενική τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος μετὰ συνημμένου οὐσιαστικοῦ τίθεται μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* εἰς δῆλων τοῦ πρὸς τί χρῆσιμῆς τι (πρὸβλ. § 16 περὶ τῆς γενικῆς τῆς ιδιότητος). *Ea prodendi imperii Romani, tradendae Hannibali victoriae sunt* (Λίβ.). — *Regium imperium conservandae libertatis atque augendae reipublicae fuerat* (Σαλλούστ.).

228. Ἡ δοτική τοῦ γερουνδίου εἶναι σπανιώτερα, τίθεται δὲ μετὰ τῶν πρὸς δοτικὴν συντασσομένων ἐπιθέτων καὶ μάλιστα τῶν ἐξῆς: *utilis* (*inutilis*), *noxius*, *par*, *aptus*, ὅλον· *aqua nitrosa utilis est bibendo*. Τίθεται ἐπίσης ἡ δοτικὴ τοῦ γερουνδίου μετὰ ῥημάτων τινῶν καὶ φράσεων (*studere*, *intentum esse*, *tempus impendere*, *operam dare*, *sufficere*, *satis esse*, *deesse* καὶ *esse*—ὅλον τε εἶναι) εἰς δῆλων σκοποῦ ἢ προαιρέσεως. *Mercenarii milites non vincendo, sed praedando solent esse intenti*.

Ἄν τὸ γερουνδίον ἔχη καὶ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, γίνεται κανονικῶς ἡ γερουνδιακὴ ἑλξίς (§ 223).

Σημ. Μετὰ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἐπιθέτων *aptus*, *utilis* κτλ. τίθενται συνηθέστερον ἀντὶ δοτικῆς τοῦ γερουνδίου ἢ *ad* μετ' αἰτιατικῆς.

229. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερουνδίου ἡ ἕνεκα τῆς ἑλξέως μεταβαλλομένη εἰς δοτικὴν τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος σημαίνει σκοπόν, ὅταν ἐπιφέρηται εἰς ὀνόματα ἀξιώματος σημαντικά, ὅλον· *triumviri reipublicae constituendae*—*constituendo* (*ad constituendum*—πρὸς τὸ συντάξαι) *republicam*.

230. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ γερουνδίου κεῖται μόνον μετὰ προθέσεων καὶ συνηθέστερον μετὰ τῆς *ad* σπανιώτερον μετὰ τῆς *inter* (μάλιστα ἐπὶ ἀμεταβάτων ῥημάτων), σπανιώτατα δὲ μετὰ τῆς *ob*, *ante*, *in* καὶ *circa*. *Aristoteles ait hominem ad intelligendum et ad agendum esse natum* (Κικέρ.). — *Mores puerorem se inter ludendum*

simplicius detegunt (Κοίντιλ.).—*Flagitiosum est, eum, a quo pecuniam ob absolvendum acceperis, condemnare* (Κικέρ.).

Ἄν τὸ γερούδιον ἔχη καὶ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, γίνεται κανονικῶς ἡ γερουδιακὴ ἑλξίς· *Flagitiosum est, ob rem iudicandam* (=ob iudicandum rem) *pecuniam accipere* (Κικέρ.).

Σημ. Ἐν τῇ φράσει: *interest inter* (=ὑπάρχει διαφορὰ μεταξύ) τίθεται τὸ ἀπαρέμφατον· *interest inter dare et accipere*.

231. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ γερουδίου τίθεται ἀπροθέτως ὡς ἀφαιρετικὴ τοῦ ὄργανου, τοῦ τρόπου ἢ τῆς αἰτίας· *Hominis mens alitur discendo* (=τῷ μανθάνειν, διὰ τῆς μνησέως) Κικέρ.—*Senex vincendo factus* (Λίβ.).

Ἡ τοιαύτη ἀφαιρετικὴ τοῦ γερουδίου ἀποδίδεται συχνάκις ἑλληνιστὶ διὰ τροπικῆς μετοχῆς.

Ἄν τὸ γερούδιον ἔχη καὶ αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, γίνεται συνήθως ἡ γερουδιακὴ ἑλξίς· *Valetudo sustentatur praetermittendis voluptatibus* (=praetermittendo voluptates) Κικέρ.

232. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ γερούδιου τίθεται καὶ μετὰ τῶν προθέσεων *in, ab, de* καὶ *ex*, τότε δὲ κανονικῶς γίνεται ἡ γερουδιακὴ ἑλξίς, ἂν τὸ γερούδιον ἔχη αἰτιατικὴν ἀντικείμενον· *Multi in amicis eligendis negligentes sunt* (Κικέρ.).—*Epicurus nihil de dividendo docet* (Κικέρ.).—*Ab oppugnandā Neapōli Poenum absterruere conspecta moenia* (Λίβ.).—*Ex providendo appellata est providentia* (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΥΠΤΙΟΥ Ἡ ΣΟΥΠΙΝΟΥ

233. Τὸ ὑπτιον ἢ σουπίνον εἶναι κυρίως φηματικὸν οὐσιαστικόν, ἔχει δὲ δύο τύπους εἰς *um* (αἰτιατ.) καὶ εἰς *h* (ἀφαιρετ.), ὧν γίνεται χρῆσις, ὡς περ καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, εἰς δήλωσιν διαφόρων σχέσεων ἐν τῷ λόγῳ.

234. Τὸ πρῶτον ὑπτιον (εἰς *um*) τίθεται μετὰ τῶν κινήσεως σημαντικῶν φημάτων εἰς δήλωσιν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἡ κίνησις γίνεται· *Lacedaemonii Agesiläum bellatum miserunt in Asiam* (Κορν.

Νέπ.). *Hannibal patriam defensum revocatus est* (Κορν. Νέπ.).

235. Ὁ σκοπὸς ἦτοι τὸ τελικὸν αἴτιον ἐκφέρεται λατινιστὶ κατὰ τοὺς ἐξῆς τρόπους, περὶ ὧν ἐλέχθησαν τὰ δέοντα ἐν τοῖς εἰδικοῖς κεφαλαίοις.

Castra oppugnatum missus est.

Ad oppugnanda castra missus est.

Castrorum oppugnandorum causā missus est.

Missus est ut oppugnaret castra.

Missus est qui oppugnaret castra.

(Oppugnaturus castra missus est).

Oppugnare castra missus est (παρὰ ποιηταῖς).

236. Τὸ ὑπτιον χρησιμεύει καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ μέλλοντος τῆς παθητικῆς ἀπαρεμφάτου, ὅστις εἶναι σύνθετος ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς παθητικῆς ἀπαρεμφάτου, τοῦ βήματος, eo (iri), οἶον· *datum iri—scriptum iri*.

237. Ἐντὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ βήματος esse γίνεται ἐνίοτε χρῆσις (ὄχι ὁμως ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος) τοῦ ὑπτίου καὶ τοῦ βήματος ire, οἶον· *In mea vita tu tibi laudem is quaesitum* (=quaesiturus es) Τερέντ. Καθ' ὃν δὲ τρόπον λέγεται *factum eo*=ποίησω, *factum ire*=ποίησεν, οὕτω καὶ *factum iri*=ποιηθήσεσθαι.

238. Διὰν περιωρισμένη εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ δευτέρου ὑπτίου (εἰς u), ἕπερ τίθεται εἰς ὄρισμὸν τῶν ἰδιοτήτων, αἵτινες κατηγοροῦνται κατὰ τινος ἀντικειμένου ἐν ὀρισμένῃ τινὶ σχέσει καὶ ὄχι ἀπολύτως. Ἐχει δὲ καὶ ἐνεργητικὴν ἐνίοτε διάθεσιν, ἂν καὶ ἀναγράφεται συνήθως εἰς τὸν παθητικὸν τοῦ βήματος τύπον.

Γίνεται δὲ χρῆσις αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐπιθέτων *honestus, turpis, optimus, iucundus, facilis, difficilis, proclivis, incredibilis, memorabilis, utilis, dignus, indignus* κτ., οἶον· *facile dictu—iucundum cognitu atque auditu—optimum factu*. Ὡσαύτως δὲ γίνεται χρῆσις τοῦ δευτέρου ὑπτίου μετὰ τῶν οὐσιαστικῶν *fas, nefas* καὶ *opus* (§ 80 σημ.), οἶον· *si fas est dictu—quod scitu opus est*.

Ση μ. α'. Ἐλληνιστὶ ἀποδίδεται δι' ἀπαρεμφάτου τὸ δεύτερον ὑπτιον, οἶον· *mirabile visu*=θαυμαστόν ἰδεῖν.

Σ η μ. β'. Τὰ συνηθέστερα ὕπτια εἰς υ εἶναι τὰ ἐξῆς: *auditu, cognitu, factu, inventu, memoratu, usu*. Τὸ δὲ *natu* κεῖται πάντοτε μετὰ τῶν ἐπιθέτων *grandis, maior, minor, maximus, minimus*.

Σ η μ. γ'. Τὰ ἐπιθέτα *facilis, difficilis* καὶ *iucundus* λαμβάνουσιν ἀντὶ τοῦ δευτέρου ὕπτου τὴν *ad* μετὰ γερουνδίου (*res facilis est ad intelligendum*) ἢ (ἐὰν κεῖνται κατ' οὐδέτερον γένος) ἀπαρέμφατον (*facile est invenire*).

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΙΝΑΞ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ο αριθμὸς δηλοῖ τὴν παράγραφον.

Α

Ad μετὰ αἰτ. εἰς τὸ interest 30.
 Agens μετὰ αἰτιατικῆς ἡλικίας 58
 σημ. γ'.
 Alienus 81 σημ. α'.
 An 151—an non 152 σημ.
 Antequam 143 καὶ ἐξῆς
 Appositio ἰδ. παράθεσις.
 Αἰτιατικὴ μετὰ τῶν μνήμης καὶ λή-
 θης σημαντικῶν ῥημάτων 22—μετὰ τῶν
 ἀναμνηστικῶν 23 — ἀντιδοτικῆς τοῦ
 σκοποῦ μετὰ τῶν δόσεως σημαντικῶν
 ῥημάτων 43 σημ.—ἀμέσου ἀντικειμέ-
 νου 45.—μετ' ἀμεταβάτων ῥημάτων
 λαμβανόντων μεταβατικὴν σημασίαν 46
 —αἰτιατικαὶ δύο μετὰ τῶν μεταβατικῶν
 ῥημάτων τῶν συνθέντων μετὰ τῆς trans
 48 σημ.—αἰτιατικὴ δηλοῦσα τὸ ποσὸν
 τῆς ἐκτάσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς διαρ-
 κείας τοῦ χρόνου 58—τὸ πόσον τόπος
 τις ἀφίσταται ἀπὸ τινος ἄλλου 63 —
 τὸ πόσον μακρὰν ἀπὸ τινος τόπου γί-
 νεται ἢ ἐγίνε τι 63 σημ.—αἰτιατικὴ
 μετὰ τῶν ἐπιφωνημάτων 64 — αἰτια-
 τικὴ τοῦ κατὰ τι 70 σημ.

Ἀκρίβεια τῶν Λατίνων περὶ τὴν
 χρῆσιν τῶν χρόνων 98.

Ἀναφορικὰ μεθ' ὑποτακτικῆς 154 καὶ
 ἐξῆς—ἀναφορικὰ δηλοῦντα αἰτίαν 158
 δηλοῦντα σκοπὸν 159.

Ἄνωθυμίας συμφωνία 12.

Ἄνωθυμιῶν συντάξεις 88 καὶ ἐξῆς

Ἄριστοι ἄνωθυμοι (aliquis, ali-
 qui, quispiam, quidam, quisque) 94
 καὶ ἐξῆς.

Ἀπαγόρευσις πῶς ἐκφράζεται 175.

Ἀπαρέμφατον 177—ἱστορικὸν 178
 —ἀπαρέμφατον τοῦ μέλλοντος περιφρα-
 στικῶς 180—ὀνομαστικὸν 183—ἀπαρέμ-
 φατικὴ πρότασις (ῥήματα συντασσόμενα

πρὸς ἄπαρεμφ. πρότασιν ἢ πρὸς ὑποτα-
 κτικὴν μετὰ τοῦ ut κλ.) 185 καὶ ἐξῆς.

Ἀπρόσωπος χρῆσις τῶν παθητικῶν
 τῶν μετὰ δοτικῆς συντασσόμενων ῥη-
 μάτων 44.

Ἀφαιρετικὴ συντασσόμενη ἐνίοτε
 πρὸς τὴν γενικὴν τῆς ἐνοχῆς 25 σημ. α'.
 —ἀφαιρετικὴ τῆς ποινῆς 25 σημ. β' —
 ἀφαιρετ. θηλυκαὶ τῶν κτητ. ἀνωθυμιῶν
 ἀτὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν μετὰ
 τοῦ interest 27—μετὰ τοῦ referri 28
 —ἀφαιρετικὴ ἀντὶ αἰτιατ. εἰς δὴλωσιν
 τοῦ πόσον χρόνον 58 σημ. α'. —ἀφαιρετ.
 δηλοῦσα πόσον τόπος τις ἀφίσταται ἀπὸ
 τινος ἄλλου 63—πόσον μακρὰν ἀπὸ τι-
 νος τόπου γίνεται ἢ ἐγίνε τι 63 σημ.
 —ἀφαιρετ. τοῦ ποιητ. αἰτίου 66—τῆς κα-
 ταγωγῆς 66 σημ.—τῆς αἰτίας 67 —
 τοῦ ὄργανου 68—τοῦ κατὰ τι 70—τῆς
 ἰδιότητος 71—ἀφαιρ. τοῦ τρόπου 72—
 ἀφαιρ. δηλοῦσα διαφόρους σχέσεις τοῦ
 χρόνου 73—75—ἀφαιρετικὴ τοῦ τόπου
 76—τοῦ δευτέρου ὄρου τῆς συγκρίσεως
 77—ἀφαιρ. δηλοῦσα τὸ κατὰ πόσον 78
 καὶ σημ.—τῆς ἀπομακρύνσεως 82—ἀ-
 φαιρετικὴ ἀπόλυτος 216—218.

C. K.

Celare 52 καὶ σημ. β'.
 Certiorem facere aliquem 23 σημ.
 Circumdare 37 — circumfundere 37.
 Collectiva ἰδ. περιληπτικά.
 Conditionalis (coniunctivus) 118.
 Cum ἰδ. quom—cum primum 100.
 Κατηγορηματικὴν ὀνομαστικὴν τινὰ
 ῥήματα δεχονται 14—κατηγορούμενον 3.
 Κίνησις εἰς τόπον καὶ κίνησις ἀπὸ
 τόπου 59 καὶ 76 σημ. β'.
 Κλητικὴ 86 καὶ 87.
 Κτητικὴ ἄνωθυμία ἀντὶ γενικῆς ὑ-
 ποκειμενικῆς τῶν προσωπικῶν 15 α'.

σημ.—ἀντί γενικῆς ἀντικειμενικῆς 15
σημ. 6'.

D. Δ.

Decet καὶ dedecet 51.
Delectat 51 σημ.
Dignari 81 σημ. 6'.
Disco 53.
Dissimilis ἴδ. similis.
Docere 51 καὶ σημ. γ'.—doctus 53.
Domus πῶς τίθεται: εἰς δῆλωσιν
τῶν σχέσεων τοῦ τόπου 61 καὶ σημ.
α' καὶ 6'.

Donare 37.
Dubito καὶ non dubito 131, 153.
Dum 99, 140, 141, 142 —dummo-
do 142.

Δεικτικὸν ἀντὶ τοῦ προαγγελθέντος
οὐσιαστικοῦ 93—δεικτικά ἀνωνομίζι
92.

Διάβασις διὰ τόπου 62.
Δοτικὴ χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ
31.—τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου 32 —
μετὰ τίνων ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων
τίθεται 33—μετὰ ἀμεταβάτων ῥημάτων
34—μετὰ ῥημάτων λαμβανόντων ἐλλη-
νιστὶ αἰτιατικὴν 34 σημ. α'. — ἄλλα ῥή-
ματα πρὸς δοτικὴν συντασσόμενα 35.
Δυνητικὴ ἴδ. potentiatis.

E.

En καὶ ecce 64 σημ.
Esse καὶ fieri μετὰ γενικῆς κτητικῆς
26—esse μετὰ κτητικῆς δοτικῆς 41.
Expectatione=quam expectatio est
ἢ erat 77 σημ. γ'.
Exuere 37.

Ἐπίθετα σημαίνοντα ἀπὸ κληρῶν ἢ
ἀπομάκρυνσιν 82 σημ.—ἐπίθετα συν-
τασσόμενα μετὰ γενικῆς 20—μετὰ δο-
τικῆς 33—σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέ-
ρησιν 83 σημ.—ἐπίθετα συνήθως μετὰ
δοτικῆς συντασσόμενα πότε λαμβάνου-
σιν ἀντ' αὐτῆς γενικῆν 33 σημ. α'. —
μίτ' ἀφαιρετικῆς συντασσόμενα 81 —
ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸς 10.

Ἐπιμεριστικῶν σύνταξις 6 σημ.
Ἐπιρρήματα μετὰ δοτικῆς 33.
Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις 148 καὶ
ἐξῆς.

Ἐξοικτικὴ 120.

F.

Facere aliquid alicuius rei 26 σημ.
α'. facere aliquem certiore alicuius
rei ἢ de aliqua re 57 σημ.

Fieri καὶ esse μετὰ γενικῆς κτητι-
κῆς 26.—fieri ἀντὶ τοῦ reddi παθητι-
κῶν τοῦ reddere 57 σημ.

Fallit 51 σημ.
Flagitate 54.
Fugit 51 σημ.

Γ.

Γενικὴ ὑποκειμενικὴ 15 α'.—ἀντι-
κειμενικὴ 15 6'—τῆς ἰδιότητος 16—
διακριτικὴ 17, 18 σημ.—μετὰ ἐπιθέ-
των 20—μετὰ μετοχῶν 21—μετὰ ῥη-
μάτων 22 καὶ ἐξῆς—γεν. τῆς ἐνοχῆς,
τῆς ποιηῆς 25 καὶ σημ. 6'—γεν. κτη-
τικὴ μετὰ τοῦ esse καὶ fieri 26—μετὰ
τοῦ interest 27.

H.

Heu 64..
Hic 92.

I.

Impertire, induere, inspergere 37.
Intercludere 37—interdicere 37—
σημ.

Interest 27.
Interrogo ἴδ. rogo.
Invideo 34 σημ. 6'.
Iste 02.
Iubere (καὶ vetare) 200.
Iuvat 51 σημ.

L.

Laborare ex capite 67 σημ.
Loco ἢ in loco 76 σημ. α'.

M.

Miseret 50 καὶ σημ. α' καὶ γ'.
Miseror καὶ commiseror 50 σημ. γ'.
Modo 142.
Μέλλων ὑποτακτικῆς πῶς ἀποδίδεται
ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ 103 καὶ ἐξῆς.
Μετοχὴ 208 καὶ ἐξῆς' αετοχὴ ἀπο-
θεματικῶν μετὰ παθητ. σημασίας 240

σημ. — μετοχή παθητ. παρακειμένη
ἀντί ῥηματικῶν ὀνόματος 215.

N.

Natus, συντάξεις αὐτοῦ 58 σημ. γ'.
Ne (τελικός, ἀποτελεσματικός), neve
128 καὶ σημ. β'.
Nomen est mihi κτλ. 42.
Non quo—non quo non—non quin
126 σημ.
Non quod 120 σημ.

O.

Opinione = quam opinio est 77
σημ. γ'.
Opus est 80.
Oro 55.
Ὄνομα πόλεως μετὰ ἐπιθέτου ἢ ἄν-
των. εἰς δῆλωσιν τῆς ἐδ τόπιμ στάσεως
60—ὄνομα πόλεως μετὰ τῶν προσηγο-
ρικῶν oppidum κλ. σημ. β'.
Ὄνομαστικὴ ὑποκείμενον 14—κατη-
γορούμενον μετὰ τῶν ῥημάτων 14.
Ὄριστικὴ 117.

P. II.

Per εἰς δῆλωσιν τοῦ ὄργανου 69.
Pertaesum est 50.
Piget pudet, paenitet 50 καὶ σημ.
α' καὶ β'.
Posco 54.
Postquam (posteaquam) 100 καὶ 102.
Potior 79 σημ.
Potentiatis (coniunctivus) 118.
Precor 55 σημ.
Priusquam 143 καὶ ἐξῆς.
Propior καὶ proximus 33 σημ. γ'.
Propter εἰς δῆλωσιν αἰτίας 67.
Παθητικὴ σύνταξις τῶν ἀμεταβάτων
τῶν μεταβαλλομένων διὰ τῆς προσλή-
φως αἰτίας. ἀντικειμ. εἰς μεταβατ. 46,
1 σημ.—παθητ. σύντ. τῶν ἀμεταβά-
των τῶν μετὰ προθέσεων συντεθ. καὶ
μεταβαλ. εἰς μεταβ. 49 σημ.
Παράθεσις 11.
Παρακείμενος Ἄκτινικός 96 σημ.
Περὶληπτικῶν σύνταξις 6 σημ.
Περιφραστικὴ συζυγία 97.
Πλάγιος λόγος 167 καὶ ἐξῆς 182.

Ποιητικὸν αἶτιον 66—κατὰ δοτικὴν
39 καὶ σημ.

Προθετότητα ἀντί γεν. διαρετ. 18—
ἀντί ἀφαιρετ. τῆς καταγωγῆς 66 σημ.
Προστακτικὴ 173 καὶ ἐξῆς.
Προσωπικῶν ἄνωγων. οἱ τύποι τῆς
γεν. κλ. nostri καὶ vestri τίθενται εἰς
δῆλωσιν τῆς ἀντικειμ. γενικῆς, no-
strum καὶ vestrum τῆς διακριτικῆς 15
β' σημ. α'.

Q.

Quam συγκριτικός 77 σημ. α'.
Quia 147.
Quidam τί διαφέρει τῆς aliquis 94 σημ.
Quin 129 καὶ ἐξῆς καὶ 133 καὶ ἐξῆς.
Quippe 158 σημ.
Qulsque πότε τίθεται 95.
Quo=ut eo 126.
Quoad 140.
Quod (σύνδεσμος) 147—ἀντί ἀπα-
ρεμφατικῆς προτάσεως πότε τίθεται 203
καὶ ἐξῆς.
Quom (quum) ἢ cum χρονικός 136,
137—αιτιολογικός 139.
Quominus 128 καὶ 128.

R. P.

Reddere ἀντί τοῦ facere 57 σημ.
Refert 28.
Rogare aliquem sententiam 56 σημ.
Rogo 55 καὶ 56.
Reposco id. posco.
Rus 61.
Ῥήματα μνήμης καὶ λήθης σημα-
τικά 22—ἀναμνηστικά 22 καὶ 23—ση-
μαίνοντα λογίζεσθαι, τιμᾶσθαι, κτλ. 24
—σημαίνοντα ἐνεγχεσθαι, κατηγορεῖ-
σθαι, κτλ. 25—ῥήματα ὄνθητα μετὰ
τῶν προθέσ. ad, ante, cum κλ. πῶς
συντάσσονται 36—ῥήματα τὰ ὅποια με-
ταβάλλοντα σύνταξιν συμμεταβάλ. καὶ
σημασίαν 38—μετὰ δύο δοτικῶν (τίνι
καὶ διὰ τί) 43—ἀμετάβητα λαμβάνοντα
μεταβατ. σημασίαν καὶ δεχόμενα αι-
τιατ. ἀντικειμ. 46—κινήσεως σημαντ.
μετὰ τῶν προθέσ. circum, per κλπ.
48—μεταβατικά ὄνθητα μετὰ τῆς
trans 48 σημ.—ἀμετάβητα κινήσεως
σημαντ. ὄνθητα μετὰ προθέσεως 49—

λαμβάνοντα δύο αίτιατικὰς (ἀντικειμε-
νου καὶ κατηγορουμένου) 57—συντα-
σόμενα πρὸς ἀφαιρετ. 79—λαμβάνουσα
τὸ quin 130 — φόβου σηματικὰ 125
σημ. α'.—σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέ-
ρησιν 83—σημαίνοντα ἀγοράζειν ἢ πω-
λεῖν ἐπὶ κυρίας σημασίας 84—συντα-
σόμενα πρὸς δοτικὴν 34 καὶ 35.

S. Σ.

Similis 84 σημ. 34.
Simulac, simulatque 100 καὶ 101.
Spe=quam spes est 77 σημ. γ".
Suadeo 35 καὶ 36 σημ.
Σουπίων ἰδ. ὕπτιον.
Στάσις ἐν τόπῳ 60 καὶ 76 καὶ σημ.
α' καὶ β'.
Σύνδεσμοὶ φερόμενοι πρὸς ὑποτακτι-
κὴν 146.
Συγκριτικῶν σύνταξις 77—συγκρι-
τικὰ οὐδέτερα (eis us) δὲν τίθενται κατὰ
γεν. διακριτικὴν 19 σημ. α'.
Συμφωνία τῶν ὀρῶν τῆς προτάσεως 4
καὶ ἐξῆς.

T.

Taedet 50 καὶ σημ. α'.
Τριτοπρόσωπα ῥήματα piget, pudet,
paenitet, taedet (pertaesum est), καὶ
miseret 50—deceat καὶ dedecet 51.

U. Υ.

Ubi (χρονικόν), ubi primum 100,
101.
Ut (χρονικόν), ut primum αὐτόθι.
Ut τελικὸς καὶ ἀποτελεσματικὸς 124.
Utque καὶ utpote 158 σημ.
Ὑποθετικοὶ λόγοι 164.
Ὑποτακτικὴ 118 καὶ ἐξῆς.
Ὑποτακτικὴ δηλοῦσα παραχώρησιν
τοῦ λέγοντος (coniunctivus concessi-
vus) 121 — ὑποτακτικὴ ἀντὶ προστα-
κτικῆς 122 — ὑποτακτικὴ ἐπὶ ἀπορημα-
τικῶν λόγων 123 — ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς
παρεμβεβλημέναις προτάσεσιν 160 καὶ
ἐξῆς.
Ὑπτιον 233 καὶ ἐξῆς.

V.

Vae 64 σημ.
Verbum finitum 3.
Videri (προσωπικὴ σύνταξις) 14 σημ.

X.

Χρόνοι τοῦ ῥήματος πῶς διαιροῦνται
96 καὶ 97 — Χρόνων χρήσεις ἐν ταῖς
ἐπιστολαῖς 104 καὶ ἐξῆς.—Χρόνων ἀ-
κολουθία 106 ἐξῆς.

44
44
44
44
176

16
16
96
176
156

Τιμᾶται δραχ. 1.50